

2015/881

7-1-2015

GRIF

26-3-2015

provincie limburg

Provinciale Staten
van Limburg

Provincie Limburg	PS
DOCnr.	
Ingek.	- 7 JAN. 2015
CASnr.	
ID.	

Cluster BC
Faxnummer 043-3897013
Ons kenmerk 2014/73719
Bijlage(n) 1

Behandeld P.G.P.M. Coenen
Doorkiesnummer 043-3897192
Uw kenmerk
Maastricht 6 januari 2015

Onderwerp
Accentennotitie Sport

VERZONDEN - 7 JAN. 2014

Geachte Staten,

Bijgaand wordt u ter vaststelling aangeboden de Accentennotitie Sport: Limburg Beweegt!

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

2014/73713

Bezoekadres:
Limburglaan 10
NL-6229 GA Maastricht

Postbus 5700
NL-6202 MA Maastricht
postbus@prvlimburg.nl

Tel + 31 43 389 99 99
Fax + 31 43 361 80 99
www.limburg.nl

IBAN-nummer: NL08RABO0132575728
Bereikbaar via: Lijn 1 (richting De Heeg)
BIC-code: RABONL2U

Statenvoorstel – 1 minuut versie

No: G-14-038

1 Onderwerp

Accentennotitie Sport: Limburg Beweegt!

2 Inleiding/aanleiding inclusief beoogd resultaat

Het provinciaal beleid op het gebied van Sport is vastgelegd in het Beleidskader Sport 2013-2016. In jaarlijks vast te stellen uitvoeringsprogramma's wordt hieraan concreet nadere invulling gegeven. Aangezien het Uitvoeringsprogramma Sport 2014 is afgerond, dient het Uitvoeringsprogramma 2015 te worden opgesteld. Inmiddels zitten we op de helft van de looptijd van het beleidskader en hebben evaluaties plaatsgevonden van de speerpuntsporten en trainingscentra.

Een samenvatting van de belangrijkste conclusies van het rapport Evaluatie Speerpuntsporten van adviesbureau Hypercube is als bijlage bij de accentennotitie gevoegd. Het volledige rapport zal op de gebruikelijke wijze voor Provinciale Staten ter inzage worden gelegd.

In de programmabegroting 2015 is opgenomen dat er een kwaliteitsslag in het beleidskader sport wordt gemaakt door verdere focus aan te brengen. Dit door meer samenhang op te zoeken tussen organisaties en door verbindingen te creëren en te verstevigen met bedrijfsleven en samenleving. Deze kwaliteitsslag zal vervolgens zijn vertaling krijgen in het Uitvoeringsprogramma medio 2015/2016.

Het Uitvoeringsprogramma Sport 2014, waarin per programmalijn de financiële kaders zijn vermeld, wordt in dat verband verlengd tot medio 2015. De eerste helft van 2015 wordt benut voor het, op basis van het nieuwe coalitieakkoord en de Accentennotitie, doordenken van en vormgeven van het gewenste toekomstige sportbeleid, samen met betrokken stakeholders rondom de sportwereld. Voorafgaand aan deze notitie heeft een informele bijeenkomst met de Statencommissie CWL op 17 oktober 2014 plaatsgevonden waarbij met vertegenwoordigers van deze commissie nader van gedachten is gewisseld over de toekomstige ontwikkelingen en kansen rondom de sport. Hierbij is nader ingegaan op verbindingen met ruimte, onderwijs economie en zorg. Voorts heeft op 6 november jl. hierover een dialoogsessie met een dwarsdoorsnede uit het sportveld plaatsgevonden.

Met deze Accentennotitie wordt tevens antwoord gegeven op Toezegging 1699 waar het er omgaat PS te informeren over de procesaanpak met betrekking tot het sportaccommodatiebeleid, waarin de bereikbaarheid en beschikbaarheid voor mensen met een beperking is meegenomen.

In de Accentennotitie benoemen we de uitgangspunten voor een eventuele provinciale betrokkenheid bij sportinitiatieven. Daarnaast benoemen we een aantal accenten.

3 Bevoegdheid

Het op- en vaststellen van een notitie als de Accentennotitie Sport met het doel als hierboven onder 2 aangegeven, is autonoom beleid.

4 Voorstel aan Provinciale Staten

Provinciale Staten wordt voorgesteld de Accentennotitie Sport: Limburg Beweegt! vast te stellen.

5 Argumenten / toets duurzaamheidparagraaf

Ons College heeft besloten om het Uitvoeringsprogramma Sport 2014 te verlengen tot medio 2015 (zie onder 2) Argumenten daarvoor zijn:

De actuele maatschappelijke ontwikkelingen/opgaven, de behoefte van onze stakeholders rondom het sportveld, de analyse Sport en Ruimte, de toegezegde en uitgevoerde evaluaties (speerpuntsporten en trainingscentra) en de ontwikkelingen in de Sportzone Limburg vormen aanleiding om in het huidige sportbeleid accenten aan te brengen. Op basis hiervan kunnen keuzes worden gemaakt voor een effectiever en efficiënter sportbeleid. Hierbij zal de rol en toegevoegde waarde van de Provincie worden aangescherpt.

De aard en het doel van de Accentennotitie sport maken dat toetsing aan de duurzaamheidparagraaf nu niet aan de orde is. De Accentennotitie is een basis voor en geeft richting aan de verdere concrete beleidsontwikkeling. Bij deze feitelijke concretisering in projecten, instrumenten e.d. zal toetsing aan de duurzaamheidparagraaf waar aangewezen plaatsvinden.

6 Risico's

De aard en het doel van de Accentennotitie sport maken dat het benoemen van risico's nu niet aan de orde is. De Accentennotitie is een basis voor en geeft richting aan de verdere concrete beleidsontwikkeling. Bij deze feitelijke concretisering in projecten, instrumenten e.d. zal benoemen van risico's waar aangewezen plaatsvinden.

Statenvoorstel

No: G-14-038

1. Onderwerp

Accentennotitie sport: Limburg Beweegt!

2. Inleiding/aanleiding inclusief beoogd resultaat

Het provinciaal beleid op het gebied van Sport is vastgelegd in het Beleidskader Sport 2013-2016. In jaarlijks vast te stellen uitvoeringsprogramma's wordt hieraan concreet nadere invulling gegeven. Aangezien het Uitvoeringsprogramma Sport 2014 is afgerond, dient het Uitvoeringsprogramma 2015 te worden opgesteld. Inmiddels zitten we op de helft van de looptijd van het beleidskader en hebben evaluaties plaatsgevonden van de speerpuntsporten en trainingscentra.

Een samenvatting van de belangrijkste conclusies van het rapport Evaluatie Speerpuntsporten van adviesbureau Hypercube is als bijlage bij de accentennotitie gevoegd. Het volledige rapport zal op de gebruikelijke wijze voor Provinciale Staten ter inzage worden gelegd.

In de programmabegroting 2015 is opgenomen dat er een kwaliteitsslag in het beleidskader sport wordt gemaakt door verdere focus aan te brengen. Dit door meer samenhang op te zoeken tussen organisaties en door verbindingen te creëren en te verstevigen met bedrijfsleven en samenleving. Deze kwaliteitsslag zal vervolgens zijn vertaling krijgen in het Uitvoeringsprogramma medio 2015/2016.

Het Uitvoeringsprogramma Sport 2014, waarin per programmaliijn de financiële kaders zijn vermeld, wordt in dat verband verlengd tot medio 2015. De eerste helft van 2015 wordt benut voor het, op basis van het nieuwe coalitieakkoord en de Accentennotitie, doordenken van en vormgeven van het gewenste toekomstige sportbeleid, samen met betrokken stakeholders rondom de sportwereld. Voorafgaand aan deze notitie heeft een informele bijeenkomst met de Statencommissie CWL op 17 oktober 2014 plaatsgevonden waarbij met vertegenwoordigers van deze commissie nader van gedachten is gewisseld over de toekomstige ontwikkelingen en kansen rondom de sport. Hierbij is nader ingegaan op verbindingen met ruimte, onderwijs economie en zorg. Voorts heeft op 6 november jl. hierover een dialogosessie met een dwarsdoorsnede uit het sportveld plaatsgevonden.

Met deze Accentennotitie wordt tevens antwoord gegeven op Toezegging 1699 waar het er omgaat PS te informeren over de procesaanpak met betrekking tot het sportaccommodatiebeleid, waarin de bereikbaarheid en beschikbaarheid voor mensen met een beperking is meegenomen.

In de Accentennotitie benoemen we de uitgangspunten voor een eventuele provinciale betrokkenheid bij sportinitiatieven. Daarnaast benoemen we een aantal accenten.

3. Bevoegdheid

Het op- en vaststellen van een notitie als de Accentennotitie Sport met het doel als hierboven onder 2 aangegeven, is autonoom beleid.

4. Voorstel aan Provinciale Staten

Provinciale Staten wordt voorgesteld de Accentennotitie Sport: Limburg Beweegt! vast te stellen.

5. Risico's

De aard en het doel van de Accentennotitie Sport maken dat het benoemen van risico's nu niet aan de orde is. De Accentennotitie is een basis voor en geeft richting aan de verdere concrete beleidsontwikkeling. Bij deze feitelijke concretisering in projecten, instrumenten e.d. zal benoemen van risico's waar aangewezen plaatsvinden.

6. Toelichting / kernargumenten/onderbouwing

Zie onder punt 2. In aanvulling hierop het volgende.

Onder punt 2 is aangegeven dat rekening houdend met veranderende maatschappelijke ontwikkelingen en de actuele maatschappelijke opgave, de uitgesproken behoefte van het sportveld aan een specifieke provinciale rol, en de aankomende nieuwe coalitieperiode ons College heeft besloten om het Uitvoeringsprogramma Sport 2014 te verlengen tot medio 2015. De accentennotitie is de opmaat voor het uitvoeringsprogramma sport medio 2015-2016. Voorafgaand aan deze notitie heeft een informele bijeenkomst met de Statencommissie CWL op 17 oktober jl. plaatsgevonden waarbij met vertegenwoordigers van deze commissie nader van gedachten is gewisseld over de toekomstige ontwikkelingen en kansen rondom de sport. Hierbij is nader ingegaan op verbandingen met ruimte, onderwijs economie en zorg. Voorts heeft op 6 november jl hierover een dialoogsessie met een dwarsdoorsnede uit het sportveld plaatsgevonden.

7. Afweging van alternatieven en motivering gemaakte keuze / toets duurzaamheidparagraaf

De aard en het doel van de Accentennotitie Sport maken dat afweging van alternatieven en toetsing aan de duurzaamheidparagraaf nu niet aan de orde is. De Accentennotitie is een basis voor en geeft richting aan de verdere concrete beleidsontwikkeling. Bij deze feitelijke concretisering in projecten, instrumenten e.d. zal afweging van alternatieven en toetsing aan de duurzaamheidparagraaf waar aangewezen plaatsvinden.

8. Relatie met Programmabegroting – financiële aspecten

De Accentennotitie Sport geeft de beleidsaccenten aan t.b.v. de uitvoeringsprogramma's sport voor de resterende periode van het Beleidskader Sport 2013-2016. Uitvoeringsprogramma en Beleidskader vallen onder programmalijn 3.4 Sport van het programma 3 Cultuur, Leefbaarheid en Zorg van de programmabegroting.

De Accentennotitie sport als zodanig heeft geen financiële consequenties. Bij de concrete beleidsontwikkeling die voortvloeit uit de Accentennotitie worden de eventuele financiële consequenties benoemd.

9. Juridische aspecten – deregulering

N.V.T.

10. Verbindingslijnen en andere visies

De Accentennotitie sport is een basis voor en geeft richting aan de verdere concrete beleidsontwikkeling. Bij deze feitelijke concretisering in projecten, instrumenten e.d. vindt de verbinding plaats met overig provinciaal beleid.

11. Verdere planning, procedure en uitvoering

Zie onder 2.

12. Periodieke informatie/sturingsinformatie

- Via Jaarstukken en Begroting**
- Paragraaf Projecten
- Paragraaf Financieringen
- Paragraaf Verbonden Partijen
- Paragraaf Bedrijfsvoering
- Programmaverantwoording
- Voortgangsrapportages Regeling grote Projecten**

13. Evaluatie

Specifieke evaluatie van de Accentennotitie Sport als zodanig is niet aan de orde. De evaluatie van het beleid waarvoor de Accentennotitie de basis vormt en waaraan de notitie richting geeft, vindt op de reguliere wijze plaats.

14. Communicatie

De Accentennotitie Sport wordt geplaatst op de website www.limburg.nl.

De Accentennotitie Sport wordt bestuurlijk en ambtelijk uitgedragen in de contacten met in- en externe partijen/partners.

15. Meegezonden bijlagen

De accentennotitie sport: Limburg Beweegt

Belangrijkste conclusies rapport Hypercube Evaluatie Speerpuntporten

**ONTWERPBESLUIT
PROVINCIALE STATEN
VAN LIMBURG**

No: G-14-038

Onderwerp:

Accentennotitie Sport

Provinciale Staten van Limburg;

gezien het voorstel van Gedeputeerde Staten van Limburg van 6 januari 2015

besluiten:

De Accentennotitie Sport: Limburg Beweegt vast te stellen.

Aldus vastgesteld door de Provinciale Staten van Limburg in hun vergadering van

Mevrouw drs. J.J. Braam, griffier

De heer drs. Th.J.F.M. Bovens, voorzitter

Accentennotitie Sport: Limburg beweegt!

§ 1 Inleiding

Het provinciaal beleid op het gebied van Sport is vastgelegd in het Beleidskader Sport 2013-2016. In jaarlijks vast te stellen uitvoeringsprogramma's wordt hieraan concreet nadere invulling gegeven. Het programma 2014 loopt ten einde en het programma 2015 moet opgesteld worden. Dit is een natuurlijk moment om accenten te leggen. In de begroting 2015 was al opgenomen dat er een kwaliteitsslag wordt gemaakt door verdere focus aan te brengen. Dit door meer samenhang op te zoeken tussen organisaties en door verbindingen te creëren en te verstevigen met bedrijfsleven en samenleving.

Limburg is een provincie die absoluut en relatief veel investeert in sport. De Limburgse situatie vraagt hier om. Onder meer vanwege vergrijzing en ontgroening van de populatie en de relatief slechtere gezondheid. Het gaat niet alleen om de sportbeoefening maar ook om sport in zetten als middel om maatschappelijke doelen te verwezenlijken op het gebied van gezondheid, economie en innovatie. De wiel- en paardensport leveren, volgens diverse onderzoeken in de toeristische sector, alleen al een economische impuls op voor Limburg van naar schatting € 0,3 miljard jaarlijks. Daarnaast leveren sportieve prestaties ook een enorme bijdrage aan de internationale uitstraling en imago van Limburg.

Voor het sportbeleid is in februari 2013 een budget beschikbaar gesteld van € 4.850.000,- per jaar tot en met 2016. Dit is onderverdeeld in € 3.340.000,- voor breedtesport en € 1.510.000,- voor talentontwikkeling en topsport. Vervolgens is bij de Voorjaarsnota 2013 een bezuiniging doorgevoerd op het budget van Huis voor de Sport oplopend vanaf 2014 met € 100.000,- per jaar tot € 300.000,- in 2016. Voor 2015 betekent dit dat er een sportbudget ad 4.650.000,- beschikbaar is, waarvan een bedrag ad € 2.278.284,- is opgenomen in de meerjarenbegroting. Het overige budget ad afgerond € 2.370.000,- is tijdelijk beschikbaar gesteld bij de vaststelling van het beleidskader sport 2013-2016 door PS.

Het huidige sportbeleid blijft overeind. We plaatsen nu enkele accenten. De eerste helft van 2015 wordt benut voor het, op basis van het nieuwe coalitieakkoord en de Accentennotitie, doordenken van en vormgeven van het gewenste toekomstige sportbeleid. Uitgangspunt is niet bezuinigen maar effectiever en efficiënter inzetten van provinciale middelen evenals een grotere financiële betrokkenheid van het bedrijfsleven. Uitgangspunt is met dezelfde financiële middelen meer resultaten behalen. Ook de rol en toegevoegde waarde van de Provincie wordt hierbij tegen het licht gehouden.

§ 2 Ontwikkelingen sportsector in Limburg

Een kwart van de Limburgers is lid van een sportbond of -vereniging. Sport is dus een stevige bindende factor binnen onze samenleving met een grote betrokkenheid van vele vrijwilligers. Sport is bovendien een sector met verhoudingsgewijs het grootst aantal vrijwilligers. Maar dat staat onder druk door demografische en maatschappelijke ontwikkelingen.

Sport kan bovendien een belangrijke bijdrage leveren om Limburg gezonder te maken. De zorg maakt immers een omslag van genezen van ziektes in voorkomen dat je ziek wordt. Sport en bewegen kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren. Dat vereist dat sport meer samen moet werken met wetenschap en onderwijs en bedrijfsleven en moet aanhaken op het investeringsprogramma Kennis-As Limburg en de Brightlands campussen.

De algemene uitgangspunten voor een eventuele provinciale betrokkenheid bij sportinitiatieven zijn:

- Maximaal draagvlak bij gemeenten, bedrijfsleven, onderwijs, zorg en sport.
- Bevorderen financiële betrokkenheid bedrijfsleven, gemeenten en sportbonden.
- Mate van te realiseren effecten: sportief, economisch, sociaal, ruimtelijk, branding.
- Vergroten van structurele effecten en revolverend vermogen van provinciale investeringen.
- Efficiënte en optimale samenwerking tussen partijen.

§ 3 Accenten bij de thema's Beleidskader Sport 2013-2016

Onderstaand de belangrijkste accenten die in de 4 bestaande programmalijnen van het Beleidskader Sport, evenals het majeure project Sportzone, worden voorgesteld:

3.1. Programmalijn Topsport en Breedtesport

Accent 1: We kiezen voor speerpuntsporten, kernsporten en kanssporten

Mede naar aanleiding van de evaluatie van de speerpuntsporten (zie bijlage die ter inzage ligt) is op basis van criteria (prestaties/medailles, ledenontwikkeling talentontwikkeling, participatie, profilering) geconcludeerd dat er een aanscherping c.q. focus aangebracht dient te worden binnen het huidige sportbeleid en het aantal speerpuntsporten dient te worden heroverwogen. Belangrijk criterium hierbij is in hoeverre een sporttak een relevante bijdrage levert aan het bereiken van resultaten en effecten (gezondheid, sportief, economisch, onderwijs, ruimtelijke, sociaal-maatschappelijk en branding) voor Limburg.

De Provincie gaat zich richten op de voor Limburg belangrijke sporttakken en/of sporttakken met een sterke historisch/culturele inbedding, die in de volle omvang bijdragen aan de voornoemde resultaten/effecten. Wielrennen en paardensport zijn dé sporten die aan deze criteria (kunnen) voldoen. Bovendien passen deze sporten het meest bij Limburg (historie, omgeving, cultuur). In beide sporttakken heeft Limburg een topositie in de wereld en deze sporten leveren een forse economische impuls op voor Limburg. Door maximaal aandacht te besteden en blijvend te investeren in deze sporten willen we deze topositie in de wereld versterken en behouden. Het aantal speerpuntsporten wordt daarom van negen naar twee teruggebracht.

Kernsporten:

Naast deze twee speerpuntsporten zijn er ook nog andere sporten die (op onderdelen) resultaten en effecten voor Limburg opleveren. Deze sporten passen bij de cultuur van Limburg, hebben een (inter)nationale topositie en hebben provinciebrede inbedding. Deze worden betiteld als 'kernsporten'. Hiertoe behoren de sporten handbal, triathlon en running (onderdeel van atletiek).

Kanssporten:

Daarnaast is er een categorie van sporten te noemen die betiteld worden als kanssporten: tafeltennis, volleybal, basketbal, handboogschieten, turnen, (vrouwen)voetbal, zwemmen en wandelen. Ook mengelingen van traditionele sporten en nieuwe sporten (urban sports) zoals straatvoetbal, skateboarden en breakdance zijn sporten die kansrijk zijn en meetbare resultaten kunnen opleveren. Dit is afhankelijk van de betrokkenheid en draagvlak van de sportbonden, gemeenten en andere partijen in het veld.

Dit leidt tot nieuwe of aangepaste samenwerkingsvormen waarin de rol en taakverdeling tussen partijen gezien worden. De provincie stuurt hierin onder meer door meer inwoners laagdrempelig kennis te laten maken met diverse sporten. Wij betrekken hierin ook andere stakeholders zoals het onderwijs. Voorbeelden: de Topsport Talentscholen en het initiatief rond de Maasplassen in Midden-Limburg waarin 1400 schoolkinderen van groepen zeven en acht volgend jaar kennismaken met vier verschillende watersporten.

Accent 2: Bestaande contracten met sportbonden opnieuw bezien.

Bestaande contracten met sportbonden in relatie tot Go For Gold en Regionale en Nationale Trainingscentra zullen we nader bezien, niet om op het totaal te bezuinigen maar om afspraken te maken hoe het efficiënter en beter kan.

Accent 3: Optimalisering van de ondersteuningsstructuur c.q. uitvoeringsorganisaties

Voor de uitvoering van het provinciaal sportbeleid geeft de Provincie jaarlijks een exploitatiesubsidie aan onder andere Huis voor de Sport, en Topsport Limburg. Deze maken momenteel een overgang door op basis van zelfevaluaties om efficiënter en resultaatgerichter te werken. Daarnaast zijn vele andere partijen (ook met nieuwe uitdagingen) betrokken bij de uitvoering van ons sportbeleid. We zetten actief prikkels in om de uitvoering te optimaliseren.

Accent 4: Train de trainer

Trainers vervullen een sleutelfunctie binnen (amateur)sportverenigingen. Zij staan wekelijks het meest in contact met de sportende leden. Zij dienen een sporttak niet alleen kwalitatief/technisch te beheersen en over te brengen, zij dienen ook pedagogisch verantwoord en op een inspirerende wijze training te geven. Hierdoor ontstaat een grotere binding tussen de leden en de sport(vereniging). Deskundigheidsbevordering van het trainerskader zal derhalve onze aandacht krijgen en daarvoor zullen wij ook een deel van onze middelen inzetten.

3.2. Programmaliijn Sport en ruimte

Accent 5: Ondersteuning van gemeenten bij inzicht ontwikkelingen rondom sportaccommodaties.

Gemeenten zijn in eerste instantie verantwoordelijk voor sportaccommodaties. De Provincie komt alleen om de hoek kijken bij accommodaties met een bovenlokaal, regionaal of provinciaal verzorgingsgebied. Ook van het bedrijfsleven kan een bijdrage worden gevraagd. Een balans tussen vraag en aanbod van sportaccommodaties kan worden bereikt door samenwerking van betrokken overheden, inclusief onderwijs, verenigingen, bedrijfsleven en inwoners.

Binnen deze rolverdeling zal ook aandacht worden besteed aan de bereikbaarheid en beschikbaarheid van accommodaties voor mensen met een beperking. De Provincie kan via het Huis voor de Sport ondersteuning bieden door gemeenten inzicht en overzicht te bieden op de ontwikkelingen op het gebied van sportaccommodaties. Dit gebeurt mede op basis van sociaalwetenschappelijk sportonderzoek en expertise van het Mulier Instituut.

Accent 6: Sportzone Limburg

Met betrekking tot de belangrijke knooppunten in Limburg zien we de mogelijkheid om het concept van de Sportzone, zoals ontwikkeld in de regio van Sittard-Geleen, door te rollen naar andere regio's in Limburg. Op deze locaties, met een bovenlokale uitstraling, komen onderwijs (LOOT-school), talentontwikkeling, ruimtelijke en economische ontwikkeling samen. In meerdere gemeenten, zoals Venlo, Landgraaf, Weert en Horst aan de Maas zijn inmiddels plannen om sportaccommodaties te bundelen dan wel te versterken. Dit biedt kansen om gezamenlijk krachtige knooppunten te ontwikkelen. Hiervoor sluiten we strategische samenwerkingsovereenkomsten.

Richting de gemeente Weert is inmiddels deze intentie uitgesproken. Deze samenwerkingsovereenkomsten zullen met name gaan over speerpuntsporten, kernsporten en kanisporten.

Met betrekking tot het majeure project van de Sportzone in de Westelijke Mijnstreek onderzoeken we de potentie om dit concept verder door te ontwikkelen en een stap verder te gaan. Een significante economische structuurversterking is mogelijk mits gekozen wordt voor een signatuur die nadrukkelijk bij Limburg past en waarbij dit specifiek voor topsport wordt nagestreefd. Kritieke succesfactoren hierbij zijn het verbinden van kennisintensieve instellingen, het realiseren van (top-) accommodaties met een internationaal onderscheidend vermogen en voorzieningen voor zowel breedtesport, topsport en innovatie. We kiezen er voor om rond de sporten wielrennen, running en urban sports het concept te onderwerpen aan een marktonderzoek. Het bereiken van cross-overs, voldoende marktschaal en diversiteit zijn daarbij voorwaarde om tot verdere ontwikkeling te komen.

Accent 7: Stimuleren Open Club-gedachte

Bij sportstimulering wordt veelal gedacht wordt aan bestaande en beproefde projecten en structuren. Wij leveren bijvoorbeeld al een bijdrage aan Go-For-Gold-Kids. De Provincie hecht grote waarde aan vernieuwende initiatieven zoals de Open Club gedachte waardoor burgers op een laagdrempelige manier kennis kunnen maken met sport en bewegen. We hebben het Huis voor de Sport gevraagd pilots met een voorbeeldwerking te initiëren. Kansrijke initiatieven van vrijwilligers, sportbonden en andere organisaties zullen we ondersteunen.

3.3. Programmaliijn Sport en zorg

Accent 8: Preventie

Sport en bewegen zijn belangrijke preventieve middelen om de gezondheid van de inwoners van onze provincie te verbeteren. We leggen hierbij koppelingen met andere provinciale beleidsvelden. Er wordt een verbinding gelegd met de Agenda Gezondheid en Zorg en thema's daarbinnen (o.a. Aanvalsplan Overgewicht en Gezonde School). Dit zo mogelijk ook in samenwerking met zorgaanbieders en zorgverzekeraars (zoals in Friesland).

Accent 9: Verbeteren sport voor gehandicapten

De provincie wil de sportmogelijkheden in onze provincie voor mensen met een beperking verbeteren. Dit alles moet bijdragen aan verbetering van de levenskwaliteit van mensen met een beperking, in de zin van persoonlijke ontplooiing, verbeteren van de gezondheid en een grotere participatie aan het maatschappelijk leven. Gehandicaptensport is dus een belangrijk onderwerp. De infrastructuur hiervan zal gericht worden op het realiseren van een toekomstbestendige, nieuwe ordening van sporten en bewegen voor mensen met een beperking. Op basis van overleg met de gemeenten zullen wij verder onze koers concretiseren. Sportpark de Haamen in Beek zien wij hierbij als een belangrijk knooppunt.

Met onze doelstellingen op het vlak van het gehandicaptensportbeleid sluiten we tevens aan bij de uitgangspunten en doelstellingen van de brede decentralisaties – jeugdzorg, AWBZ, Wmo – die per 1 januari 2015 plaatsvinden en van invloed zullen zijn op de gehandicaptensport.

Samen met de gemeenten willen we de sport- en beweegaanbieders in dat kader aansporen om te komen tot een adequaat lokaal of regionaal aanbod. MEE Nederland en Onbeperkt Sportief zijn voornamelijk landelijke partners die we hierbij willen betrekken, evenals het Jeugdsportfonds Limburg, de stichting Basissport Limburg, Adelante en andere zorgaanbieders.

3.4. Programmalijn Sport en Economie

Sport en bewegen zijn ook belangrijk voor de Limburgse economie:

- een vitale en gezonde werknemer.
- grote sportevenementen kunnen geld opleveren.
- door aansluiting met de Limburgse Brighthlands campussen (food, materials en health) kunnen Innovaties worden gedaan om sportprestaties en gezondheid te verbeteren.

Accent 10: Vitale en gezonde medewerker

Bedrijven die zich in Limburg willen vestigen of reeds gevestigd zijn, kunnen ervan verzekerd zijn dat hun werknemers en klanten wonen en werken in een gebied waar de culturele én sportieve infrastructuur op orde is. Het maakt het wonen, werken, zich vestigen in en bezoeken van Limburg, kortom het leven in onze provincie, aantrekkelijk. Er is een trend dat er meer aan bedrijfsport wordt gedaan. Het is een uitdaging om het bedrijfsleven hierbij te verbinden aan de bestaande sportinfrastructuur. Tevens wordt de verbinding gemaakt met de Agenda Gezondheid en Zorg.

Accent 11: Ontwikkelen evenementenvisie

Vanuit provinciaal sportbeleid wordt al lang ingezet op de organisatie van topsportevenementen. De Provincie draagt hieraan bij wanneer sprake is van draagvlak vanuit de samenleving en participatie vanuit de markt. Deze evenementen inspireren ook de meer dan 50.000 breedtesporters in Limburg om deel te nemen aan de *side events* van deze evenementen. Topsport en breedtesport wordt zo onlosmakelijk aan elkaar verbonden. Van belang is slimme verbindingen te leggen tussen het topsportevenement en de *side events*. Om dit te optimaliseren zal meer dan voorheen aan de voorkant gestuurd worden en als harde voorwaarde worden benoemd. Hierbij wordt ingezet op de zes beoordelingscriteria van het sociaalwetenschappelijk sportonderzoeksinstituut Mulier Instituut in Utrecht. Die criteria zijn:

- aansluiting bij een bredere beleidsagenda
- *legacy* naast het sportevenement zelf
- focus ook op oorzaak van de maatschappelijke uitdaging
- groter is niet altijd beter
- betrek niet sporters bij de organisatie
- schat niet-financiële effecten ook in op zijn waarde. Maatschappelijk rendement zoals plezier, trots en geluk is evenzeer van belang.

Wij zullen een evenementenvisie ontwikkelen voor evenementen die bij Limburg passen en een maximaal economisch en maatschappelijk effect opleveren. Daarbij zal tevens gekeken worden naar de huidige en eventuele nieuwe topsportevenementen. Tussen het lobbyen voor en het binnenhalen/organiseren van een gewenst evenement gaat meestal een tijdsbestek van meerdere jaren aan vooraf. Wij zullen hierbij inzetten op incidentele topsportevenementen (denk aan bijvoorbeeld een EK of WK) en op evenementen met een jaarlijks vaste waarde voor Limburg. Daarom dient de evenementenvisie een horizon te hebben die minimaal tot 2020-2024 reikt. Tot deze gewenste internationale topevenementen behoren o.a. de wiel- en paardensport en triathlon. Met andere provincies wordt bezien of er afspraken kunnen worden gemaakt over de verdeling van topsportevenementen ter voorkoming van biedingenstrijd.

Met gemeenten voeren we gesprekken over een koepelovereenkomst zodat voor topevenementen geen topbijdragen van overheden nodig zijn.

Accent 12: Vergroten betrokkenheid bedrijfsleven

Gelet op deze waarde van sport voor het bedrijfsleven gaan wij het bedrijfsleven nadrukkelijker betrekken bij het behoud en de versterking van de sport infrastructuur. Daarmee verwachten wij te bereiken dat ook bedrijven de bereidheid ontwikkelen om op hun beurt te investeren in en bij te dragen aan een krachtige sport infrastructuur in Limburg. Met bedrijven waarmee we een subsidierelatie aangaan kan onderdeel van afspraken zijn hoe hun maatschappelijke betrokkenheid, bijvoorbeeld in relatie tot sport, kan worden bevorderd.

Accent 12: Innovatie stimuleren

Innovatie in de sport ontstaat daar waar topsporters grenzen willen verleggen bij het bereiken van topprestaties. Van belang hierbij is dat kennisinstellingen de innovatievraagstukken kunnen vertalen in producten en programma's. In Limburg zijn de ingrediënten hiervoor aanwezig: in vooral de sporttakken wielrennen, triathlon, paardensport en gehandicaptensport zijn wereldtoppers aanwezig en Limburg beschikt over de nodige kennis op de Brightlands-campusen. Daarbij is al een organisatie actief (Topsport Expertise en Innovatie Centrum) die deze partijen bij elkaar kan brengen. Vooral de omgeving voor open innovatie is een motor voor nieuwe, kennisintensieve werkgelegenheid. Het Topsport Expertise en Innovatie Centrum (TEIC) met haar bestaande inspanningslab, krachtruimten, (para)medische dienstverlening en overige testvoorzieningen en samenwerking met een innovatieplatform is hierbij de verbindende factor tussen de sport, de fysieke omgeving en het bedrijfsleven. In dit kader worden momenteel bijvoorbeeld gesprekken gevoerd met toonaangevende kennisinstellingen en bedrijven.

BIJLAGE: Belangrijkste conclusies rapport Hypercube evaluatie Speerpuntsporten.

Het volledige rapport van de evaluatie speerpuntsporten dat is opgesteld door adviesbureau Hypercube in opdracht van de Provincie Limburg is op de gebruikelijke wijze voor uw Staten ter inzage gelegd. Bij de totstandkoming heeft onder andere afstemming plaatsgevonden met de verschillende (voormalig) betrokken sportbonden en andere betrokkenen in het veld. Tevens heeft afstemming plaatsgevonden met Huis voor de Sport Limburg en Topsport Limburg en zijn de bij hun bekende gegevens/data gebruikt.

Deze evaluatie geeft inzicht in de effecten die de huidige speerpuntsporten hebben opgeleverd. Het is een evaluatie en geeft nog geen antwoord op de vraag op welke sporten we in de toekomst zouden moeten (blijven) inzetten (en eventuele nieuwe sporten) vanuit provinciaal belang en de te verwachten resultaten en effecten.

Aanleiding

Provinciale Staten hebben in februari 2013 het Beleidskader Sport 2013-2016 vastgesteld. Op basis daarvan wordt jaarlijks door GS een Uitvoeringsprogramma vastgesteld. In het door GS vastgestelde Uitvoeringsprogramma Sport voor 2014 is bepaald dat gedurende het eerste half jaar van 2014 de in het Beleidskader Sport genoemde speerpuntsporten worden geëvalueerd. Hierbij dient ook de evaluatie van de Nationale en Regionale Trainingscentra in Sportzone Limburg te worden meegenomen.

Voorgeschiedenis

In de Sportnota Provincie Limburg 2006-2008 zijn acht zogenaamde speerpuntsporten geïntroduceerd. Dit waren de sporttakken: atletiek, handbal, tafeltennis, triatlon, turnen/gymnastiek, volleybal, wielrennen, zwemmen. Paardensport is hier later nog aan toegevoegd. De introductie van de speerpuntsporten werd ingegeven door de behoefte om meer focus in de uitvoering van het provinciale sportbeleid aan te brengen. In plaats van versnippering (veel kleinschalige projecten) werden grootschalige projecten, waarbij top- en breedtesport per sporttak in samenhang werden opgepakt, het uitgangspunt van het beleid. Alvorens tot uitvoering van sportprojecten over te gaan werden provinciale sporttakplannen opgesteld bij de speerpuntsporten. Hiermee werd er een richtinggevend kader gesteld, waardoor de betreffende sporttak in Limburg versterkt kon worden. In de provinciale Sportnota 2008-2012 zijn de acht speerpuntsporten gehandhaafd, maar is een onderscheid gemaakt sporten met een A en B status, welke nader getoetst zouden worden aan de provinciale beleidsdoelstellingen. Dit heeft echter nooit plaatsgevonden. In het vigerende Beleidskader Sport 2013-2016 is opgenomen dat via een beperkt aantal speerpuntsporten een bijdrage wordt geleverd aan de versterking van het leef- en vestigingsklimaat. Hiermee wordt duidelijk dat de Provincie niet op alle speerpuntsporten inzet. De focus ligt op maximaal bijdragen aan het bereiken van maatschappelijke effecten en resultaten voor Limburg.

Doel- en vraagstelling (resultaat)

De evaluatie dient inzicht te geven of de in het verleden gekozen speerpuntsporten van toegevoegde waarde zijn geweest en effecten hebben opgeleverd voor de doelstellingen zoals beschreven in de verschillende provinciale beleidsnota's sport vanaf 2006. Aan de hand van objectieve criteria en gesprekken/interviews met het veld zijn de behaalde resultaten en maatschappelijke effecten in kaart gebracht.

Belangrijkste conclusies rapport Hypercube

Het rapport concludeert dat kenmerkend voor de provinciale Limburgse aanpak - die gericht is op speerpuntsporten - de nauwe samenhang tussen topsport en breedtesport is (zonder breedtesport geen topsport en zonder topsport geen breedtesport). Tevens is de aanpak onderscheidend vanwege de gerichte samenwerking met andere stakeholders (onderwijs, sport, bedrijfsleven, overheid en zorg) waarmee projecten in samenhang zijn opgepakt en uitgevoerd (netwerk/gedachtegoed rondom de Limburgse Olympische Ambitie). Deze 'sportakaanpak' heeft goede resultaten en effecten opgeleverd voor de Limburgse samenleving en is ook overgenomen door verschillende andere Provincies. De Sportzone Limburg, als belangrijk knooppunt, is ook een voorbeeld van een majeur resultaat. Enkele andere voorbeelden van resultaten/effecten:

- Realisatie en uitvoering van verschillende Nationale en Regionale Trainingscentra in Limburg
- Innovatie- en productontwikkeling in de sport (o.a. via TEIC)
- Positieve invloed van de talentontwikkeling op onderwijs (o.a. 4 LOOT-scholen in Limburg, doorlopende leerlijnen)
- Versterking van de sportparticipatie door onder andere provincie brede sportstimuleringsprogramma's (o.a. Go for Gold Kids) en/of clinics (met en door Limburgse talenten en topsporters)
- Organisatie van (top)sportevenementen met effecten voor top- en, breedtesport en economische spin-off.

Het rapport geeft aan dat er een aantal factoren bepalend is geweest bij het realiseren van effecten. Kijkend naar de organisatiekracht van de bonden en andere betrokkenen wordt geconcludeerd dat het niet altijd vanzelfsprekend is dat verantwoordelijkheden genomen (kunnen) worden door de betrokken partijen in het veld. Er is vaak een uitvoeringsorganisatie met onvoldoende 'slagkracht'. Hierdoor heeft de uitvoering van de sporttakplannen onvoldoende plaatsgevonden (o.a. atletiek, volleybal, turnen en zwemmen). Ook blijkt vaak dat de verantwoordelijkheid niet duidelijk en expliciet vooraf belegd is en men zich er onvoldoende verantwoordelijk voor voelt. De uitvoering is vaak ook te veel afhankelijk van enkele personen (vrijwilligers) en daarmee kwetsbaar. Aanbeveling is dan ook dat het belangrijk is dat de provinciale uitvoeringsorganisaties Huis voor de Sport en Topsport Limburg hierbij effectief en doelgericht worden ingezet (helderheid vooraf via werkplannen).

Wat betreft de versterking topsport infrastructuur is er voor vrijwel alle speerpuntsporten een regionaal dan wel nationaal trainingscentra is gerealiseerd. Dit geldt echter niet voor zwemmen, turnen en paardensport. Wat paardensport betreft wordt momenteel onderzocht wat de mogelijkheden zijn. Geconcludeerd wordt ook dat het aantal talenten en topsporters in Limburg in deze sporttakken zichtbaar is toegenomen door de aanwezigheid van de trainingscentra. Talenten en topsporters zijn niet meer genooddaakt om in andere provincies te trainen, maar krijgen nu de mogelijkheid om dit in Limburg te doen.

Wat betreft het verbeteren van de gezondheid is de vraag gesteld of de inzet van sportstimuleringsprogramma's heeft geleid tot een hogere sportparticipatie. Geconcludeerd wordt dat binnen bijna alle speerpuntsporten breedtesport activiteiten en/of sportstimuleringsprogramma's zijn ontplooid. In de meeste gevallen met behulp van Huis voor de Sport en in samenwerking met scholen, verenigingen en evenementenorganisaties.

Aangegeven wordt dat het lastig is om de relatie tussen het provinciale sportbeleid (effecten) en de sportparticipatiecijfers te leggen. Geconcludeerd wordt dat de aanpak van speerpuntsporten niet heeft geleid tot een significant effect/toename aangezien de sportbeoefening door diverse factoren wordt beïnvloed. Feit is wel dat er in Limburg sprake is van een bijzonder situatie (krimp) waardoor de investeringen in breedtesportprogramma's mogelijk een 'compenserende' werking hebben gehad op de sportparticipatie. Dit geldt ook voor de impact op (top)sportevenementen. Geconcludeerd wordt dat via de hardloop-, triathlon en wielerevenementen tienduizenden mensen worden bereikt. De directe impact hiervan op de sportparticipatie is echter niet goed zichtbaar te maken. Onduidelijk is of de sporters hierdoor structureel meer gaan sporten en bewegen. Dit is wel aannemelijk. Daarnaast wordt geconcludeerd dat de grote internationale topsportevenementen een significante (met name regionale) impuls geven aan de economie. In het verlengde daarvan geeft het rapport aan dat deze topevents zeer waarschijnlijk ook een positief effect hebben op het imago van Limburg bij de bereikte doelgroep ('Limburg-branding'). Om dit effect daadwerkelijk te meten wordt geadviseerd om dit in de toekomst concreter en meetbaar te maken.

In het algemeen constateert Hypercube dat de destijds gekozen doelstellingen niet of onvoldoende specifiek gericht op en meetbaar (SMART) zijn gemaakt voor sport (bijv. aantrekkelijk woon en leefklimaat, imago). Ook is het advies om aan de hand van heldere en transparante toetsingscriteria een nulmeting te houden.

Wat betreft de infrastructuur voor een leven lang sporten concludeert Hypercube dat de jarenlange financiële ondersteuning van de Provincie (via subsidie) aan zowel Huis voor de Sport als Topsport Limburg en de resultaten en effecten daarvan, er voor hebben gezorgd dat de (top)sportinfrastructuur in Limburg in algemene zin sterk verbeterd is de afgelopen jaren. Door een focus aan te brengen via enkele speerpuntsporten heeft dat geleid tot een gerichtere inzet van kennis en middelen. Daarbij wordt wel aanbevolen dat een integrale benadering (sporttakplan) van belang blijft, maar een focus van (groepen) doelstellingen per speerpuntsport(categorie) passender is.

Provincie Limburg

Evaluatie speerpuntsporten

Datum: 20-8-2014
Auteurs: Niels Peters en Erik van Spanje
Status: 1.0

HYPERCUBE
BUSINESS INNOVATION

Inhoud

1	Achtergrond en aanleiding	3	4.3	Paardensport	22
1.1	Methode	3	4.4	Tafeltennis.....	29
2	Beleid	5	4.5	Triathlon	34
2.1	Beleidskeuzes	5	4.6	Turnen	39
2.2	Speerpuntsporten	6	4.7	Volleybal.....	42
3	Stakeholders	8	4.8	Wielersport	44
4	Uitvoering	10	4.9	Zwemmen.....	51
4.1	Atletiek	10	5	Samenvatting en conclusies	53
4.2	Handbal	16	Bijlage I. Bronnen	63	

1 Achtergrond en aanleiding

In de Sportnota Provincie Limburg 2006-2008 zijn acht zogenaamde 'speerpuntsporten' geïntroduceerd. Dit waren de sporttakken:

- Atletiek
- Handbal
- Tafeltennis
- Triathlon
- Turnen/gymnastiek
- Volleybal
- Wielrennen
- Zwemmen

De introductie van de speerpuntsporten werd ingegeven door de behoefte om meer focus in de uitvoering van het provinciale sportbeleid aan te brengen. De overtuiging hierbij was dat met een provinciebrede, grootschalige aanpak bij een selectief aantal sporttakken meer resultaat kon worden behaald dan bij een versnipperd beleid (veel kleinschalige projecten, bij veel sporttakken). Op basis van de sportzuilenmethodiek waarin breedtesport, talentontwikkeling/topsport en evenementen in samenhang werden opgepakt zijn provinciale sporttakplannen opgezet. Hiermee werd er een richtinggevend kader gesteld, op basis waarvan de betreffende sporttak in Limburg versterkt kon worden. In de provinciale Sportnota 2008-2012 zijn de acht speerpuntsporten gehandhaafd, maar er is een onderscheid gemaakt tussen sporten met een A en B status.

- Paardensport is destijds toegevoegd als speerpuntsport.

In het Beleidskader Sport 2013-2016 is opgenomen dat via een beperkt aantal speerpuntsporten een bijdrage wordt geleverd aan de versterking van het leef- en vestigingsklimaat. Hiermee wordt duidelijk dat de Provincie niet op alle speerpuntsporten inzet. De focus ligt op maximaal bijdragen aan het bereiken van maatschappelijke effecten en resultaten voor Limburg. Er is echter nog geen duidelijke keuze gemaakt voor welke van de reeds in 2006 gekozen speerpuntsporten.

Naast de aanpak via de speerpuntsporten omvat het provinciale sportbeleid meer uitvoeringsprogramma's om de geformuleerde doelstellingen te bereiken. De ondersteuning van breedtesport, talentontwikkeling/topsport en evenementen via de sporttakplannen is dus één van de instrumenten die de Provincie heeft ingezet.

In deze evaluatierapportage worden alleen de resultaten en effecten van de speerpuntsporten op het beleid in kaart gebracht. De analyse kent een breed perspectief: alle stakeholders worden opgenomen in de analyse. Niet alleen financiële kosten en baten worden beschouwd, maar ook andere, 'zachtere' effecten. De evaluatie dient inzicht te geven in de mate waarin de in het verleden gekozen speerpuntsporten van toegevoegde waarde zijn geweest en effecten hebben opgeleverd voor de doelstellingen zoals beschreven in de verschillende provinciale beleidsnota's sport vanaf 2006.

1.1 Methode

De evaluatie is tot stand gekomen met behulp van interviews met de beleidsverantwoordelijken van de Provincie, Huis voor de Sport en Topsport Limburg en (voormalig) sporttak vertegenwoordigers per speerpuntsport. In de analyses is gebruikt gemaakt van beschikbare cijfers en kengetallen

van CBS, SCP, en NOC*NSF. Daarnaast is informatie ingewonnen bij diverse stakeholders zoals Huis voor de Sport, Topsport Limburg, de sportbonden en diverse (ex)sporttakcoördinatoren en betrokkenen. De gehanteerde cijfers worden uiteraard altijd door diverse factoren beïnvloed, het is dan ook belangrijk kritisch te blijven bij relaties met en (in)directe effecten van het sportbeleid.

Het uitgangspunt is het provinciale beleid en de daarin gestelde doelen (hoofdstuk 2). Vervolgens worden de ambitie en activiteiten per speerpuntsport in kaart gebracht en het effect van de uitvoering op de provinciale doelstellingen weergegeven (hoofdstuk 4). Ten slotte wordt afgesloten met conclusies betreffende de overkoepelende speerpuntsporten aanpak (hoofdstuk 5).

2 Beleid

Voor de Provincie Limburg staat het versterken van het leef- en vestigingsklimaat in Limburg centraal, voor zowel burgers, bedrijven als overige instellingen. De (top)sportambities van Limburg worden ingezet om de provincie leefbaarder, aantrekkelijker, vitaler, veiliger en toekomstbestendiger te maken.

De Provincie maakt voor het realiseren van haar (top)sportambities en de uitvoering van haar provinciale rol onder andere gebruik van de provinciale steunfunctie:

- **Topsport Limburg** is er met name op gericht de jeugd in Limburg de mogelijkheid te bieden hun sportief ideaal te verwezenlijken in een omgeving met Olympische ambitie (topsport/talentontwikkeling: presteren)
- **Huis voor de Sport** is er op gericht zoveel mogelijk mensen in Limburg aan het sporten en bewegen krijgen en houden (breedtesport/sportstimulering: participeren)

Door de ambities en krachten te bundelen hebben de drie organisaties, samen met de belangrijkste stakeholders uit de 5 'ringen' (zie hieronder) het sportbeleid in de provincie Limburg vormgegeven.

2.1 Beleidskeuzes

Voor 2005 was de uitgangssituatie dat er provinciaal vrijwel geen beleid, ondersteuning of budget voor sport bestond. De Provincie heeft vervolgens, met behulp van Topsport Limburg en Huis voor de Sport een provinciaal sportbeleid uitgewerkt (van 'Limburgs Topsportplan 2005' naar de 1^e provinciale sportnota 2006 – 2008').

De kern is een integraal sportbeleid, gericht op drie sportelementen:

- Topsport (topsport en talentontwikkeling)
- Breedtesport (sportvereniging, sport- en beweegstimulering)
- (Top)sportevenementen

De aanpak hiervan moest integraal zijn zodat zij elkaar zouden versterken, bijvoorbeeld topsportevenementen die zich ook inzetten voor de bevordering van sportparticipatie of topsporters die de jeugd enthousiasmeren om te gaan sporten en bewegen.

Het beleid zou daar gericht moeten worden waar het maximale toegevoegde waarde zou kunnen bereiken, dus focus aanbrengen. Mede hieruit is de focus op specifieke sporten voortgekomen, de zogenoemde speerpuntporten.

DOELSTELLINGEN

Op basis van bovenstaande (beleids)visie zijn vervolgens in de Sportnota 2008-2012 onderstaande hoofddoelstellingen geformuleerd voor het integraal provinciaal sport- en beweegbeleid:

- Het **verbeteren van de gezondheid** van alle burgers, specifiek kwetsbare groepen en jongeren door het verhogen van de sportparticipatie naar 60%, c.q. naar het landelijk gemiddelde
- Het creëren/versterken van een **sportinfrastructuur waardoor een leven lang sporten en bewegen voor iedereen** tot de mogelijkheden behoort
- Het versterken van de topsportinfrastructuur waardoor er **meer sporttalenten** in Limburg tot ontplooiing komen
- (Top)sport inzetten om het **imago van Limburg te versterken** (regiobranding)
- Bijdragen aan de organisatie van **(top)sportevenementen die een impuls geven aan de economie**, aan **sportstimulering** en aan ontplooiing van jong talent

Naast deze hoofddoelstellingen zijn de volgende nevendoelestellingen eveneens benoemd:

- Bijdragen aan een **vernieuwend onderwijsaanbod** in relatie tot sport en bewegen
- Bijdragen aan een **aantrekkelijk woon- en leefklimaat** in steden en dorpen
- Het **verbeteren van de afstemming** tussen sportvoorzieningen- en sportaanbod **op de veranderende vraag**

Aan de hand van deze doelstellingen zullen dan ook de speerpuntsporten in deze rapportage geëvalueerd worden.

ONDERSTEUNING

Om het nieuwe beleid tot uitvoering te zien komen is ervoor gekozen op diverse wijze ondersteuning te bieden:

- Subsidies toekennen
- Incidentele investeringen (in trainingscentra centra)
- Meedenken met de aanpak
- Partnerships aangaan
- Opdrachten verstrekken

Het doel van de inzet van deze middelen is sturen op het provinciaal sportbeleid door middel van verleiden (met subsidies en investeringen), faciliteren (door meedenken, partnerships aangaan en opdrachten verstrekken) en afrekenen (van verleiden en faciliteren op de behaalde resultaten).

2.2 Speerpuntsporten

Initieel zijn bij de toenmalige keuze van de speerpuntsporten de volgende toetsingscriteria gehanteerd:

- Een sterk **organiserend vermogen** van de sporttak
- De mate van **bestuurskracht** van de belangrijke sportverenigingen, -stichtingen en -bond van de sporttak
- Aanwezigheid van **sterke topsportverenigingen**
- Goed presterende **Limburgse topsporters en/of talenten**
- **Innovatieve en commerciële/bedrijfsmatige kansen** die de sporttak heeft

- **Economische spin-off** van de sporttak (direct en indirect)
- De mate waarin de sporttak een **bijdrage kan leveren aan sportstimulering** in het belang van gezondheid en sociale cohesie.
- De mate waarin **top- en breedtesport** elkaar in **samenhang** kunnen versterken.
- De **promotionele waarde** van de sporttak voor een stad, regio of de Provincie Limburg op (inter)nationaal niveau
- De samenwerkingsmogelijkheden van de sporttak met het **onderwijs**
- De mate van **betrokkenheid van de landelijke sportbond** met Limburg
- De **samenwerkingsmogelijkheden tussen sportbonden**
- De **historische waarde** van de sporttak voor Limburg

Aan de hand van deze toetsingscriteria is voor de volgende sporten in 2005 bepaald dat een goede 'voedingsbodem' lag voor efficiënt en effectief beleid: atletiek, handbal, tafeltennis, triathlon, turnen, volleybal, wielrennen en zwemmen. Paardensport is daar later nog aan toegevoegd. Daarbij wordt opgemerkt dat aan niet alle criteria harde feiten, cijfers en/of gegevens ten grondslag liggen.

3 Stakeholders

Sport en bewegen is en wordt in Limburg ingezet om een optimale (top)sportinfrastructuur te realiseren. Rondom het thema sport worden al jaren (grote) Limburgse bedrijven en organisaties uit de sectoren bedrijfsleven, onderwijs, overheid, zorg en sport (de zogenaamde 5 ringen) samengebracht en is er op projectniveau samengewerkt. Dit netwerk rondom sport geeft daarmee invulling aan de Limburgse Olympische Ambitie (LOA). Centraal staan steeds de 3 elementen uit de zogenaamde 'zuilenaanpak' (topsport/talentontwikkeling, breedtesport, evenementen).

Stakeholders in en rondom de sport:

- Sport
 - **Accommodaties en faciliteiten**, die (sport)activiteiten faciliteren en ruimtes en faciliteiten hiervoor beschikbaar stellen
 - **Sportverenigingen**, brengen sporters bij elkaar en bieden sporters de mogelijkheid deel te nemen aan competities en trainingen
 - **Evenementorganisaties**, van sportevenementen zoals de Amstel Gold Race
 - **Sportbonden**, bieden sporters de mogelijkheid georganiseerd en in competitieverband sport te beoefenen
 - **Sporters**, trainen en spelen wedstrijden, zowel prestatief als recreatief
 - **Toeristen en recreanten**, zoeken Limburg op in relatie tot sport(evenementen)
- Onderwijs
 - **Onderwijsinstellingen**, om de jeugd aan het sporten te krijgen en te houden is samenwerking met het onderwijs van groot belang. Het gaat veelal om onderlinge afstemming en aanvulling van onderwijs en sport
- Overheid
 - **Gemeenten**, hebben belang bij een optimale infrastructuur/voorzieningen voor de burger
 - **Provincie**, heeft belang bij een goed leef- en vestigingsklimaat
 - **Sportinstellingen**, ontwikkelen en adviseren m.b.t. (provinciaal) sportbeleid en stimuleren en ondersteunen de uitvoering hiervan
- Bedrijfsleven
 - **Horeca**, de horecagelegenheden waar sporters, toeristen en recreanten gebruik van maken
 - **Detailhandel**, de detailhandel waar sporters, toeristen en recreanten inkopen doen voor hun activiteiten
 - **Overige bedrijvigheid**, bedrijven die gebruik maken van de aandacht die sport heeft in de maatschappij en producten of diensten gerelateerd aan sport en recreatie in de markt zetten
 - **Werknemers**, in de sportaccommodaties, sportorganisaties, horeca en detailhandel

- Zorg
 - **Gezondheidszorg**, sport heeft invloed op de zorgkosten sportende mensen zijn vaak gezonder ('vitale werknemers') en maken daarmee minder zorgkosten, echter sport brengt ook blessures en bijbehorende kosten met zich mee.

4 Uitvoering

Wat hebben de speerpuntsporten opgeleverd? Op verschillende wijze is binnen de speerpuntsporten, nadat ze deze status verkregen, gewerkt om deze te versterken, gericht op een (sportief) beter Limburg. In vrijwel alle gevallen is afgetrapt met het bijeenbrengen van de belangrijkste stakeholders en is de gezamenlijke visie vervolgens vertaald in een Limburgs sporttakplan met concrete doelstellingen. We beschrijven per speerpuntsport achtereenvolgens achtergrond en proces, doelstellingen, aanpak en uitvoering, maatschappelijke impact en een beknopte conclusie. Voor enkele speerpuntsporten geldt dat het niet tot een sporttakplan is gekomen, voor anderen geldt dat na het opstellen van een Limburgs sporttakplan verdere actie achterwege is gebleven.

4.1 Atletiek

ACHTERGROND EN PROCES

In samenwerking met de Provinciale organisaties, de Limburgse atletiekverenigingen en de Atletiekunie (toenmalig KNAU) is het Atletiekplan opgesteld en in 2007 gepresenteerd. Enkele jaren later, in 2011, zijn met de Provinciale organisaties, de gemeente Sittard-Geleen en de Atletiekunie in een zogenoemde samenwerkingsovereenkomst nieuwe afspraken gemaakt over onder andere de topsport ambities in de periode 2011-2016.

DOELSTELLINGEN

Met het oorspronkelijke Atletiekplan werd ingesprongen op de realisatie van een viertal hoofddoelstellingen en het opzetten van een verantwoordelijke organisatie:

- Opzet van een neutrale overkoepelende **organisatie** die toeziet op de kwaliteit van de samenwerking, professionalisering van de atletiek in Limburg en waarborging van de gemaakte afspraken
- **Talenten** maximaal ondersteunen bij het bereiken van hun sportieve ambities. Talenten daarbij onder de paraplu van de Talentencentrum Atletiek de mogelijkheid bieden gebruik te maken van goede accommodaties, materialen, regionale trainingen en deskundige trainers
- Gezamenlijk inspelen op maatschappelijke kansen zoals schoolsport, een Limburg marathon in het kader van de opening van de A73 in relatie tot de Floriade, bedrijfssport en andere mogelijkheden in het kader van **sportstimulering**
- Beter mogelijkheden tot het uitwisselen van kennis, materiaal en mensen onder **verenigingen** en versterking van het kader
- Organisatie van (top)sportevenementen waarbij structureel kennis wordt gedeeld, eventueel gezamenlijk inkoop mogelijk is en wederzijdse ondersteuning en open samenwerking geboden wordt waarbij de kwaliteit gewaarborgd is.

AANPAK EN UITVOERING

Na de presentatie van het Atletiekplan is getracht uitvoering te geven aan de aanpak, dit is in verschillende mate gedaan en ambities zijn gedurende de jaren bijgesteld of in de vergetelheid geraakt.

ORGANISATIE

'Opzet van een neutrale overkoepelende organisatie die toeziet op de kwaliteit van de samenwerking, professionalisering van de atletiek in Limburg en waarborging van de gemaakte afspraken.'

In eerste instantie hebben Limburgse atletiekorganisaties zelf geprobeerd een Limburgse Atletiek Federatie op te richten. Deze werd echter gevormd door bestuurders van reeds bestaande atletiekorganisaties, die al veel tijd besteden in de eigen organisatie. Nadat deze federatie er niet in slaagde om het plan te gaan uitvoeren, heeft de Atletiekunie de verantwoordelijkheid over het Atletiekplan overgenomen en bij zichzelf gelegd. Voor een landelijke organisatie, met evenveel verantwoordelijkheid over alle delen van het land, is het echter niet voor de hand liggend om in te zetten op specifieke regionale, Limburgse, ambities, indien dit niet vormgegeven wordt in een specifieke verantwoordelijke voor deze regio (van binnen dan wel buiten de Atletiekunie).

TOPSPORT

'Talenten maximaal ondersteunen bij het bereiken van hun sportieve ambities. Talenten daarbij onder de paraplu van de Talentencentrum Atletiek de mogelijkheid bieden gebruik te maken van goede accommodaties, materialen, regionale trainingen en deskundige trainers.'

In 2009 is het NTC polsstokhoogspringen en, als aanvullende provinciale behoefte, een RTC atletiek binnen de Sportzone in Sittard gerealiseerd. NOC*NSF heeft door een gewijzigd beleid en afnemende middelen er voor gekozen het NTC en de daarbij horende middelen voor een fulltime bondscoach en programma na 2012 niet meer te ondersteunen en daarmee ook op te heffen. Ook de Atletiekunie lijkt nu, na een nieuwe bezuinigingsronde

door NOC*NSF, te kiezen voor een beleidswijziging waarbij RTC's niet meer binnen de aanpak van de Unie passen. De komende maanden wordt onderzocht of en eventueel de wijze waarop de topsport en talenten aanpak van Atletiek in Limburg anders georganiseerd moet worden.

BREEDTESPORT

'Gezamenlijk inspelen op maatschappelijke kansen zoals schoolsport, een Limburg marathon in het kader van de opening van de A73 in relatie tot de Floriade, bedrijfssport en andere mogelijkheden in het kader van sportstimulering.'

Er is in 2012 een begin gemaakt met schoolatletiek in Limburg, via het project IRun2BFit, dit project wordt vanaf 2014 uitgebreid. Hierbij worden kinderen gestimuleerd te gaan/blijven bewegen (hardlopen) om de instroom naar de atletiekverenigingen te versterken. Bij veel grote (door de provincie gesubsidieerde) hardloopevenementen zijn projecten opgezet voor beginnende hardlopers in aanloop naar het evenement toe. Hierbij is ook een beroep gedaan op het landelijke programma Start to Run, dat gericht was op het stimuleren van beginnend hardlopers. Dit programma is mede met Limburgse kennis ontwikkeld en uitgerold in Limburg. De A73 marathon is er, ondanks vergaande plannen, niet gekomen aangezien Rijkswaterstaat uiteindelijk geen goedkeuring gaf aan het initiatief.

'Betere mogelijkheden tot het uitwisselen van kennis, materiaal en mensen onder verenigingen en versterking van het kader.'

Verenigingen ondersteuning bieden met kennis, materiaal en mensen is tot op heden gedeeltelijk opgepakt. Vanuit het NTC en RTC werden deskundigheid bevorderende activiteiten georganiseerd voor de verenigingen in Limburg. Nu de topsport activiteiten verdwijnen doordat de steun vanuit het

NTC/RTC is beëindigd, is breedtesport belangrijker geworden en wordt met een recent vernieuwd voorstel hiervoor opnieuw aandacht gevraagd. Dit betreft echter nieuwe ambities voor de toekomst.

EVENEMENTEN

'Organisatie van (top)sportevenementen waarbij structureel kennis wordt gedeeld, eventueel gezamenlijk inkoop mogelijk is en wederzijdse ondersteuning en open samenwerking geboden wordt waarbij de kwaliteit gewaarborgd is.'

Running evenementen zijn in Nederland een belangrijke vorm van sportevenementen, zo ook in Limburg. De City Run Roermond, Familieloop Sittard, Maastrichts Mooiste, Parelloop Brunssum en Venloop Venlo zijn succesvolle Limburgse evenementen die hun positie onder de speerpuntsport status alleen maar hebben verstevigd. Naast running is getracht een evenement polsstokhoogspringen van de grond te laten komen op de markt in Sittard. Omdat dit gekoppeld was aan de Sportzone en het NTC dat later is verdwenen en sponsorwerving moeilijk bleek, is na in 2011 eenmalig dit topsport evenement georganiseerd te hebben hier geen vervolg meer aan gegeven.

De organisatorische ondersteuning en versterking vanuit het Atletiekplan is er niet gekomen, versterking van evenementen heeft met name plaatsgevonden door subsidiering van deze evenementen vanuit de Provincie.

¹ Sportdeelname en accommodatie in Limburg december 2013, het Mulier Instituut

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

VERBETEREN VAN DE GEZONDHEID

Ledenaantallen bij de Atletiekunie zijn de afgelopen jaren iets afgenomen. Als we het vergelijken met de ledenaantallen van de Atletiekunie in rest van Nederland, valt op dat deze zelfs fors onder het gemiddelde liggen en dit verschil iets toe lijkt te nemen. Uit onderzoek van het Mulier Instituut¹ blijkt dat in atletiekbeoefening door 6-79 jarigen (minimaal 12 keer per jaar en ook recreatief, dus zonder lidmaatschap) een kleine toename is waargenomen van bijna 0% in 2007 naar 1% in 2012. Wel is de beoefening van hardlopen door 6-79 jarigen de afgelopen jaren fors toegenomen van 5% in 2007 naar 9% in 2012. Deze trend is vergelijkbaar met de landelijk zichtbare trend, echter Limburg blijkt nog fors achter te lopen op de rest van Nederland en lijkt bezig met een inhaalslag op deze achterstand.

Ledenaantal	absoluut Limburg			relatief Limburg / NL		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012*
Atletiek Unie	6.356	6.188	6.184	76,6%	73,5%	74,5%

* Landelijke ledenaantallen van 2012 waren nog niet beschikbaar, het relatieve aantal voor dat jaar is dan ook geschat

sportbeoefening bevolking 6-79 jaar (Mulier)	Limburg		Nederland	
	2007	2012	2007	2012
atletiek	0%	1%	1%	1%
hardlopen	5%	9%	10%	13%

Een mogelijke impact op de gezondheid van Limburgers, als gevolg van sportbeoefening, is licht zichtbaar bij atletiek in het algemeen. Er is echter

geen specifieke Limburgse uitvoering gegeven aan de aanpak van atletiek in de breedtesport en het verbeteren van de gezondheid. In de beoefening van hardlopen is een forse positieve trend zichtbaar, ook landelijk is deze trend groot. Limburg lijkt de forse achterstand die het heeft in de beoefening van hardlopen, aan het inhalen. Met name binnen dit onderdeel van atletiek is de impact op de gezondheid dan ook wel van belang. De komende jaren zal duidelijk moeten worden of deze trend doorzet en daarmee de achterstand op de rest van Nederland ingehaald kan worden of zelf voorbijgestreefd.

SPORTINFRASTRUCTUUR LEVEN LANG SPORTEN EN BEWEGEN

Het atletiekplan is niet specifiek gericht op sportinfrastructuur en een leven lang sporten, dit heeft dan ook niet geleid tot uitvoering en resultaten zijn ook niet zichtbaar.

MEER SPORTTALENTEN

Topsporters (A-, B- of HP-status bij NOC*NSF) in atletiek zijn er de afgelopen jaren nooit veel geweest in Limburg, landelijk is dit ook maar een zeer selecte groep. Het aantal talenten (IT-, NT- of Belofte-status bij NOC*NSF) blijkt gedurende de afgelopen jaren toegenomen naar een met de rest van Nederland vergelijkbaar niveau. De topsport aanpak heeft geleid tot de realisatie van een NTC polsstokhoogspringen. Nu naast dit NTC ook het RTC lijkt te verdwijnen worden de provinciale mogelijkheden voor talent en topsport verder beperkt.

Atletiek Unie	absoluut Limburg		relatief Limburg / NL	
	2009	2013	2009	2013
A/B/HP	1	1	63,3%	44,5%
IT/NT/Belofte	5	11	66,4%	112,5%

De realisatie van het NTC en RTC hebben initieel geleid tot het behoud van de topsporters en een impuls bij het aantal talenten. Met name de groep topsporters is echter altijd zeer beperkt geweest. Met het verdwijnen van deze centra bestaat de kans dat talenten- en topsportersaantallen echter ook weer terugvallen. De faciliteiten zijn echter nog altijd zeer geschikt.

IMAGO VAN LIMBURG VERSTERKEN

Het atletiekplan is niet specifiek gericht op het imago van Limburg, dit heeft dan ook niet geleid tot uitvoering en resultaten zijn ook niet zichtbaar.

Wel wordt hardlopen binnen Limburg met name zichtbaar gemaakt met de diverse hardloopevenementen. De DIS Familieloop in Sittard, Maastrichts Mooiste, Parelloop in Brunssum, Roermond City Run en Venloop in Venlo trekken samen ruim 40.000 deelnemers waarbij voor veel van de evenementen geldt dat hier ook topsporters en talenten een podium geboden wordt. Als het doel is ook buiten Limburg het imago te versterken, dan zijn deze evenementen echter een van de velen in Nederland. Het is dan ook lastig hier nationaal aandacht voor te creëren in media. Met het organiseren van de NK halve marathon in Venlo is in 2012 en 2013 deze nationale aandacht in de media wel gecreëerd.

TOPSPORTEVENEMENTEN DIE EEN IMPULS GEVEN AAN ECONOMIE, SPORTSTIMULERING EN TALENT

De DIS Familieloop in Sittard, Maastrichts Mooiste, Parelloop in Brunssum, Roermond City Run en Venloop in Venlo zijn de evenementen in Limburg met subsidies van de Provincie.

- Deze evenementen bieden naast breedtesport ook een podium voor (inter)nationale topsporters/talenten, ook de Limburgse.

- Daarnaast vindt ook sportstimulering plaats doordat rondom deze evenementen diverse clinics en beginnen met hardlooprogramma's aangeboden worden voor verschillende doelgroepen en met aan de evenementen gerelateerde programma's op scholen. Daarnaast weten de evenementen gezamenlijk ruim 40.000 deelnemers (met name breedtesporters) te bereiken. De impact hiervan is lastig hard te maken, op de vorige pagina is wel zichtbaar gemaakt dat de afgelopen jaren een forse stijging in hardloopleefening heeft plaatsgevonden, net als in de rest van Nederland overigens. Evenementen zullen hier zeker ook een bijdrage in hebben gehad.
- Op economisch vlak hebben de evenementen gezamenlijk een geschatte impuls van circa € 1,5 miljoen op de economie (totale uitgaven sporters, toeschouwers en evenementorganisatie), hiermee wordt een significante (met name regionale) impuls gegeven.

VERNIEUWEND ONDERWIJSAANBOD

In het atletiekplan zelf is niet specifiek gericht op een vernieuwend onderwijsaanbod. Het hardlooproject IRun2Bfit is wel een kwalitatief en innovatief beweeg- en educatieproject gebleken. Waarbij de aantrekkingskracht van een hardloopevenement wordt ingezet om bewegen te stimuleren. Hierbij is tevens in de onderwijsprogramma's een link gelegd naar het vak biologie waarbij de effecten van een gezonde leefstijl behandeld zijn.

AANTREKKELIJK WOON- EN LEEFKLIMAAT

Het meten van de aantrekkelijkheid van het woon- en leefklimaat is niet specifiek meetbaar. Het atletiekplan is ook niet specifiek hierop gericht, dit

heeft dan ook niet geleid tot uitvoering en resultaten zijn ook niet zichtbaar.

Wel geldt uiteraard dat het NTC, RTC en de bijbehorende ondersteuning voor de topsporters en talenten heeft bijgedragen aan een aantrekkelijk woon- en leefklimaat.

VERBETEREN VAN AFSTEMMING OP VERANDERENDE VRAAG

Het atletiekplan is niet specifiek gericht op het verbeteren van de afstemming op een veranderende vraag, dit heeft dan ook niet geleid tot uitvoering en resultaten zijn ook niet zichtbaar.

Wel blijkt met het ondersteunen van de hardloopevenementen invulling gegeven aan de groeiende vraag naar dit onderdeel binnen atletiek.

PROVINCIALE UITGAVEN

Het sturen van de atletiek in Limburg op het sportbeleid door middel van verleiden, faciliteren en afrekenen heeft ook provinciale uitgaven met zich meegebracht.

- De uitwerking van de aanpak is door de Provincie eenmalig gesubsidieerd met € 12.000.
- Jaarlijks werden het NTC en RTC met € 250.000 tot €300.000 gesubsidieerd.
- De evenementen worden op het moment met ruim € 50.000 jaarlijks ondersteund.

CONCLUSIE

	atletiek
organisatie	-
versterken topsport infrastructuur	+/-
- topsporters	-
- talenten	+
verbeteren gezondheid	+
- leden	-
- beoefening	+
evenementen	+
- talent	+
- sportstimulering	+
- economie	+
imago van Limburg	?/+
infrastructuur leven lang sporten	=

Binnen zowel topsport, topsporters/talenten, als breedtesport, ledenaantallen van de Atletiekunie en participatie, vallen de resultaten op een aantal onderdelen tegen. Dit in tegenstelling tot de hardloopevenementen en hardloopebeoefening, die zich juist goed ontwikkeld hebben.

Ondanks de ambitie voor een neutrale, overkoepelende organisatie voor atletiek in Limburg is deze er niet gekomen. De verantwoordelijkheden voor de speerpuntsport konden daardoor veelal niet lokaal gelegd worden, maar vertroebeld in het landelijke beleid van de Atletiekunie, en op onderdelen ook helemaal niet genomen. Voor een landelijke organisatie, met evenveel verantwoordelijkheid over alle delen van het land, is het lastig gebleken om in te zetten op specifieke regionale, Limburgse, ambities indien dit niet vormgegeven wordt in een specifieke verantwoordelijke voor deze regio.

Met name binnen topsport en evenementen heeft wel uitvoering plaatsgevonden bij organisaties verantwoordelijk voor die specifieke activiteiten. Helaas zijn de resultaten binnen de topsport in aantallen topsporters en talenten vrij beperkt gebleven en waren deze ontwikkelingen niet voldoende om een fulltime programma en fulltime daaraan verbonden bondscoach in stand te houden. Wat er mede toe heeft geleid dat het NTC en RTC verdwenen. Met het hardlooppproduct IRun2BFit is een begin gemaakt met een vernieuwend onderwijsaanbod rondom sport. Hardloopevenementen daarentegen floreren nog steeds, zowel op top- als breedtesport. Een forse toename in de beoefening van hardlopen is ook zichtbaar binnen, maar ook buiten Limburg. Deze evenementen zijn een vooruitgang binnen de (Limburgse) Atletieksport en komen dan ook tegemoet aan een toegenomen vraag. Limburg lijkt de afgelopen jaren haar achterstand in de beoefening van de hardloepsport in te halen, deze trend heeft met name een positieve impact op de gezondheid van Limburgers.

4.2 Handbal

ACHTERGROND EN PROCES

Het Nederlands Handbal Verbond (NHV), de NHV afdeling Limburg en de grote Limburgse handbalverenigingen hebben in 2007, in samenwerking met Topsport Limburg, het Huis voor de Sport en Provincie Limburg, een concept Limburgs Handbalplan opgesteld. Uitvoering van dit plan heeft echter om diverse redenen, onder andere door het feit dat diverse partijen betrokken waren bij het ontwikkelen van het businessplan van Tophandbal Zuid-Limburg, vertraging opgelopen. In 2010 is vervolgens het Handbalplan nieuw leven ingeblazen en geactualiseerd. In 2012 heeft dit na het opheffen van de afdeling Limburg van de NHV geleid tot het oprichten van Stichting Limburg Handbal, welke vanaf dat moment verantwoordelijk moest worden voor het Handbalplan.

DOELSTELLINGEN

Met het Handbalplan werd ingesprongen op de realisatie van een zestal hoofddoelstellingen:

- Opzet van een overkoepelende, neutrale **organisatie** die toeziet op de kwaliteit van de samenwerking, professionalisering van handbal in Limburg en waarborging van de gemaakte afspraken.
- **Talenten** maximaal ondersteunen bij het bereiken van hun sportieve ambities. Talenten daarbij de mogelijkheid bieden gebruik te maken van goede **accommodaties**, materialen, regionale trainingen en deskundige trainers.
- Het opzetten van een structurele samenwerking tussen de drie **topverenigingen** in Zuid-Limburg.

- Gezamenlijk werken aan een beter imago en ledenwerving daarbij inspeland op maatschappelijke kansen zoals schoolsport, bedrijfs-sport en andere mogelijkheden in het kader van **sportstimulering**.
- Beter mogelijheden tot het uitwisselen van kennis, materiaal en mensen onder **verenigingen** en versterking van het kader zodat vitale verenigingen ontstaan met een op de toekomst gerichte visie daarbij inspeland op huidige trends en ontwikkelingen.
- Organisatie van (top)sport**evenementen** waarbij structureel kennis wordt gedeeld en wederzijdse ondersteuning en open samenwerking geboden wordt waarbij de kwaliteit gewaarborgd is. Dit met als doel de sportdeelname te stimuleren, een bijdrage te leveren aan regionale en provinciale profilering en een podium te creëren voor jeugdhandballers en talenten.

AANPAK EN UITVOERING

Na de presentatie van het Handbalplan is de uitvoering door het wegvallen van de medewerking van het NHV tijdelijk stilgevallen, dit is later weer opgepakt en waar nodig zijn ambities bijgesteld.

ORGANISATIE

‘Opzet van een overkoepelende, neutrale organisatie die toeziet op de kwaliteit van de samenwerking, professionalisering van handbal in Limburg en waarborging van de gemaakte afspraken.’

Nadat de NHV in 2012 stopte met de regionale organisatie en één landelijke organisatie werd, is stichting Limburg Handbal in het gat gesprongen en heeft de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het handbalplan op zich genomen. Deze organisatie heeft nog maar kort de tijd gehad de aanpak eigen te maken en het benodigde draagvlak op te bouwen. Uitvoering

van het Handbalplan vond tot medio 2013 nog maar mondjesmaat plaats en resultaten kunnen dan ook nog beperkt inzichtelijk gemaakt worden.

Ondanks de late oprichting en start van Stichting Limburg Handbal werden diverse onderdelen van het Limburgs Handbalplan wel al eerder opgepakt, zoals het NTC Herenhandbal, het RTC Handbal, ondersteuning van diverse evenementen en de samenwerking tussen de drie (top)handbalverenigingen in de Westelijke Mijnstreek. Dit heeft tot op heden ook nog veel gevergd van de organisaties Provincie, Topsport Limburg, en Huis voor de Sport

TOPSPORT

'Talenten maximaal ondersteunen bij het bereiken van hun sportieve ambities. Talenten daarbij de mogelijkheid bieden gebruik te maken van goede accommodaties, materialen, regionale trainingen en deskundige trainers.'

In 2012 is het NTC handbal (HandbalAcademie) heren van start gegaan binnen de Sportzone in Sittard. Daarnaast werd het RTC Handbal opgericht, met twee handbalscholen in Limburg waar extra trainingsfaciliteiten en begeleiding wordt aangeboden aan talentvolle jonge handballers, een door de NHV gecertificeerde handbalschool in Geleen en een niet-gecertificeerde handbalschool in Venlo. Van dit RTC, onder regie van de NHV, maken de beste Limburgse talenten onderdeel uit van het programma met als doel uiteindelijke doorstroom in het landelijke topsportprogramma. Deze resultaten zijn tot stand gekomen met ondersteuning vanuit van Topsport Limburg en de Provincie. Met ingang van 2013 is Stichting Limburg Handbal verantwoordelijk voor het RTC. Voor deze belangrijke faciliteiten in het Limburgs tophandbal heeft de stichting ook ten doel deze in de toekomst te handhaven en verder te professionaliseren.

'Het opzetten van een structurele samenwerking tussen de drie topverenigingen in Zuid-Limburg.'

Gesteund door de Provincie en de gemeenten Sittard-Geleen en Beek zijn in 2008 de eerste teams van drie Limburgse (top)handbalclubs samengegaan in twee ploegen, LIONS 1 speelt in de eredivisie en LIONS 2 in de eerste divisie. De teams zijn ondergebracht onder Stichting Tophandbal Zuid-Limburg, terwijl de clubs zijn blijven bestaan. Dit heeft erin geresulteerd dat de LIONS reeds een aantal jaren bij de beste drie clubs van Nederland behoren.

BREEDTESPORT

'Gezamenlijk werken aan een beter imago en ledenwerving daarbij inspeland op maatschappelijke kansen zoals schoolsport, bedrijfssport en andere mogelijkheden in het kader van sportstimulering.'

Via onder andere Stichting Limburg Handbal (met ondersteuning van de LIONS, BEVO en het Huis voor de Sport) zijn sportstimuleringsprogramma's ingezet voor de versterking van handbal in de breedtesport. Ook wordt erop gestuurd om rondom handbalevenementen structureel handbalclincs voor de jeugd te organiseren.

'Betere mogelijkheden tot het uitwisselen van kennis, materiaal en mensen onder verenigingen en versterking van het kader zodat vitale verenigingen ontstaan met een op de toekomst gerichte visie daarbij inspeland op huidige trends en ontwikkelingen.'

Limburg Handbal ondersteunt vooral de handbalverenigingen. Echter nog niet alle verenigingen zijn op het moment aangehaakt bij de stichting, veel

energie gaat momenteel nog uit naar het aanhaken van de individuele verenigingen. Een van de speerpunten hiervoor is het opzetten van een noodfonds voor verenigingen, aangezien veel handbalverenigingen een zwakke financiële positie hebben en steeds minder financiële steun ontvangen van gemeenten. Om de handbalsport en haar verenigingen in Limburg te versterken is al wel de invoering van een nieuwe spelvorm mede bekostigd via de stichting en zal in de toekomst ondersteund worden met het uitlenen van materialen.

EVENEMENTEN

'Organisatie van (top)sportevenementen waarbij structureel kennis wordt gedeeld en wederzijdse ondersteuning en open samenwerking geboden wordt waarbij de kwaliteit gewaarborgd is. Dit met als doel de sportdeelname te stimuleren, een bijdrage te leveren aan regionale en provinciale profilering en een podium te creëren voor jeugdhandballers en talenten.'

De stichting wil zich inzetten voor het, zelf of in samenwerking met anderen, organiseren van handbalevenementen en daarnaast ook het organiseren van handbalinterlands in Limburg.

De Limburgse Handbaldagen is al jaren een zeer succesvol topsportevenement, georganiseerd door een eigen organisatie. Dit evenement wordt direct (financieel) ondersteund door de Provincie Limburg. Daarnaast vinden met regelmaat kwalificatiewedstrijden voor EK's en WK's van de nationale herenselectie in Limburg plaats, die financieel ondersteund worden door de Provincie in het kader van het Limburgs Handbalplan. Tevens was Maastricht in 2011 een van de vier Nederlandse speelsteden voor het EK Dames onder 19 jaar. Ook hier vond ondersteuning plaats door de Provincie en de

gemeenten Maastricht en Sittard-Geleen op basis van het Limburgs Handbalplan en de in 2010 in het kader van het Limburgs Handbalplan gesloten samenwerkingsovereenkomst met o.a. het NHV.

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

VERBETEREN VAN DE GEZONDHEID

Ledenaantallen in handbal dalen al enkele jaren fors, echter Limburg heeft relatief nog altijd zeer veel meer leden dan gemiddeld in Nederland. Inmiddels blijkt de daling in 2013 omgebogen tot een lichte groei naar 6.174 leden. Uit onderzoek van het Mulier Instituut blijkt dat onder de handbalbeoefening door 6-79 jarigen (minimaal 12 keer per jaar en ook recreatief, dus zonder lidmaatschap) geen significante verandering is waargenomen, deze was in 2007 1% en is dat in 2012 nog steeds.

Ledenaantal	absoluut Limburg			relatief Limburg / NL		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012*
Nederlands Handbal Verbond *	6.908	6.675	6.065	202,7%	203,3%	187,3%

sportbeoefening bevolking 6-79 jaar (Mulier)	Limburg		Nederland	
	2007	2012	2007	2012
handbal	1%	1%	1%	1%

Een eventuele impact op de gezondheid van Limburgers pakt eerder negatief dan positief uit vanwege het relatief hard dalende ledenaantal bij de bond. De nog vrij nieuwe verantwoordelijke organisatie zal de komende jaren de uitdaging aan moeten gaan dit dalende ledenaantal het hoofd te bieden, dit lijkt al zichtbaar in het ledenaantal van 2013 dat op 6.174 ligt.

SPORTINFRASTRUCTUUR LEVEN LANG SPORTEN EN BEWEGEN

Uitvoering van het handbalplan door Stichting Limburg Handbal heeft nog maar in beperkte mate plaatsgevonden, nog niet alle verenigingen zijn op het moment aangehaakt bij de stichting. Resultaten zijn dan ook nog niet zichtbaar. Echter, op basis van het plan heeft er structureel steun plaatsgevonden richting met name talentontwikkeling/topsport (NTC/RTC) en infrastructuur/accommodaties (topsporthal).

MEER SPORTTALENTEN

Echte topsporters (A-, B- of HP-status bij NOC*NSF) in handbal zijn er al jaren niet, binnen Nederland is deze groep ook erg klein. In dit opzicht is Limburg dus geen uitzondering. Het aantal talenten (IT-, NT- of Belofte-status bij NOC*NSF) daarentegen is de afgelopen jaren enorm toegenomen, van 29 in 2009 naar 85 in 2013. Limburg had al relatief veel talenten, dit is alleen maar toegenomen ten opzichte van de rest van Nederland.

NHV	absoluut Limburg		relatief Limburg / NL	
	2009	2013	2009	2013
A/B/HP	0	0	0,0%	0,0%
IT/NT/Belofte	29	85	333,9%	437,4%

Het NTC en de handbalscholen werpen hun vruchten af in een grote toename van talenten, mogelijk biedt dit ook kansen voor de ontwikkeling van toekomstige topsporters. Prestatief lijken deze talenten zich ook goed ontwikkeld te hebben. Tijdens het WK onder 21 jaar in 2013 wist het Nederlands team, met een grote Limburgse inbreng, met een 5^e plaats de beste prestatie ooit te bereiken van een Nederlands heren handbalteam.

IMAGO VAN LIMBURG VERSTERKEN

Het handbalplan is niet specifiek gericht op het imago van Limburg, dit heeft dan ook niet geleid tot uitvoering en resultaten zijn ook niet zichtbaar.

Voor handballers in Nederland wordt Limburg zichtbaar met het topsportevenement de Limburgse Handbaldagen en twee topsportverenigingen, waarvan Eurotech Bevo onlangs het landskampioenschap heeft behaald. Daarnaast wordt de handbalsport fors meer beoefend dan elders in het land. Dit maakt dat Limburg een echte 'handbalprovincie' genoemd kan worden.

TOPSPORTEVENEMENTEN DIE EEN IMPULS GEVEN AAN ECONOMIE, SPORTSTIMULERING EN TALENT

De Limburgse Handbaldagen is een groot evenement in Limburg met subsidie van de Provincie.

- Dit evenement biedt een podium voor internationale topsporters/talenten, ook de Limburgse topsportverenigingen de Limburg Lions en Eurotech / Bevo HC.
- Daarnaast vindt ook sportstimulering plaats door rondom deze evenementen diverse clinics aan te bieden voor verschillende doelgroepen en aan de evenementen gerelateerde programma's op scholen. De impact hiervan is niet goed zichtbaar te maken, het is onduidelijk of deze sporters vervolgens voor handbal kiezen door dit evenement of meer handbal gaan beoefenen. Resultaat op deze doelstelling past ook meer in een bredere aanpak van handbalstimulering, waarvan de activiteiten rondom dit evenement een onderdeel kunnen vormen.

- Op economisch vlak heeft het evenement een geschatte impuls van circa € 0,4 miljoen op de economie (totale uitgaven sporters, toeschouwers en evenementorganisatie), hiermee wordt een redelijke (met name regionale) impuls gegeven.

VERNIEUWEND ONDERWIJSAANBOD

Met de HandbalAcademie en het RTC met de handbalscholen worden de mogelijkheden voor het combineren van topsport en onderwijs verbreed. Dit is uiteraard een belangrijke kans voor de vele talenten en voor het hanteren van de zogenaamde LOOT-status door enkele onderwijsinstellingen.

AANTREKKELIJK WOON- EN LEEFKLIMAAT

De aantrekkelijkheid van het woon- en leefklimaat is niet specifiek meetbaar. In het handbalplan is ook niet specifiek hierop gericht. Voor talenten zijn de mogelijkheden wel toegenomen, zoals hiervoor omschreven.

VERBETEREN VAN AFSTEMMING OP VERANDERENDE VRAAG

Een nieuwe spelvorm is in Nederland ingevoerd, de uitrol hiervan in Limburg is mede bekostigd via de stichting Limburg Handbal.

Verder heeft de uitvoering van het handbalplan nog maar in beperkte mate plaatsgevonden, ook omdat nog niet alle verenigingen op het moment zijn aangehaakt bij de stichting.

PROVINCIALE UITGAVEN

Het sturen van de handbal in Limburg op het sportbeleid door middel van verleiden, faciliteren en afrekenen heeft ook provinciale uitgaven met zich meegebracht.

- De uitwerking van de aanpak is door de Provincie eenmalig gesubsidieerd met € 25.000.
- Vanaf 2013 wordt de stichting jaarlijks financieel ondersteund voor wat betreft de inzet van een sporttakcoördinator, max. € 50.000,- per jaar, en voor breedtesportstimulering, variërend van € 30.000,- tot € 75.000,- per jaar.
- De Limburgse Handbaldagen worden op het moment met ruim € 40.000 jaarlijks ondersteund vanuit sport- en profileringsbeleid, naast de bijdrage van gemeente Sittard-Geleen.
- Jaarlijks worden de HandbalAcademie, onder verantwoordelijkheid van het NHV, met een bijdrage van € 160.000,- uit Sportzone budget en circa € 75.000,- uit provinciaal budget gesubsidieerd. Het RTC, onder verantwoordelijkheid van Stichting Limburg Handbal wordt met een bijdrage van € 120.000,- uit Sportzone budget gesubsidieerd.

CONCLUSIE

	handbal
organisatie	+
versterken topsport infrastructuur	+
- topsporters	=
- talenten	+
verbeteren gezondheid	+/-
- leden	+/-
- beoefening	=
evenementen	+
- talent	+
- sportstimulering	+/-
- economie	+
imago van Limburg	?/+
infrastructuur leven lang sporten	=

De uitvoering van het Handbalplan is niet direct opgepakt onder de regie van de beoogde stichting, deze is hiermee pas na enkele jaren aan de slag gegaan. Inmiddels staat sinds 2012 een regionale organisatie die de verantwoordelijkheid over het Handbalplan op zich wil nemen, stichting Limburg Handbal. Na de relatie met het NHV moeizaam opgebouwd te hebben zit de stichting echter pas in een fase waarin deze zich nog moet bewijzen voor de individuele verenigingen. Uitvoering van het Handbalplan vindt op het moment nog mondjesmaat plaats en resultaten kunnen dan ook nog niet goed inzichtelijk gemaakt worden. Pas op het moment dat alle belanghebbers in handbal achter de stichting Limburg Handbal staan zal hiermee echt vooruitgang geboekt kunnen worden in de handbalsport. Een van de belangrijkste uitdagingen, gezien de afnemende trend in handballeden, zal zijn Limburg op het vlak van breedtesport een echte handbalprovincie te behouden.

Met de HandbalAcademie, het RTC, de handbalscholen, Limburg LIONS en een evenement als de Limburgse Handbaldagen zijn de resultaten op het gebied van topsport wel al zeer tastbaar.

4.3 Paardensport

ACHTERGROND EN PROCES

Paardensport is pas in 2008 als negende speerpuntsport toegevoegd. Samen met de Provincie, Huis voor de Sport Limburg, Topsport Limburg, de LLTB vakgroep Paardenhouderij en KNHS Regio Limburg is een breed scala aan belanghebbenden betrokken bij de ontwikkeling van een gemeenschappelijke visie. In 2010 heeft dit geresulteerd in het Limburgs Paardensportplan. Met de aanstelling van een programmamanager is samen met de vijf partners in 2012 de uitvoering opgestart.

DOELSTELLINGEN

Met het Limburgs Paardensportplan werd ingesprongen op de realisatie van een uitvoeringsorganisatie en een tiental uitvoeringsprogramma's. In 2013 zijn deze uitvoeringsprogramma's ondergebracht in zeven thema's waarbij sommige uitvoeringsprogramma's vanwege gerealiseerde resultaten, positieve ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht zijn geclusterd of een bredere interpretatie hebben gekregen:

1. Versterking hippisch ondernemerschap:
 - Het Limburgs Hippisch Kenniscafé: Limburgse koplopers delen hun kennis
 - Nieuwe koplopers in Limburgs hippisch ondernemerschap
2. Versterking bestuurskader, officials en instructeurs:
 - Het Limburgs Hippisch Kenniscafé: Limburgse koplopers delen hun kennis
3. Instroom en doorstroom van jeugd en talenten:
 - Op bezoek bij Limburgse koplopers

- De Olympische kampioen van 2028 heeft de eerste rijles in 2011 en komt uit Limburg
4. Moderne en duurzame paardensportomgevingen:
 - Koplopers in Limburgse hippische evenementen
 - Koplopers in verenigingen
 - Koplopers in allround-accommodaties
 5. Routestructuur:
 - Limburg Paardrijparadijs
 6. Positionering:
 - Euregio, het centrum van de internationale paardensport
 7. Limburgs Hippisch Talentencentrum en Limburgs Sportpaarden Fonds:
 - Limburgs Hippisch Talentencentrum en Limburgs Sportpaarden Fonds

AANPAK EN UITVOERING

Na de aanstelling van een programmamanager zijn in 2012 zijn veel onderwerpen uit het Limburgs Paardensportplan voortvarend opgepakt, sommige bleken een langere aanloop nodig te hebben en ook enkele onderwerpen zijn onderbelicht gebleven.

De paarden(sport)sector worden op diverse fronten ondersteund. Er is een uitgebreid netwerk met kennis van de sector, sport, ambities en belangrijke thema's beschikbaar dat wordt benut voor het leggen van verbindingen en het aanjagen van de uitvoering van het Limburgs Paardensportplan.

ORGANISATIE

Het Paardensportplan is initieel opgepakt door een uitvoeringsorganisatie bestaande uit een projectgroep met daarin de programmamanager en vertegenwoordigers van de LTTB, KNHS, Huis voor de Sport Limburg, Topsport Limburg en de Provincie Limburg. De founding partners Provincie Limburg, KNHS Regio Limburg en de LLTB vakgroep Paardenhouderij hebben zich financieel en inhoudelijk gecommitteerd aan de uitvoering. Huis voor de Sport Limburg en Topsport Limburg hebben zich ook gecommitteerd aan de uitvoering en dragen via hun werkprogramma's bij aan de uitvoering. Onlangs heeft dit geleid tot de oprichting van Stichting Limburg Paardensport, welke de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het Limburgs Paardensportplan heeft overgenomen.

TOPSPORT

'Limburgs Hippisch Talentencentrum en Limburgs Sportpaarden Fonds'

Inmiddels is het KNHS-beleid betreft erkenning van talentcentra helder en zijn de eerste gesprekken voor realisatie van een Limburg Hippisch Talentencentrum gevoerd. Het concept voor realisatie van een Limburgs Sportpaarden Fonds is gereed.

BREEDTESPORT

'Moderne en duurzame paardensportomgevingen'

Horst aan de Maas: Medio augustus 2014 start de bouw van Equestrian Centre de Peelbergen in Horst aan de Maas. Een hippisch centrum van internationale allure voor top- en breedtesport. Cofinanciering voor realisatie

van dit centrum is mede mogelijk gemaakt door het Limburgs Paardensportplan. De stichting faciliteert in samenwerking met Huis voor de Sport Limburg een ondersteuningstraject om de verbindingen met de breedtesport te leggen.

Weert: In 2012 is in de gemeente Weert het Hippisch Centre of Excellence (HCE) van start gegaan. Het HCE is een kennis-, trainings- en innovatiecentrum. Het centrum heeft inmiddels haar ambities moeten bijstellen, op dit moment worden alleen trainingen verzorgd aan potentiële talentvolle ruiters. In 2013 is een ondersteuningstraject gestart om te komen tot een Paardensportplan Weert dat juli 2014 wordt opgeleverd. In 5 werkgroepen is gewerkt aan visievorming op de thema's sportstimulering; accommodatie; samenwerking (ook met het HCE); versterking van verenigingen en het meer benutten van de Weerter Paardenmarkt als podium voor de sector. Deze resultaten worden medio juli gepresenteerd tijdens de slotbijeenkomst. Dan is ook de kick-off van de uitvoering.

Nuth: Sinds eind november 2013 wordt in Nuth met de paardensportsector gewerkt aan het versterken van de samenwerking, het aanbod, de accommodaties en de positionering van Nuth als paardensportgemeente. Alle sportaanbieders zijn in dit traject betrokken, er wordt een Stichting Paardensport Nuth opgericht als centraal platform en aanjager van uitvoeringsacties. Inmiddels is aan 3 ondernemers in deze omgeving een subsidie verleend voor uitbreiding van de accommodatie.

Peel en Maas: De verenigingen op Manege De Vosberg in Panningen zijn ondersteund in een fusieproces, een mediationtraject en bij het maken van een businessplan voor uitbreiding van de verenigingsaccommodatie. Dit heeft geresulteerd tot een fusie per 1 januari 2014 en een businessplan op

basis waarvan de verenigingsaccommodatie zal worden uitgebreid in 2014/2015.

Venray: In de gemeente Venray is een ondersteuningstraject voor de paardensportverenigingen opgestart om ook hier een toekomstproof omgeving te creëren waarin de verenigingen en de sport zich optimaal kunnen doorontwikkelen. Elementen als samenwerking, accommodatie en sportaanbod spelen hierin een centrale rol.

Reuver: Hippische Sport Vereniging De Paardenvriend in Reuver heeft de afgelopen jaren enorm geïnvesteerd in doorontwikkeling van haar vereniging en verenigingsaccommodatie. Zij is op diverse fronten geadviseerd in het kader van doorontwikkeling van de vereniging als koploper in Limburg. Dit heeft geresulteerd in nieuwe verenigingsactiviteiten en doorontwikkeling van de verenigingsaccommodatie in 2014/2015.

'Instroom en doorstroom in de sport'

In 2012 en 2013 zijn in samenwerking met respectievelijk de Limburgse top dressuuramazone Stéphanie Peters en de Limburgse bondscoach Luc Steeghs speciale meetings met clinics georganiseerd ten behoeve van de breedtesport. Sinds 2013 wordt jaarlijkse een Limburgse Bixiedag voor de jongste paardensporters georganiseerd.

In navolging op 2013 konden door gelegde verbindingen ook in het eerste kwartaal van 2014 naast kinderen die bij verenigingen in Noord-Limburg rijden, ook kinderen die op maneges in Noord-Limburg ponyrijden meedoen aan een cursus waarbij het ponyrijden, de omgang met de pony en de verzorging centraal stonden. Ongeveer 125 kinderen hebben hiervan gebruik gemaakt.

Kennismakings- en sportstimuleringsprogramma's voor kinderen via basisscholen en organisaties van naschoolse sportactiviteiten zijn in samenwerking met paardensportaanbieders ten behoeve van de instroom in de ponynsport opgezet.

'Versterking bestuurskader, officials en instructeurs'

Naast de inzet die is toegelicht bij "Moderne toekomstproof paardensportomgevingen" is ten behoeve van versterking van bestuurskader bijvoorbeeld ook in Zuid-Limburg voor paardensportverenigingen een cursus verzorgd over het maken van een beleidsplan.

'Routestructuur' (recreatie)

In samenwerking met de KNHS, de lokale routebureaus en de VVV's in Limburg wordt gewerkt aan een dekkend knooppuntennetwerk van ruiter- en menroutes in Limburg. Ook hier worden waar mogelijk verbindingen gelegd ten behoeve van realisatie van de routes, realisatie van voorzieningen en onderhoud en promotie van de routes.

EVENEMENTEN

Na het stoppen van Jumping Indoor Maastricht na 2010 beleefde het evenement in 2013 een succesvolle rentree, mogelijk gemaakt met financiële hulp van de Provincie. Dit is een evenement dat binnen Nederland, maar ook internationaal, tot de top hoort. Met een deelname van ruim 750 nationale en internationale topsporters, ruim 20.000 toeschouwers en sinds de doorstart ook nog eens 1.200 breedtesporters door samen te werken met scholen en maneges. Financieel is het evenement voor ruim €150 K op een

totaal budget van momenteel €850 K afhankelijk van de Provincie, de ontwikkeling vanaf deze doorstart zal moeten bewijzen of deze afhankelijkheid in de toekomst af kan nemen.

Met de organisatie van de Internationale menwedstrijden in Horst aan de Maas, welke ook financieel ondersteund wordt door de provincie met €27.500, en Eventing Castenray kent Limburg nog twee grote internationale paardensportevenementen. De eerste twee edities van Eventing Hulsberg in respectievelijk 2013 en 2014 zijn veelbelovend voor doorgroei van dit evenement naar een internationale status. Deze 4 evenementen zijn mede mogelijk gemaakt door de speerpuntspporten aanpak en het Limburgs Paardensportplan. Dit geldt eveneens voor het congres Horse Welfare and Equine Sports 2013 in Baarlo en het City Polo Event in 2013 en 2014 op het Vrijthof in Maastricht, financieel ondersteund met €5.000 van de Provincie.

OVERIG

'Versterking hippisch ondernemerschap' (economie)

In 2012 en 2013 zijn diverse kenniscafés, symposia en themabijeenkomsten georganiseerd ten behoeve van de versterking van hippisch ondernemerschap.

In mei 2014 is op initiatief van de Stichting Limburg Paardensport in samenwerking met de LLTB Vakgroep Paardenhouderij en HAS Kennistransfer & Bedrijfsopleidingen een coachingstraject voor jong hippisch ondernemertalent in Limburg opgestart. Dit traject omvat vier Masterclasses voor een selecte groep jonge ondernemers waarbij kennisdeling, inspireren en bedrijfsverbetering centraal staat. Dit traject wordt afgesloten tijdens Jumping Indoor Maastricht 2014.

In samenwerking met Citaverde wordt gewerkt aan betere aansluiting van het onderwijs voor studenten van de opleidingen Paardenhouderij en Paardensport op de praktijk.

'Positionering'

De website limburgpaardensport.nl is opgezet als hét portaal en paardensportloket voor alles wat met paarden en Limburg te maken heeft. Met de livegang is ook een Facebook- en Twitter-account geactiveerd om het bereik en de promotie van de paardensportsector in Limburg te vergroten. Inmiddels zijn ongeveer 40 digitale nieuwsbrieven verzonden met een bereik van minimaal 3500 paarden(sport)liefhebbers. In samenwerking met Stal Hendrix is een promofilm voor de Limburgse paardensportsector gerealiseerd.

In 2013 is in samenwerking met de Sportdatabank een inventarisatie uitgezet om de paarden(sport)locaties en het paardensportaanbod in Limburg in beeld te krijgen. Deze informatie kan doelgericht gebruikt worden ten behoeve van de uitvoering van het Limburgs Paardensportplan en op de website worden gevisualiseerd in een paardensportkaart van Limburg.

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

VERBETEREN VAN DE GEZONDHEID

Ledenaantallen bij de KNHS zijn de afgelopen jaren iets afgenomen. Als we het vergelijken met KNHS ledenaantallen in de rest van Nederland valt op dat de Limburgse aantallen relatief zelfs fors onder het gemiddelde liggen. Uit onderzoek van het Mulier Instituut blijkt wel dat in de paardensportbeoefening door 6-79 jarigen (minimaal 12 keer per jaar en ook recreatief,

dus zonder lidmaatschap) geen significante verandering is waargenomen, deze was in 2007 2% en is dat in 2012 nog steeds.

Ledenaantal	absoluut Limburg			relatief Limburg / NL		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012*
Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie	9.982	9.766	9.373	76,1%	75,3%	73,3%

sportbeoefening bevolking 6-79 jaar (Mulier)	Limburg		Nederland	
	2007	2012	2007	2012
paardensport	2%	2%	2%	2%

Een mogelijke impact op de gezondheid van Limburgers is in de beoefening en ledenaantallen dus niet zichtbaar, de paardensportbeoefening is (in 2012) gelijk gebleven en relatief even hoog als in de rest van Nederland maar het lidmaatschap bij de KNHS ligt relatief erg laag (paardensporters lijken in Limburg dan ook minder geneigd lid te worden van de KNHS). Met de infrastructuur en accommodaties waar aan wordt gewerkt liggen er in de toekomst mogelijk wel kansen hier verder focus op te leggen.

SPORTINFRASTRUCTUUR LEVEN LANG SPORTEN EN BEWEGEN

Met de aanpak rondom de moderne en toekomstproof paardensport-omgevingen en de ruiters- en menroutes wordt een verbetering van de sportinfrastructuur zichtbaar. De verbeterde infrastructuur zal bijdragen aan de mogelijkheden een leven lang te sporten, de kwaliteit van het sportaanbod, de faciliteiten en de bereikbaarheid voor verschillende doelgroepen nemen tenslotte toe.

MEER SPORTTALENTEN

In de topsport scoort Limburg binnen paardensport gemiddeld, zowel het aantal topsporters (A-, B- of HP-status bij NOC*NSF) als talenten (IT-, NT- of Belofte-status bij NOC*NSF) is vergelijkbaar met Nederlandse gemiddelden. Onder talenten heeft de paardensport de afgelopen jaren wel een grote sprong gemaakt, dit aantal is van 13 in 2009 fors toegenomen naar 25 in 2013. Deze sprong is vergelijkbaar met de landelijke trend.

KNHS	absoluut Limburg		relatief Limburg / NL	
	2009	2013	2009	2013
A/B/HP	0	1	0,0%	102,9%
IT/NT/Belofte	13	25	99,1%	100,2%

Een forse toename in het aantal talenten is zichtbaar. Hiermee blijft Limburg in gelijke tred met de landelijke ontwikkeling. De ontwikkeling van accommodaties en een Hippisch Talenten Centrum Zuidoost en daarnaast een Limburgs Sportpaarden Fonds bieden mogelijk perspectief voor de toekomst.

IMAGO VAN LIMBURG VERSTERKEN

Het versterken van het imago van Limburg is een vrijwel onmeetbare doelstelling. Wat is het 'imago', waar wordt het door bepaald en het gepercipiëerde imago vanuit welke doelgroep wordt beoogd?

Voor paardensporters in Nederland wordt Limburg zichtbaar met haar Jumping Indoor Maastricht (JIM) en ook de Internationale Menwedstrijden in Horst. Met name JIM trekt ook nationaal aandacht in de media. Daarnaast hebben de communicatiekanalen van Stichting Limburg Paardensport een ruim bereik onder (Limburgse) paardensporters, deze kunnen worden ingezet voor het versterken van Limburg als dé paardensportprovincie.

TOPSPORTEVENEMENTEN DIE EEN IMPULS GEVEN AAN ECONOMIE, SPORTSTIMULERING EN TALENT

Jumping Indoor Maastricht en de Internationale Menwedstrijden in Horst zijn de grote evenementen in Limburg met subsidies van de Provincie.

- Deze evenementen bieden een podium voor internationale topsporters/talenten en de Limburgse breedtesport.
- Daarnaast wordt sportstimulering geboden door rondom deze evenementen enkele duizenden breedtesporters te bereiken. De impact hiervan is niet goed zichtbaar te maken, het is onduidelijk of deze sporters vervolgens voor paardensport kiezen door dit evenement of meer paardensport gaan beoefenen. Resultaat op deze doelstelling past ook meer in een bredere aanpak van paardensportstimulering, waarvan de activiteiten rondom deze evenementen een onderdeel kunnen vormen.
- Op economisch vlak hebben de evenementen een geschatte impuls van gezamenlijk circa € 1,5 miljoen op de economie (totale uitgaven sporters, toeschouwers en evenementorganisatie), hiermee wordt een significante (met name regionale) impuls gegeven.

VERNIEUWEND ONDERWIJSAANBOD

In het onderwijs wordt beproefd hoe de sportmogelijkheden aangevuld kunnen worden met paardensport en wordt ondersteund met stage mogelijkheden voor studenten. Een grote impact op vernieuwing in het onderwijs heeft dit niet, wel biedt het versterking in het onderwijs.

AANTREKKELIJK WOON- EN LEEFKLIMAAT

Ook het meten van de aantrekkelijkheid van het woon- en leefklimaat is niet specifiek meetbaar. Voor paardensporters zijn de mogelijkheden toegevoegd, zowel in infrastructuur als evenementen. De mate waarin dit onder deze doelgroep bijgedragen heeft aan de aantrekkelijkheid van het woon- en leefklimaat is echter niet aan te duiden met de huidige middelen en gestelde kaders.

VERBETEREN VAN AFSTEMMING OP VERANDERENDE VRAAG

De stichting heeft de diverse partijen bij elkaar gebracht, bij paardensportaanbieders en gemeentes is het beleid versterkt, bij ondernemers de kennis verbeterd en het sportaanbod, de evenementen en accommodaties zijn versterkt. De afstemming op de vraag wordt hiermee uiteraard ook verbeterd. Resultaten zijn echter, zoals hierboven omschreven, (nog) niet zichtbaar in een toenemende vraag. De monitoring/meting van de ontwikkeling van de vraag zal in de toekomst dan ook uit moeten wijzen of de vraag (binnen verschillende doelgroepen) toeneemt.

PROVINCIALE UITGAVEN

Het sturen van de paardensport in Limburg op het sportbeleid door middel van verleiden, faciliteren en afrekenen heeft ook provinciale uitgaven met zich meegebracht.

- De uitwerking van de aanpak is door de Provincie eenmalig gesubsidieerd met € 30.000.
- Jaarlijks wordt de stichting met € 100.000 gesubsidieerd voor de uitvoering van de aanpak.

- De evenementen worden op het moment met ruim € 180.000 jaarlijks ondersteund.
- Dan is er ook nog een reservering voor het Limburgs Hippisch Talent Centrum en een Limburgs Sportpaarden Fonds van € 5.000.000.

CONCLUSIE

	paardensport
organisatie	+
versterken topsport infrastructuur	+/-
- topsporters	=
- talenten	=
verbeteren gezondheid	+
- leden	=
- beoefening	=
evenementen	+
- talent	+
- sportstimulering	+/-
- economie	+
imago van Limburg	?/+
infrastructuur leven lang sporten	+/-

Als laatst toegevoegde speerpuntsport is hard gewerkt de achterstand in te halen, met uiteindelijk ook de oprichting van Stichting Limburg Paardensport. In zowel topsport, breedtesport als evenementen is actie ondernomen in lijn met de doelstellingen. Daarnaast zijn ook nog eens op de maatschappelijke thema's economie/bedrijvigheid en recreatie doelstellingen geformuleerd en acties ondernomen. Veel actie is ondernomen en dit heeft uiteraard ook geleid tot veel resultaten in activiteiten, faciliteiten en evenementen. De maatschappelijke impact van deze aanpak is echter (nog) niet op alle vlakken zichtbaar.

4.4 Tafeltennis

ACHTERGROND EN PROCES

Limburg is een echte tafeltennisprovincie, (inter)nationaal wordt altijd goed gepresteerd door Limburgs talent. Dit is een van de redenen dat het de speerpuntsport status-verkregen heeft. Met deze status hebben de provincie Limburg, Topsport Limburg, Huis voor de Sport Limburg en de Nederlandse Tafeltennis Bond (NTTB) een gezamenlijke visie en aanpak ontwikkeld. Dit heeft in 2009 geleid tot het Limburgs Tafeltennisplan, een plan van aanpak voor de versterking van de Limburgse tafeltennisverenigingen.

DOELSTELLINGEN

Met het Tafeltennisplan werd ingezet op de realisatie van een viertal hoofddoelstellingen en het optuigen van een verantwoordelijke organisatie:

- Vernieuwing van een overkoepelende, neutrale **organisatie** die toeziet op de kwaliteit van de samenwerking, professionalisering van tafeltennis in Limburg en borging van de gemaakte afspraken.
- **Talenten** maximaal ondersteunen bij het bereiken van hun sportieve ambities. Talenten daarbij de mogelijkheid bieden gebruik te maken van goede **accommodaties**, materialen en deskundige trainers.
- Gezamenlijk werken aan een beter imago en ledenwerving daarbij inspeland op maatschappelijke kansen zoals schoolsport en andere mogelijkheden in het kader van **sportstimulering**.

- Betere mogelijkheden tot het uitwisselen van kennis, materiaal en mensen onder **verenigingen** en versterking van het kader zodat vitale verenigingen ontstaan met een op de toekomst gerichte visie daarbij inspeland op huidige trends en ontwikkelingen.
- Organisatie van (top)sport**evenementen** waarbij structureel kennis wordt gedeeld en wederzijdse ondersteuning en open samenwerking geboden wordt waarbij de kwaliteit gewaarborgd is. Dit met als doel de sportdeelname te stimuleren, een bijdrage te leveren aan regionale en provinciale profilering en een podium te creëren voor instroom en talentontwikkeling.

AANPAK EN UITVOERING

Na de presentatie van het Tafeltennisplan is geleidelijk uitvoering gegeven aan de aanpak.

ORGANISATIE

'Vernieuwing van een overkoepelende, neutrale organisatie die toeziet op de kwaliteit van de samenwerking, professionalisering van tafeltennis in Limburg en borging van de gemaakte afspraken.'

De verantwoordelijkheden voor het tafeltennisplan zijn in tweeën verdeeld. Onder regie van een sporttakcoördinator, samen met de NTTB afdeling Limburg en de verenigingen wordt op breedtesport gericht, het RTC in Wessem heeft de verantwoordelijkheid over topsport/talenten.

TOPSPORT

'Talenten maximaal ondersteunen bij het bereiken van hun sportieve ambities. Talenten daarbij de mogelijkheid bieden gebruik te maken van goede accommodaties, materialen en deskundige trainers.'

Het RTC in Wessem biedt de Limburgse talenten de mogelijkheid zich te ontwikkelen in Limburg, deze organisatie staat los van de coördinator.

Daarnaast heeft de provincie financiële ondersteuning geboden bij finales voor het Europees clubkampioenschap van Tafeltennisvereniging Heerlen. Het betrof hier de eerste Europese clubtitel door een Limburgse vereniging behaald ooit.

BREEDTESPORT

'Betere mogelijkheden tot het uitwisselen van kennis, materiaal en mensen onder verenigingen en versterking van het kader zodat vitale verenigingen ontstaan met een op de toekomst gerichte visie daarbij inspeliend op huidige trends en ontwikkelingen.'

Samen met 20 kernverenigingen, van de in totaal circa 40 verenigingen, wordt daadwerkelijk uitvoering gegeven aan het tafeltennisplan. Deze verenigingen willen graag meegaan in de ambitie en zien zelf mogelijkheden hieraan bij te dragen.

Een knelpunt voor de verenigingen is de beschikbaarheid van vrijwilligers. Sinds kort wordt met het project 'meer vrijwilligers in kortere tijd' (een door Huis voor de Sport overgenomen aanpak van Sportservice Noord-Holland) getracht de verenigingen te versterken door ze te ondersteunen bij

het vinden van vrijwilligers. Daarnaast wordt de verenigingen in een platform voor kennisuitwisseling ondersteuning geboden bij de vraagstukken die zij zelf belangrijk vinden. Onder Samenwerking Limburgse Tafeltennis-trainers wordt ondersteuning en kennisdeling geboden op het sporttechnische vlak. Dit platform wordt regelmatig aangevuld met de bestuursleden technische zaken, voor de kennisdeling op ook andere relevante thema's.

'Gezamenlijk werken aan een beter imago en ledenwerving daarbij inspeliend op maatschappelijke kansen zoals schoolsport en andere mogelijkheden in het kader van sportstimulering.'

Met promotie, kennismakings- en sportstimuleringsprogramma's wordt ingezet op ledenwerving bij scholen. Hierop volgt de mogelijkheid een follow-up cursus te volgen, waarna aansluiting bij een vereniging zo veel mogelijk gestimuleerd wordt. Met deze aanpak wordt de ledendaling die al enkele jaren zichtbaar was getracht om te zetten in een stijging. Ook is op de groep 65-plussers focus gelegd, deze groepen recreanten wordt door verenigingen bereikt door overdag tafeltennis aan te bieden.

EVENEMENTEN

'Organisatie van (top)sportevenementen waarbij structureel kennis wordt gedeeld en wederzijdse ondersteuning en open samenwerking geboden wordt waarbij de kwaliteit gewaarborgd is. Dit met als doel de sportdeelname te stimuleren, een bijdrage te leveren aan regionale en provinciale profilering en een podium te creëren voor instroom en talentontwikkeling.'

Al veel tafeltennisevenementen vonden plaats in Limburg. Deze worden uiteraard ook vanuit de coördinator gesteund. Europacup finales, interlands en een meerkamp worden met regelmaat georganiseerd. Voor breedtesport worden jaarlijks de Limburgse Jeugd Masters georganiseerd door 12

Limburgse verenigingen. Hiervoor is echter nog geen gestructureerde aanpak, deze evenementen weten zichzelf ook al zeer goed te redden.

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

VERBETEREN VAN DE GEZONDHEID

Het aantal lidmaatschappen bij de NTTB neemt zichtbaar af, binnen Limburg gebeurt dat fors en relatief meer dan de rest van Nederland. Toch heeft Limburg nog altijd een relatief groot, bovengemiddeld ledental. Uit onderzoek van het Mulier Instituut blijkt echter dat de tafeltennisbeoefening door 6-79 jarigen (minimaal 12 keer per jaar en ook recreatief, dus zonder lidmaatschap) relatief kleiner is dan in de rest van Nederland en ook nog eens is afgenomen.

Ledenaantal	absoluut Limburg			relatief Limburg / NL		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012*
Nederlandse Tafeltennis Bond	2.679	2.526	2.374	129,0%	125,4%	119,5%

sportbeoefening bevolking 6-79 jaar (Mulier)	Limburg		Nederland	
	2007	2012	2007	2012
tafeltennis	2%	1%	3%	2%

Een positieve impact op de gezondheid van Limburgers is niet te verantwoorden. In zowel de beoefening als de ledenaantallen is een daling ingezet die groter lijkt dan de landelijke afnemende trend. Ondanks het relatief hoge ledenaantal ligt de beoefening van de tafeltennissport laag, de tafeltennissers die Limburg heeft lijken dan ook veel meer geneigd lid te worden van de NTTB dan tafeltennissers elders in Nederland.

SPORTINFRASTRUCTUUR LEVEN LANG SPORTEN EN BEWEGEN

Een specifieke aanpak rondom sportinfrastructuur is er niet in het tafeltennisplan, de sport is dan ook vrij eenvoudig op verschillende plekken te beoefenen. Met de actieve doelgroepenbenadering die is ingezet wordt wel getracht meer mensen aan het tafeltennissen te krijgen, ook in het kader van een leven lang sporten en bewegen.

MEER SPORTTALENTEN

Het aantal topsporters (A-, B- of HP-status bij NOC*NSF) binnen het Nederlandse tafeltennis is erg klein, Limburg scoort echter al jaren hoog in het aandeel dat zij inbrengt. Met name het aantal talenten (IT-, NT- of Belofte-status bij NOC*NSF) dat Limburg inmiddels heeft ligt relatief erg hoog, hierin is ook een forse stijging te zien van 3 in 2009 naar 11 in 2013.

NTTB	absoluut Limburg		relatief Limburg / NL	
	2009	2013	2009	2013
A/B/HP	2	1	253,3%	182,9%
IT/NT/Belofte	3	11	137,2%	241,5%

Limburg brengt al jaren enkele van de weinige Nederlandse toptafeltennissers voort. Daarnaast is het aantal talenten in Limburg fors toegenomen naar ver boven het Nederlandse gemiddelde, dit biedt ook ruime kansen om ook in de toekomst topsporters te blijven leveren. Het RTC biedt de talenten dan ook goede kansen.

IMAGO VAN LIMBURG VERSTERKEN

Het Tafeltennisplan is niet specifiek gericht op het imago van Limburg, dit heeft dan ook niet geleid tot uitvoering en resultaten zijn ook niet zichtbaar.

TOPSPORTEVENEMENTEN DIE EEN IMPULS GEVEN AAN ECONOMIE, SPORTSTIMULERING EN TALENT

Grote, door de provincie ondersteunde, tafeltennisevenementen zijn er niet. Wel vinden met regelmaat internationale topsportwedstrijden plaats en worden de Limburgse Jeugdmeesters georganiseerd. Deze geven allemaal een impuls aan sportstimulering en bieden talent podium, echter zonder het tafeltennisplan hadden deze activiteiten veelal ook plaatsgevonden.

VERNIEUWEND ONDERWIJSAANBOD

Een specifieke aanpak rondom onderwijsaanbod is er niet in het Tafeltennisplan. Met het RTC wordt wel de mogelijkheid voor het combineren van topsport en onderwijs verbreed. Dit is uiteraard een belangrijke kans voor de vele talenten en voor het hanteren van de zogenaamde LOOT-status door enkele onderwijsinstellingen.

AANTREKKELIJK WOON- EN LEEFKLIMAAT

Ook het meten van de aantrekkelijkheid van het woon- en leefklimaat is niet specifiek meetbaar. Een specifieke aanpak rondom dit onderwerp is er ook niet in het Tafeltennisplan.

VERBETEREN VAN AFSTEMMING OP VERANDERENDE VRAAG

Met het structureel overleg tussen verenigingen en de actieve doelgroepenbenadering die is ingezet wordt getracht meer mensen aan te spreken en nieuwe doelgroepen te vinden. Resultaten zijn echter, zoals eerder aangegeven, (nog) niet zichtbaar in een toenemende vraag of zelfs behoud van tafeltennissers. Het aantal lijkt relatief zelfs sterker te dalen dan landelijk.

PROVINCIALE UITGAVEN

Het sturen van de tafeltennissport in Limburg op het sportbeleid door middel van verleiden, faciliteren en afrekenen heeft ook provinciale uitgaven met zich meegebracht.

- Jaarlijks wordt het tafeltennisplan met circa € 30.000 gesubsidieerd voor de uitvoering van de aanpak.
- Jaarlijks wordt het RTC met circa € 20.000 gesubsidieerd.

CONCLUSIE

	tafeltennis
organisatie	+
versterken topsport infrastructuur	+
- topsporters	=
- talenten	+
verbeteren gezondheid	+
- leden	=
- beoefening	-
evenementen	+/-
- talent	=
- sportstimulering	=
- economie	=
imago van Limburg	?/=
infrastructuur leven lang sporten	+/-

In Limburg is tafeltennis sterk georganiseerd in verenigingen, zowel in top als breedtesport. De impact op beoefening blijkt echter laag als je kijkt naar de rest van Nederland. Met een RTC gericht op de topsport en een sporttakcoördinator voor de breedtesport heeft op die beide fronten activiteit plaatsgevonden. Toch is zichtbaar dat Limburg worstelt met het behouden van haar hoge ledenaantal en de bredere beoefening van tafeltennis. Dat

neemt niet weg dat onder topsporters en talenten Limburg nog altijd uitzonderlijk presteert. Een bredere impact op bijvoorbeeld onderwijs en economie is er niet, binnen deze sport zijn de kansen hiervoor mogelijk ook beperkt.

4.5 Triathlon

ACHTERGROND EN PROCES

De status van speerpuntsport is in de triathlonsport vrij snel opgepakt met de totstandkoming van het NTC in 2007. Vervolgens is vanaf 2009 aan de hand van het 'plan van Aanpak Triathlonzuil' meer en gericht door de Nederlandse Triathlonbond in samenwerking met Huis voor de Sport, Topsport Limburg en de Provincie Limburg invulling gegeven aan het beleid en de doelstellingen als speerpuntsport. Deze plannen en de realisatie zijn eind 2011 goed tegen het licht gehouden. Daarbij zijn ook de betrokken partijen uit het veld nadrukkelijk betrokken (o.a. verenigingen en stichtingen). Basis van de samenwerking vormt de in 2011 getekende meerjarige samenwerkingsovereenkomst tussen de betrokken partijen over de periode 2011-2016. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de totstandkoming van het 'Limburgs Triathlon Plan (LTP) 2013 – 2016', welke het uitgangspunt is voor het huidige beleid. Op basis daarvan wordt is mede het 'Stimuleringsplan Triathlon Limburg tot stand gekomen ter versterking van de breedtesport (o.a. Go for Gold Kids).

DOELSTELLINGEN

Met het Triathlonplan werd ingezet op de realisatie van een achttal doelstellingen:

Algemeen

- Limburg wordt dé triathlon provincie van Nederland, zowel voor de reguliere triathlon als de paratriathlon.
- In het kader van de Limburgse Olympische Ambitie werken de NTB en de Provincie Limburg samen aan de ambities op het terrein van

de triathlonsport, die moeten leiden tot een olympisch en paralympisch sportklimaat in 2016 in Limburg, met een doorkijk naar 2020.

Participeren

- Een toename van het aantal triatleten in Limburg met 5% per jaar door jaarlijks meerdere stimuleringsactiviteiten te organiseren en aan te sluiten bij Go For Gold kids-activiteiten.
- Het versterken van de lokale triathlonverenigingen en triathlonorganisaties.

Presteren

- Toename van het aantal triathlon talenten.
- Limburg beschikt over tenminste één triatleet en twee paratriatleten die op wereldniveau een rol van betekenis spelen.
- Het versterken van de samenwerking tussen topsport/talentontwikkeling en breedtesport

Evenementen

- Jaarlijkse organisatie van minimaal één sterk en goed georganiseerd internationaal evenement voor een brede doelgroep.

AANPAK EN UITVOERING

'Limburg wordt dé triathlon provincie van Nederland, zowel voor de reguliere triathlon als de paratriathlon.'

Deze doelstelling heeft geen individuele concrete aanpak en is moeilijk direct meetbaar, met name door resultaten te boeken op alle overige doelstellingen maakt Limburg dé triathlon provincie van Nederland.

ORGANISATIE

'In het kader van de Limburgse Olympische Ambitie werken de NTB en de Provincie Limburg samen aan de ambities op het terrein van de triathlon-sport, die moeten leiden tot een olympisch en paralympisch sportklimaat in 2016 in Limburg, met een doorkijk naar 2020.'

De status van speerpuntsport is enthousiast opgepakt door de Nederlandse Triathlon Bond (NTB) in samenwerking met de betrokken partijen en organisaties in Limburg. Binnen de bond is een sporttakcoördinator (tevens directeur van de NTB) aangesteld, die de verantwoordelijkheid heeft over de coördinatie en uitvoering van de triathlon aanpak in Limburg (topsport, breedtesport, evenementen en de verbinding en communicatie daartussen).

TOPSPORT

'Toename van het aantal triathlon talenten.' & 'Limburg beschikt over tenminste één triatleet en twee paratriatleten die op wereldniveau een rol van betekenis spelen.'

Op topsport niveau is geïnvesteerd in voorzieningen, faciliteiten en accommodaties; zoals eerder vermeldt is in 2007 het NTC in Sittard-Geleen (Sportzone) gerealiseerd. Het NTC vormde daarmee een eerste en belangrijke pijler voor (de uitbouw van) de topsportambities in de Sportzone Limburg. Daarnaast wordt bekeken of de sterke verenigingen in Venray en Sittard kunnen fungeren als opleidingsverenigingen voor aankomend talent.

'Het versterken van de samenwerking tussen topsport/talentontwikkeling en breedtesport'

Via clinics (o.a. door talenten/topsporters) en evenementen wordt de verbinding gevormd met de breedtesport, zie ook onder breedtesport en evenementen.

BREEDTESPORT

'Het versterken van de lokale triathlonverenigingen en triathlon-organisaties.'

Triathlon heeft geen grote verenigingen, de focus van de verenigingen ligt veelal op zwemmen of atletiek waarbij triathlon vaak een onderdeel is van een vereniging. De verenigingen zijn goed betrokken bij het Triathlonplan en ondersteunen dit ook. Zo is gezamenlijk een sportstimuleringsprogramma ontwikkeld en in uitvoering. Echter verenigingen zien vanwege capaciteitstekorten vaak geen of weinig mogelijkheden dit door te pakken met ledenwerving. Triathlon is een echte buitensport, de omgeving van Limburg is hier ideaal voor. Er zijn veel geschikte accommodaties beschikbaar voor de veelal kleine verenigingen, dit behoort dan ook niet de knelpunten voor de (breedte)sport. Alleen de beschikbaarheid van zwembaden voor trainingen zorgt soms voor problemen.

'Een toename van het aantal triatleten in Limburg met 5% per jaar door jaarlijks meerdere stimuleringsactiviteiten te organiseren en aan te sluiten bij Go For Gold kids-activiteiten.'

Om meer kinderen structureel aan het sporten te krijgen is onder andere de Powerman in Horst in samenwerking met Huis voor de Sport al enige jaren bezig met opzetten en uitvoeren van breedtesportprogramma's. Op deze manier worden jaarlijks vele kinderen aan het sporten en bewegen gebracht (o.a. via scholen). Deze succesvolle aanpak is/wordt uitgebreid naar de rest van Limburg, waaronder Weert, Stein en Maastricht en zal ook

buitenschools georganiseerd gaan worden. Echter verenigingen zien vanwege capaciteitstekorten vaak geen of beperkte mogelijkheden hierop door te pakken met ledenwerving.

De ledenaantallen zijn de afgelopen jaren met ongeveer het gestelde doel van 5% per jaar toegenomen (zie volgende pagina).

EVENEMENTEN

'Jaarlijkse organisatie van minimaal één sterk en goed georganiseerd internationaal evenement voor een brede doelgroep.'

Triathlon-evenementen worden steeds populairder. De ondersteuning vanuit het Triathlonplan en de daarmee samenhangende subsidies voeden de ambities, het binnenhalen van de organisatie van internationale kampioenschappen, en faciliteren de groei in deelnemers voor enkele belangrijke topsportevenementen in Limburg zoals de Powerman in Horst, de Triathlon in Stein en sinds kort de stadstriathlon in Weert (in 2014 NK OA en kwalificatiewedstrijd voor de YOG in Nanjing China).

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

VERBETEREN VAN DE GEZONDHEID

Onder breedtesport is triathlon relatief zeer klein. Met in Limburg net iets onder de 400 leden scoort het gemiddeld ten opzichte van de rest van Nederland. Een duidelijke groei is zichtbaar, relatief zelfs iets sterker dan landelijk. Vanwege de relatief te kleine omvang is de bredere sportbeoefening niet door het Mulier Instituut gemeten voor deze specifieke sport, bij deze sport ontbreken deze cijfers dan ook.

Ledenaantal	absoluut Limburg			relatief Limburg / NL		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012*
Nederlandse Triathlon Bond	347	363	379	90,1%	94,9%	100,5%

Een licht positieve impact op de gezondheid van Limburgers is aannemelijk, ledenaantallen zijn toegenomen en daarmee de beoefening van triathlon. Het gaat hier wel om een erg klein aantal Limburgers en lijkt het te gaan om een inhaalslag ten opzichte van triathlon in de rest van Nederland.

SPORTINFRASTRUCTUUR LEVEN LANG SPORTEN EN BEWEGEN

Een specifieke aanpak rondom sportinfrastructuur is er niet in het Triathlonplan. Met de actieve doelgroepenbenadering die is ingezet wordt wel getracht meer mensen te enthousiasmeren voor triathlon, echter lijkt het nog moeilijk capaciteit te creëren voor nieuwe doelgroepen. Triathlon is wel een van de sporten waarin in de volle breedte geïnvesteerd is en resultaten zichtbaar zijn.

MEER SPORTTALENTEN

Onder talenten (IT-, NT- of Belofte-status bij NOC*NSF) scoort Limburg al jaren ver boven gemiddeld. Triathlon kent in Nederland niet veel topsporters (A-, B- of HP-status bij NOC*NSF), zeven van de acht hiervan komen echter wel uit Limburg, niet verrassend aangezien het NTC dé plek in Nederland is voor het beoefenen van triathlon topsport. Ook in het aantal beloften ligt al jaren relatief erg hoog, de afname tussen 2009 en 2013 is het gevolg van de realisatie van een tweede RTC triathlon in Almere. De realisatie van het NTC/RTC lijken dan ook haar vruchten af te werpen.

NTB	absoluut Limburg		relatief Limburg / NL	
	2009	2013	2009	2013
A/B/HP	0	7	0,0%	1440,7%
IT/NT/Belofte	13	8	930,6%	439,1%

De impact binnen de topsport van triathlon is met relatief een zeer groot aantal topsporters en talenten zeer duidelijk zichtbaar. Talenten kiezen voor Limburg vanwege de goede faciliteiten. Enkele (Limburgse) talenten/topsporters hebben mede daardoor ook de aansluiting kunnen maken bij de wereldtop.

IMAGO VAN LIMBURG VERSTERKEN

Het Triathlonplan is niet specifiek gericht op het imago van Limburg. Onder Triatleten wordt Limburg met name door de Powerman in Horst, maar ook de Triathlon in Stein en in toenemende mate in Weert, meer zichtbaar. De prestaties van enkele topsporters levert ook 'aandacht' op voor Limburg. Een groot internationaal topevenement zou bij kunnen dragen aan de imago-versterking van Limburg en de triathlonsport.

TOPSPORTEVENEMENTEN DIE EEN IMPULS GEVEN AAN ECONOMIE, SPORTSTIMULERING EN TALENT

De Powerman in Horst en de Triathlon in Stein (en Weert) zijn de grote topevenementen in Limburg met al jarenlange subsidies van de Provincie.

- Deze evenementen bieden een podium voor circa 700 met name (inter)nationale topsporters/talenten, ook de Limburgse.
- Daarnaast wordt sportstimulering geboden door rondom deze evenementen circa 1.500 tot 2.000 breedtesporters te bereiken. De impact hiervan is niet goed zichtbaar te maken, het is onduidelijk

of deze sporters vervolgens voor triathlon kiezen door dit evenement of meer triathlon gaan beoefenen. Dit zal dan ook onderdeel behoren te zijn van een bredere aanpak van triathlonstimulering.

- Op economisch vlak hebben de evenementen een geschatte impuls van gezamenlijk ruim € 0,5 miljoen op de economie (totale uitgaven sporters, toeschouwers en evenementorganisatie), hiermee wordt een significante (met name regionale) impuls gegeven.

VERNIEUWEND ONDERWIJSAANBOD

Een specifieke aanpak rondom onderwijsaanbod is er niet in het Triathlonplan. Wel worden, onder andere via de sportstimuleringsprogramma's, verbindingen gelegd met het onderwijs.

AANTREKKELIJK WOON- EN LEEFKLIMAAT

Ook het meten van de aantrekkelijkheid van het woon- en leefklimaat is niet specifiek meetbaar. Een specifieke aanpak rondom dit onderwerp is er ook niet in het Triathlonplan. Het integrale provinciale sportbeleid is hier meer op gericht.

VERBETEREN VAN AFSTEMMING OP VERANDERENDE VRAAG

Het verbeteren van de afstemming op de veranderende vraag is geen specifiek doel op zich binnen de triathlonaanpak. Wel trachten met name de evenementen zo veel mogelijk doelgroepen aan te spreken door diverse activiteiten aan te bieden.

PROVINCIALE UITGAVEN

Het sturen van de triathlon in Limburg op het sportbeleid door middel van verleiden, faciliteren en afrekenen heeft ook provinciale uitgaven met zich meegebracht.

- Vanaf 2009 wordt de breedtesportstimulering gesubsidieerd met een bedrag van ca. 25.000,- per jaar; vanaf 2012 wordt ook de inzet van een sporttakcoördinator met max. € 50.000,- ondersteund voor de uitvoering van het plan/aanpak
- De evenementen worden jaarlijks door de Provincie met ruim € 45.000 ondersteund.
- Jaarlijks wordt het NTC/RTC met circa € 190.000 gesubsidieerd door Provincie en gemeenten. Het laatste jaar is het NTC paratriathlon ook gesubsidieerd met € 65.000,-

CONCLUSIE

	triathlon
organisatie	+
versterken topsport infrastructuur	+
- topsporters	+
- talenten	+
verbeteren gezondheid	+
- leden	+/-
- beoefening	
evenementen	+
- talent	+
- sportstimulering	+
- economie	+
imago van Limburg	?/+
infrastructuur leven lang sporten	=

Triathlon wordt als speerpuntsport in Limburg zeer actief aangepakt met een sporttakcoördinator met tevens verantwoordelijkheid over en kennis van het landelijk beleid van de bond, maar ook met voldoende tijd voor een regionale verantwoordelijkheid. Momenteel is Limburg wat betreft talentontwikkeling/topsport de triathlon provincie van Nederland. Op het gebied van de breedtesport is het echter nog vrij beperkt, net als in de rest van Nederland. Een duidelijke groei/kentering in Limburgse triathlonleden is echter wel zichtbaar. Ook een impuls vanuit het sportstimuleringsprogramma Go for Gold Kids draagt hieraan bij. Met de triathlonevenementen wordt ook een vrij grote groep (breedte)sporters bereikt en krijgt ook de economie regionaal een impuls. Ook is het draagvlak en commitment van het 'triathlonveld' nog altijd goed.

4.6 Turnen

ACHTERGROND EN PROCES

De status van speerpuntsport van turnen is opgepakt door stichting Patrick Topturnen. Een sporttakplan is er echter nooit gekomen. Deze afhankelijkheid van één topturn organisatie, waarbij de drijvende kracht ook nog eens voor een groot deel bij één persoon lag is een groot zwaktepunt gebleken. Na het vertrek van trainer en trekker van de Limburgse turn aanpak, Nico Zijp, in 2008, is de aanpak van het Limburgse topturnen en de speerpuntsportambities voor turnen volledig verdwenen. Inmiddels ontstaat vanuit de enige overgebleven topturn organisatie in Zuid Nederland (gevestigd in Noord-Brabant) wel de ambitie om het topturnen ook in Limburg weer op te pakken, met een dependance van deze organisatie in Limburg voor lokaal (aankomend) talent als inzet.

DOELSTELLINGEN

Een sporttakplan is nooit opgesteld, concrete doelstellingen zijn dan ook nooit uitgewerkt. Alleen vanuit de algemene Provinciale speerpuntsport aanpak behoort ingezet te worden op de drie hoofdgroepen:

- Topsport
- Breedtesport
- Evenementen

AANPAK EN UITVOERING

ORGANISATIE

De verantwoordelijkheid voor invulling van een Limburgs speerpuntsport aanpak voor Turnen is belegd bij de toenmalige trainer van de enige topturn organisatie van Limburg, stichting Patrick Topturnen. Dit heeft ook gemaakt dat vanuit een focus op topsport de breedtesport beperkt is beïnvloed. De organisatie bleek teveel afhankelijk van één persoon, na het vertrek van trainer, en trekker van de Limburgse turn aanpak, in 2008 zijn de speerpuntsportambities voor turnen volledig verdwenen.

TOPSPORT

De stichting bood de mogelijkheid topturn ambities waar te maken binnen Limburg, weggelegd voor een selecte groep van circa 35. Deze stichting is als topsportvereniging financieel ondersteund.

BREEDTESPORT

Met behulp van de topsporters en -trainers van de stichting werd de breedtesport ondersteund met bijscholing en clinics bij verenigingen.

EVENEMENTEN

Evenementen in de turnsport hebben in de aanpak geen aandacht gekregen. Verenigingen hebben het al moeilijk met vinden van voldoende vrijwilligers voor zichzelf, de organisatie van evenementen heeft dan ook geen prioriteit.

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

VERBETEREN VAN DE GEZONDHEID

Het ledenaantal onder turnen is in Limburg relatief erg laag, er is echter een toename zichtbaar. Mogelijk liggen hier kansen voor de toekomst. Uit onderzoek van het Mulier Instituut blijkt echter dat de gymnastiek/turn beoefening door 6-79 jarigen (minimaal 12 keer per jaar en ook recreatief, dus zonder lidmaatschap) vergelijkbaar is met de rest van Nederland en er geen significante verandering waargenomen is sinds 2007.

Ledenaantal	absoluut Limburg			relatief Limburg / NL		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012*
Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie	10.151	11.077	11.154	63,9%	73,2%	74,8%

sportbeoefening bevolking 6-79 jaar (Mulier)	Limburg		Nederland	
	2007	2012	2007	2012
gymnastiek/turnen	3%	3%	3%	3%

Een positieve impact op de gezondheid van Limburgers is beperkt zichtbaar met een toename in ledenaantallen. Met deze groei in het aantal leden, waar de meeste bonden een afname zien, lijkt Limburg een inhaalslag op de rest van Nederland in te zetten. Het is echter niet verantwoord dit te koppelen aan een provinciale aanpak, aangezien deze er al jaren niet meer is.

SPORTINFRASTRUCTUUR LEVEN LANG SPORTEN EN BEWEGEN

Een turnplan is er nooit van gekomen, laat staan dat het heeft geleid tot uitvoering. Resultaten zijn dan ook niet zichtbaar. Wel is er vanuit de portefeuille 'Leefbaarheid' geïnvesteerd in een topturnhal in de gemeente Schinnen.

MEER SPORTTALENTEN

Topsporters (A-, B- of HP-status bij NOC*NSF) en talenten (IT-, NT- of Belofte-status bij NOC*NSF) zijn er al jaren vrijwel niet meer in Limburg, met het verdwijnen van de enig topturn vereniging zijn de mogelijkheden hiervoor ook zeer beperkt.

KNGU	absoluut Limburg		relatief Limburg / NL	
	2009	2013	2009	2013
A/B/HP	0	0	0,0%	0,0%
IT/NT/Belofte:	1	3	20,6%	31,9%

De topsport loopt erg achter op de rest van Nederland. Er is wel geïnvesteerd in een topturnhal in de gemeente Schinnen (vanuit de portefeuille Leefbaarheid), met het verdwijnen van de enige topsportvereniging is de impact echter negatief.

PROVINCIALE UITGAVEN

Het sturen van de turnsport in Limburg op het sportbeleid door middel van verleiden, faciliteren en afrekenen heeft ook provinciale uitgaven met zich meegebracht.

- Eenmalig is een projectsubsidie uitgegeven van €15.000

CONCLUSIE

	turnen
organisatie	-
versterken topsport infrastructuur	+/-
- topsporters	-
- talenten	-
verbeteren gezondheid	=
- leden	+/-
- beoefening	=
evenementen	=
- talent	
- sportstimulering	
- economie	
imago van Limburg	?/=
infrastructuur leven lang sporten	=

Een echte ambitie is nooit geformuleerd en de organisatie die de speerpuntstatus op zich genomen heeft is in 2008 al ter ziele gegaan. Dit heeft er toe geleid dat er ook nooit echt resultaten behaald zijn. De topsporters en talenten zijn alleen maar afgenomen en breedtesporters hebben altijd op een relatief laag niveau gelegen, al lijkt daar inmiddels toch een toename in leden zichtbaar. De afhankelijkheid van de provinciale ambities van één topsportvereniging, en daarbinnen ook nog eens één drijvende kracht, is een zwak punt gebleken. Het is niet gelukt continuïteit te creëren in de verantwoordelijkheid over alle elementen in de aanpak.

4.7 Volleybal

ACHTERGROND EN PROCES

De Nederlandse Volleybalbond (NeVoBo) heeft de speerpuntsport status opgepakt met het opstellen van het Limburgs Volleybalplan eind 2007. Na het opstellen van dit plan, dat voornamelijk afgeleid was van het landelijk beleid, is dit plan intern blijven liggen en slechts kort opgepakt door de NeVoBo. Inmiddels heeft de NeVoBo in 2012 een provinciaal uitvoeringsplan uitgewerkt voor Gelderland, dat de speerpuntsporten aanpak van Limburg heeft overgenomen. Inmiddels is op directieniveau de aandacht voor de gemiste kans en het verloop in Limburg ontstaan en is men graag bereid de speerpuntsport status voor het vervolg adequaat op te pakken.

Belangrijke toenmalige en huidige problemen die de NeVoBo wenst aan te pakken:

- Groot vrijwilligers tekort, bestuurlijk en technisch
- Structureel tekort aan geschikte én beschikbare sportaccommodaties

In 2012 is wel in samenwerking met de Nevobo, Topsport Talent School 'Het College Weert', de gemeente Weert en Topsport Limburg het RTC volleybal gerealiseerd.

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

VERBETEREN VAN DE GEZONDHEID

Het ledenaantal is al enkele jaren aan het dalen, relatief blijft het echter op het Nederlands gemiddelde. Uit onderzoek van het Mulier Instituut blijkt echter dat de volleybalbeoefening door 6-79 jarigen (minimaal 12 keer per

jaar en ook recreatief, dus zonder lidmaatschap) in tegenstelling tot de rest van Nederland licht is toegenomen. In 2007 was dit 3%, inmiddels 4%.

Ledenaantal	absoluut Limburg			relatief Limburg / NL		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012*
Nederlandse Volleybal Bond	8.072	7.882	7.689	104,0%	103,1%	102,0%

sportbeoefening bevolking 6-79 jaar (Mulier)	Limburg		Nederland	
	2007	2012	2007	2012
volleybal	3%	4%	4%	3%

Een eventuele positieve impact op de gezondheid van Limburgers lijkt zeer beperkt zichtbaar, met een zeer lichte groei in volleybalbeoefening. Het is echter niet verantwoord dit te koppelen aan een provinciale aanpak, aangezien deze nooit echt van de grond is gekomen.

MEER SPORTTALENTEN

Limburgse Topsporters (A-, B- of HP-status bij NOC*NSF) in het volleybal zijn er niet veel, het aantal talenten (IT-, NT- of Belofte-status bij NOC*NSF) daarentegen is de afgelopen jaren fors gestegen en ligt relatief ten opzichte van de rest van Nederland vrij hoog. Mogelijk dat deze talenten de toekomstige topsporters vormen, daarmee ligt er een kans voor de toekomst.

NeVoBo	absoluut Limburg		relatief Limburg / NL	
	2009	2013	2009	2013
A/B/HP	1	3	51,5%	69,6%
IT/NT/Belofte	14	34	67,2%	165,1%

Met de komst van het RTC in 2012 lijkt een impact op topsport zichtbaar met het hoge aantal talenten, inzet hierop biedt mogelijk kansen in de toe-

komst voor topsporters. De Provincie biedt dit RTC reeds verschillende jaren financiële ondersteuning. Het RTC is erop gericht dat de talenten doormoeten naar een topsportvereniging, waarbij nadrukkelijk wordt samengewerkt met VC Weert. Deze topsportvereniging presteert bij de dames al jaren goed.

VERNIEUWEND ONDERWIJSAANBOD

De LOOT-school Het College te Weert, hecht een grote waarde aan de provinciale ondersteuning van zowel het RTC Volleybal als het RTC Basketbal in Weert, aangezien het op deze wijze de aantrekkelijke LOOT-status kan behouden.

PROVINCIALE UITGAVEN

Het sturen van de volleybalsport in Limburg op het sportbeleid door middel van verleiden, faciliteren en afrekenen heeft ook provinciale uitgaven met zich meegebracht.

- Eenmalig is een projectsubsidie uitgegeven van € 25.000
- Jaarlijks wordt het RTC in Weert met circa € 20.000 gesubsidieerd

CONCLUSIE

	volleybal
organisatie	-
versterken topsport infrastructuur	+
- topsporters	=
- talenten	+
verbeteren gezondheid	=
- leden	=
- beoefening	+
evenementen	=
- talent	
- sportstimulering	
- economie	
imago van Limburg	?/=
infrastructuur leven lang sporten	=

Na het opstellen van het Volleybalplan eind 2007 heeft de aanpak geen vervolg gekregen. De bond heeft de verantwoordelijkheid over het plan laten liggen en anderen hebben dit ook niet meer opgepakt. Dit heeft er toe geleid dat er ook nooit echt resultaten behaald zijn. De topsporters hebben altijd op een relatief laag aantal gelegen en ook het aantal breedtesporters heeft Limburg altijd op een relatief gemiddeld niveau gepresteerd. Alleen de komst van het RTC heeft de hoeveelheid talenten een forse impuls gegeven. In komende jaren zal moeten blijken of deze impuls het tij kan keren in de topsport.

4.8 Wielersport

ACHTERGROND EN PROCES

Met Limburg als een van de bekendste wielersportprovincies van Nederland lijkt de speerpuntsport keuze ook een voor de hand liggende. De Limburgse wielersport zat rond 2005 echter op een dieptepunt en er moest veel gebeuren. Het is een brede groep sporten (toerfietsen, wielrennen, mountainbiken, fietscross, veldrijden en four cross/freeride) met ook een grote verscheidenheid aan organisaties die niet gewend waren samen te werken. Toch is de speerpuntsport status voortvarend opgepakt met allereerst het samenbrengen van alle belanghebbende organisaties door de provinciale organisaties. Het Wielerplan is vervolgens in 2007 opgesteld door de Provinciale organisaties en de drie wielerbonden (KNWU, NTFU en NWB).

DOELSTELLINGEN

Met het Wielerplan werd ingesprongen op de ontwikkeling van een zestal programmaonderdelen:

- Opzet van een **overkoepelende stichting** die toeziet op de kwaliteit van de samenwerking, professionalisering van de wielersport in Limburg en waarborging van de gemaakte afspraken.
- **Talenten** maximaal ondersteunen bij het bereiken van hun sportieve ambities. Talenten daarbij de mogelijkheid bieden gebruik te maken van goede accommodaties, materialen, opleidingen, regionale trainingen en deskundige trainers.
- **Deskundigheidsbevordering** trainers en opleidingsstructuur binnen verenigingen opzetten.

- Gezamenlijk werken aan een beter imago en ledenwerving daarbij inspeland op maatschappelijke kansen zoals schoolsport, bedrijfs-sport en andere mogelijkheden in het kader van **sportstimulering**.
- Betere mogelijkheden creëren tot het uitwisselen van kennis, materiaal en mensen onder **verenigingen** en versterking van het kader.
- **Samenwerking** bewerkstelligen bij (top)sportevenementen waarbij structureel kennis wordt gedeeld en wederzijdse ondersteuning en samenwerking geboden wordt waarbij de kwaliteit gewaarborgd is. Dit met het doel een massale sportdeelname te stimuleren, een bijdrage te leveren aan regionale en provinciale profilering en een impuls te geven aan de economisch/toeristische sector.

AANPAK EN UITVOERING

Na de presentatie van het Wielerplan is geleidelijk uitvoering gegeven aan de aanpak, dit is in verschillende mate en met verschillende snelheid gedaan en ambities zijn gedurende de jaren waar nodig bijgesteld.

ORGANISATIE

‘Opzet van een overkoepelende stichting die toeziet op de kwaliteit van de samenwerking, professionalisering van de wielersport in Limburg en waarborging van de gemaakte afspraken.’

Nadat het Wielerplan is gepresenteerd hebben de drie bonden samen in 2008 de Wielerfederatie Limburg (WFL) opgericht, welke de verantwoordelijkheid over het Wielerplan op zich moest nemen. Deze organisatie is vervolgens gedurende de jaren, tussen alle bestaande (wielersport)organisaties, uitgegroeid tot een echte overkoepelende Limburgse wielersportorganisatie.

satie. Die zich richt op alle sportzuilen, topsport, breedtesport en evenementen. Bij de uitvoering vindt dan ook samenwerking plaats met een breed scala aan belanghebbenden, waaronder de Provincie Limburg, Huis voor de Sport Limburg, Topsport Limburg, de Limburgse Wielergemeenten, de Stichting WK Wielrennen, de Limburgse wielerverenigingen (met name de verenigingen met jeugd), wedstrijd- en toertochtorganisatoren, particuliere initiatieven en commerciële organisaties.

Naast de WFL is er in 2007, onder impuls van het Limburgs Wielplan, ook een overlegstructuur ontstaan tussen de zogenaamde wielergemeenten. Tot die tijd was er geen afstemming tussen de ambities van gemeenten om wielerevenementen te werven; sterker nog men beconcurrerde elkaar, waardoor er relatief te veel overheids gelden werden uitgegeven aan evenementen. Vanaf 2008 hebben deze gemeenten een ambitiekalender opgesteld van evenementen en hebben zij de Provincie gevraagd om dit overleg te coördineren en om financiële steun te verlenen aan de betreffende evenementen.

TOPSPORT

'Talenten maximaal ondersteunen bij het bereiken van hun sportieve ambities. Talenten daarbij de mogelijkheid bieden gebruik te maken van goede accommodaties, materialen, opleidingen, regionale trainingen en deskundige trainers.'

Volgend op het Wielplan is samen met de WFL en Topsport Limburg een plan voor een RTC opgesteld. In 2010 heeft dit geleid tot het realiseren van het RTC Wielrennen in de Sportzone in Sittard, dit RTC is een onderdeel van de WFL.

Financieel is het RTC echter zeer afhankelijk van Provinciale steun, gewenste sponsors blijken lastig te vinden. De KNWU heeft geen geld voor regionale talentontwikkeling en kan zich allen op nationale topsport richten met het NTC. Vanuit de Sportzone wordt het RTC jaarlijks met circa € 150K ondersteund, daarmee is het RTC vrijwel volledig afhankelijk van overheidssteun.

Als onderdeel van de ambities van het Limburgs Wielplan en een in 2011 getekende samenwerkingsovereenkomst, hebben de Provincie en gemeente Sittard-Geleen in 2012 tijdens de Olympische Spelen een intentieovereenkomst getekend met de KNWU inzake het vestigen van een NTC Wegwielrennen, discipline klim, en het NTC Mountainbike in Sportzone Limburg. In 2013 is dit NTC (genaamd K-OTC Limburg) van start gegaan. Het K-OTC Limburg ontvangt vanuit Sportzone jaarlijks een subsidie ter grootte van € 214 K na een startsubsidie voor het gedeeltelijke jaar 2013 ter grootte van € 115 K.

Door het structureel investeren in de wielersport in Limburg, het realiseren van faciliteiten om talentontwikkeling en topsport te ondersteunen (o.a. faciliteiten TopSupport en TEIC), het ondersteunen bij het zoeken van geschikte huisvesting en de internationale/euregionale ligging ten opzichte van de voorjaarsklassiekers, het heuvellandschap en vele vliegvelden is Limburg een ideale vestigingsplaats geworden voor internationale top wielploegen en –bonden. Op basis van een gerichte lobby hebben zich inmiddels de Amerikaanse wielerbond USA Cycling en de World Tour wielerploeg Giant-Shimano zich gevestigd in Sportzone Limburg. Een toegevoegde waarde van deze ploegen is o.a. dat zij kennis en een netwerk beschikbaar stellen om innovatie rondom de wielersport te realiseren en dat zij kennis beschikbaar stellen om talentontwikkeling wielersport maximaal te organiseren in Limburg.

'Deskundigheidsbevordering trainers en opleidingsstructuur binnen verenigingen opzetten.'

De coach neemt niet alleen de talentontwikkeling binnen het RTC op zich, ook adviseert deze verenigingen op sporttechnisch vlak zodat talenten ook doorkomen. Met de Limburg Cycling Selectie nemen de talenten uit het RTC ook deel aan wedstrijden.

BREEDTESPORT

'Gezamenlijk werken aan een beter imago en ledenwerving daarbij inspeland op maatschappelijke kansen zoals schoolsport, bedrijfssport en andere mogelijkheden in het kader van sportstimulering.'

Het Huis voor de Sport heeft invulling gegeven aan sportstimulering in de wielersport met Tour de Fun voor basisschool leerlingen, sportstimulering op school met als doel de jeugd aan het fietsen te krijgen. De link met verenigingen ontbrak echter, mede vanwege een tekort aan vrijwilligers. Met de aanstelling van een sporttakcoördinator in 2013 bij de wielervederatie is er capaciteit ontstaan om ook sportstimulering over te pakken. Met het project Go Cycling is de sportstimulering bij kinderen overgenomen. Fietslessen op school worden vervolgd door proeftrainingen bij wielersclubs, leenfietsen worden hierbij beschikbaar gesteld om een investeringsdrempel te mijden.

Het Huis voor de Sport heeft in het kader van sportstimulering ook Start2Bike ontwikkeld, om beginnende en matig gevorderde fietsers bij te scholen en het fietsen te stimuleren. Op deze wijze is ingezet op recreatief sporten door de Limburgse bevolking en ook nieuwe ledenwerving voor verenigingen. Inmiddels heeft de WFL ook dit stokje overgenomen door in

samenwerking met de NTFU te ondersteunen met de uitrol van het kennismakingsprogramma Fiets-Fit.

'Betere mogelijkheden creëren tot het uitwisselen van kennis, materiaal en mensen onder verenigingen en versterking van het kader.'

Het Huis voor de Sport heeft ook ingezet op verenigingsondersteuning. De wedstrijdgerichte clubs met jeugd is daarom ondersteuning geboden bij het vormen van nieuw (doelgroepen)beleid. Om de verenigingen hierbij te ondersteunen is tot en met 2012 een budget beschikbaar gesteld dat de verenigingen konden aanspreken en aanvragen bij de WFL om bijvoorbeeld hun kader aan te vullen en te scholen of te gebruiken voor bijvoorbeeld de aanschaf van materialen die benodigd waren bij het uitvoeren van doelgroepenbeleid.

EVENEMENTEN

'Samenwerking bewerkstelligen bij (top)sportevenementen waarbij structureel kennis wordt gedeeld en wederzijdse ondersteuning en samenwerking geboden wordt waarbij de kwaliteit gewaarborgd is. Dit met het doel een massale sportdeelname te stimuleren, een bijdrage te leveren aan regionale en provinciale profilering en een impuls te geven aan de economisch/toeristische sector.'

Limburg dankt haar naamsbekendheid voor een groot deel aan de vele (top) wielersportevenementen en toerversies die jaarlijks in de Zuid Limburgse heuvels verreden worden. De grote omvang aan wielerevenementen en – wedstrijden zorgt ook dat afstemming en regulering meer gewenst wordt. Hiertoe is een structureel overleg tot stand gekomen niet alleen gericht op afstemming, ook op kennisdeling. Daarnaast is, om de benaming Wielergemeente ook echt waarde te geven, overgegaan op Certificering Wielergemeenten.

Op deze wijze worden wielergemeenten aangezet structurele invulling te geven aan de Limburgse wielersport.

De Limburgse wielergemeenten hebben in 2008 een ambitiekalender opgesteld van te organiseren wielerevenementen. Zij hebben dit gedaan vanwege de positieve effecten van deze evenementen op de regionale/provinciale economie, de branding van Limburg (zichtbaar maken van de toeristische mogelijkheden), talentontwikkeling en breedtesport.

In de wielerevenementenkalender van de gemeenten waren (inter)nationale klassiekers opgenomen, NK's, finishetappes van grote internationale wielerrondes en het WK Wielrennen. Deze aanpak is geslaagd gebleken. Het NK Wielrennen heeft meermaals in Limburg plaatsgevonden (5 keer), de Vuelta is in 2009 twee dagen in Limburg geweest, het WK Wielrennen op de weg Limburg 2012 is een succes geworden (een van de beste WK's ooit volgens de UCI) en vele andere evenementen zijn jaarlijks georganiseerd en ondersteund door gemeenten en Provincie.

Inmiddels is vanuit de WFL ook een dienstverlening voor evenement- en wedstrijdorganisaties opgezet waarbij voordelig materialen en dienstverlening aangeboden kunnen worden. De evenement- en wedstrijdorganisaties opereren uiteindelijk, ongeacht de afstemming en regulering, uiteraard volledig zelfstandig. Deels ondersteund met subsidies van de Provincie, echter de wielerevenementen zijn ook voor een groot deel niet afhankelijk van bijdragen van de provincie.

Het goede wielerklimaat in Limburg heeft er ook toe geleid dat er steeds meer toertochten, al dan niet grensoverschrijdend, in en vanuit Limburg georganiseerd worden. Dit, in combinatie met andere doelgroepen die

graag van het Limburgse landschap willen genieten (zoals wandelevenementen, auto- en motortochten etc.) heeft ook tot een behoorlijke belasting van het heuvelland geleid. Naast de positieve effecten van de evenementen ervaart een deel van de bevolking ook overlast. Om de overlast te verminderen en te voorkomen, is in samenwerking met diverse wielergemeenten, Provincie en Huis voor de Sport een grensoverschrijdend wielerbeleid ontwikkeld en wordt in 2014 een coördinatiepunt wielerevenementen gestart. Daarnaast hebben de grote wielertochten met steun van Huis voor de Sport Limburg, kwaliteitskenmerken en gedragsregels opgesteld waaraan de evenementorganisatoren en hun deelnemers zich aan moeten houden. Deze positieve ontwikkelingen zijn ontstaan, doordat er door het Limburgs Wielersplan een platform waar ambitie, kennis en informatie gedeeld kan worden.

SPORTINFRASTRUCTUUR LEVEN LANG SPORTEN EN BEWEGEN

Om talentontwikkeling en met name sportstimulering in de wielersport (toename van het aantal leden van verenigingen en een toename van het aantal ongeorganiseerde wielrenners/fietsers) binnen de kaders van het Limburgs Wielersplan mogelijk te maken is een veilige trainingsomgeving een zeer belangrijke randvoorwaarde. Het gebrek hieraan is voor de Limburgse wielerverenigingen aanleiding geweest om met behulp van Huis voor de Sport Limburg en WFL om een provinciaal plan te ontwikkelen om in elke van de vijf Limburgse regio's een zogenaamde veilige wielersomgeving (VWO) te realiseren. Dit plan werd ten tijde van het WK Wielrennen 2012 aan de Provincie aangeboden. Inmiddels zijn in Venlo, Helden-Panningen, Sittard-Geleen een VWO tot stand gekomen of in afronding, gefinancierd door bijdragen van gemeente en Provincie. De VWO in Landgraaf (Megaland, Sport&Leisurepark) wordt momenteel onderzocht of deze geoptimaliseerd kan worden.

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

TOPSPORT

KNWU	absoluut Limburg		relatief Limburg / NL	
	2009	2013	2009	2013
A/B/HP	0	2	0,0%	47,7%
IT/NT/Belofte	3	29	36,9%	192,5%

Zoals bovenstaande grafiek toont heeft Limburg nog relatief zeer weinig topsporters (A-, B- of HP-status bij NOC*NSF) in de wielersport. Hierbij is het belangrijk dat de echte professionele topsporters aangesloten zijn bij grote wielerteams en geen NOC*NSF status hebben. De hoeveelheid talenten (IT-, NT- of Belofte-status bij NOC*NSF) daarentegen is de afgelopen jaren erg toegenomen tot ver boven het Nederlands gemiddelde. Ook zijn het aantal behaalde medailles de afgelopen jaren toegenomen. Hierbij moet worden opgemerkt dat het K-OTC Limburg pas in september 2013 operationeel is geworden en dat de resultaten hiervan pas vanaf 2014 duidelijk zichtbaar kunnen worden.

BREEDTESPORT

Ledenaantal	absoluut Limburg			relatief Limburg / NL		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012*
Koninklijke Nederlandse Wielren Unie	1.101	1.022	1.309	69,4%	67,0%	87,0%
Nederlandse Toer Fiets Unie	2.230	2.319	2.392	75,8%	75,1%	78,5%

sportbeoefening bevolking 6-79 jaar (Mulier)	Limburg		Nederland	
	2007	2012	2007	2012
wielrennen/toerfietsen	9%	9%	11%	10%

Bovenstaande grafiek 'ledenaantal' toont de ontwikkeling van het ledenaantal van de twee bij NOC*NSF aangesloten bonden. Het absolute aantal ligt relatief erg laag, maar trekt de afgelopen jaren wel bij. Het lage aantal kan mogelijk verklaard worden door de NWB, dit is namelijk een specifiek op Zuid-Nederland gerichte bond (voornamelijk Limburg en Noord-Brabant) en ledenaantallen hiervan in Limburg zijn niet bekend.

CONCLUSIE

	wielersport
organisatie	+
versterken topsport infrastructuur	+
- topsporters	+/-
- talenten	+
verbeteren gezondheid	+
- leden	+
- beoefening	=
evenementen	+
- talent	+
- sportstimulering	+
- economie	+
imago van Limburg	?/+
infrastructuur leven lang sporten	+/-

De WFL is in 2008 opgericht met als doel om de geformuleerde ambities van het Limburgs Wielersportplan uit te voeren. In de startperiode moest de WFL investeren in de relatie met de partijen die bijgedragen hadden aan de totstandkoming van het plan om meer inzicht te krijgen in de doelstellingen die deze partijen geformuleerd hadden. Een aandachtspunt is ook de rol en positie van de WFL binnen grote provinciale ontwikkelingen, zoals in het programma Sportzone waarin de wielersport een speerpunt is. Na de start-

fase heeft de WFL zich steeds meer eigenaar kunnen maken van de ambities en is het inmiddels op een niveau waar het de diverse onderdelen voortvarend op heeft weten te pakken.

- Op het gebied van topsport is de realisatie van het RTC en K-OTC Limburg zeer belangrijk. Het aantal talenten is de afgelopen jaren dan ook sterk toegenomen en liggen inmiddels relatief ten opzichte van de rest van Nederland erg hoog. Het aantal topsporters daarentegen is nog altijd erg laag, mogelijk dat er met de grote groep nieuwe talenten in de toekomst een verandering aan zit te komen. Het aantal behaalde medailles neemt de laatste jaren ook erg toe. De krachtige wielinfrastructuur van (Sportzone) Limburg heeft er tevens aan bijgedragen dat (inter)nationale top wielploegen en –bonden zich in Limburg gaan vestigen, hetgeen naast een economische impuls ook kennis op het terreintopsport naar Limburg brengt.
- Ook voor breedtesport zijn diverse doelgroepen actiever benaderd en betrokken bij de wielersport. Het aantal breedtesporters in georganiseerd verband lijkt echter nog steeds laag (mogelijk is dit inzicht vertroebeld doordat ledenaantallen van de NWB niet meegevoerd zijn), maar een stijging lijkt zichtbaar. De komende jaren zal echt moeten blijken of de ingezette aanpak haar vruchten afwerpt.
- Evenementen worden ook actief en financieel ondersteund. Limburg dankt haar naam bekendheid ook voor een groot deel aan de vele (top) wielkoersen en toerversies die jaarlijks in Limburg verreden worden. Het aantal wielerevenementen was tot 2005 sterk afgenomen in Limburg. Onder impuls van het Limburgse Wielersplan

en de samenwerking van de Limburgse wielergemeenten, hebben zich diverse sterke wielervedstrijden, -klassiekers en toertochten aan Limburg verbonden of hebben moeilijke tijden (kredietcrisis) kunnen doorstaan. Prestatieve wielerevenementen voor de jeugd tot en met de Elite zijn een randvoorwaarde om de wielersport prestatief in Limburg te kunnen beoefenen. De organisatiekracht van Limburg heeft er ook toe geleid dat Limburg zich niet hoeft te bewijzen dat zij een groot wielerevenement kunnen organiseren. Dit is dan ook een belangrijk aspect van de wielersport in Limburg.

- De evenementen en recreatie hebben ook een positieve impact op de economie. Met name horeca- en ook een deel detailhandelsbedrijven profiteren van de toeristen en recreanten die het jaarlijks trekt. Alleen al voor het WK wielrennen in 2012 is becijferd dat dit evenement bijna €29 M aan additionele bestedingen heeft opgebracht². Daarnaast gaat in de topsport ook veel geld om, doordat Limburg aantrekkelijk is voor topwielrennen komen hier ook internationale ploegen trainen. USA Cycling komt bijvoorbeeld jaarlijks naar Limburg en geeft tijdens een bezoek circa €500.000 uit. Mogelijk liggen er in de toekomst ook mogelijkheden voor technologieontwikkeling in de regio, die wereldwijd op de markt kan worden gebracht.
- Op het gebied van recreatie is geen specifiek beleid nagestreefd. Het gaat hierbij om recreanten die in Limburg recreatief en ongeorganiseerd de wielersport komen beoefenen. Toch vormt ook dit een belangrijke impact van de wielersport op Limburg, op de omgeving, de economie en het imago van Limburg.

² Economische impact WK wielrennen 2012, WESP

4.9 Zwemmen

ACHTERGROND EN PROCES

Limburgse zwemmers deden het landelijk goed in deze sport. Nadat de provincie Limburg een speerpuntsporten beleid had ingezet is er vanuit de zwemsport dan ook actie ondernomen van deze sport een echte Limburgse speerpuntsport te maken. Samen met de Provincie, Huis voor de Sport en Topsport Limburg zijn de KNZB en de zwemverenigingen dan ook aan de slag gegaan met het ontwikkelen van doelstellingen en een bijbehorende aanpak om de zwemsport in Limburg op een hoger niveau te krijgen. Met financiële ondersteuning van de Provincie heeft dit geleid tot het Limburgs Zwemplan 2007. Hierna is het echter misgelopen.

De betrokken verenigingen niet ingelicht over het uiteindelijke Zwemplan. Daarnaast zijn deze ook niet geïnformeerd over het feit dat het plan ook echt geleid had tot de formele goedkeuring van zwemmen als een speerpunt sport. Vervolgactie is dan ook deels blijven liggen. De KNZB afdeling Limburg heeft nog wel een aantal jaren geïnvesteerd in de stichting Zwemzuil Limburg (ZZL), maar kreeg niet echt een voet aan de grond. De provinciale afdeling van de KNZB is later (2013) samengevoegd tot een regio Zuid, met Brabant en Zeeland. Hierdoor verdween de een van de belangrijkste verantwoordelijken voor het Zwemplan.

Vanuit de zwemsport werd gezien dat de Provinciale organisaties verantwoordelijkheden lieten liggen en vanuit de Provinciale organisaties zag men dat vanuit de zwemsport geen verantwoordelijkheden werden genomen. Meer duidelijke communicatie tussen alle belanghebbenden en afspraken over verantwoordelijkheden hadden mogelijk kunnen voorkomen

dat het Zwemplan gestrand is, zonder verantwoordelijken voor het Zwemplan is tenslotte geen uitvoering gegeven aan de ambities.

MAATSCHAPPELIJKE IMPACT

VERBETEREN VAN DE GEZONDHEID

Bij de KNZB is te zien dat lidmaatschappen fors onder het landelijk gemiddelde van de KNZB liggen. Na 2011 zijn tellingen verbeterd (aantallen uit 2010 en 2011 waren veel minder betrouwbaar), waardoor eigenlijk alleen het aantal van 2012 betrouwbaar is. Inzichten in de lidmaatschappen van de NCB zijn helaas niet beschikbaar, zij bieden ook zwemmen aan voor breedtesporters. Uit onderzoek van het Mulier Instituut blijkt ook dat zwembeoefening door 6-79 jarigen (minimaal 12 keer per jaar en ook recreatief, dus zonder lidmaatschap) relatief kleiner is dan in de rest van Nederland, echter tegen de landelijke trend in is de afgelopen jaren een lichte stijging waargenomen.

Ledenaantal	absoluut Limburg			relatief Limburg / NL		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012*
Koninklijke Nederlandse Zwembond *	4.273	3.763	6.123	49,1%	44,1%	72,7%

sportbeoefening bevolking 6-79 jaar (Mulier)	Limburg		Nederland	
	2007	2012	2007	2012
zwemmen	18%	19%	21%	18%

Een mogelijke impact op de gezondheid van Limburgers is niet duidelijk. De stijging die het Mulier Instituut heeft gemeten is een lichtpuntje. Dit is echter zonder een specifieke Limburgse aanpak.

MEER SPORTTALENTEN

Topsporters (A-, B- of HP-status bij NOC*NSF) en talenten (IT-, NT- of Belofte-status bij NOC*NSF).

KNZB	absoluut Limburg		relatief Limburg / NL	
	2009	2013	2009	2013
A/B/HP	1	4	27,9%	95,4%
IT/NT/Belofte	17	4	113,3%	23,5%

PROVINCIALE UITGAVEN

Het sturen van de zwemsport in Limburg op het sportbeleid door middel van verleiden, faciliteren en afrekenen heeft ook provinciale uitgaven met zich meegebracht. Deze zijn echter alleen in het opstellen van het Zwemplan gestoken.

- Eenmalig is een projectsubsidie uitgegeven van totaal € 20.000

CONCLUSIE

	zwemmen
organisatie	-
versterken topsport infrastructuur	=
- topsporters	+
- talenten	-
verbeteren gezondheid	=
- leden	+/-
- beoefening	+
evenementen	=
- talent	
- sportstimulering	
- economie	
imago van Limburg	?/=
infrastructuur leven lang sporten	=

Na het opstellen van het Zwemplan in 2007 heeft de aanpak geen serieus vervolg gekregen. Verantwoordelijkheden zijn niet voldoende opgepakt en anderen hebben dit, mede door een het ontbreken van de communicatie over het plan en de officiële goedkeuring, nooit over genomen. Dit heeft er toe geleid dat er ook nooit echt resultaten behaald zijn.

5 Samenvatting en conclusies

In de Sportnota Provincie Limburg 2006-2008 zijn acht zogenaamde 'speerpuntporten' geïntroduceerd:

- Atletiek
- Handbal
- Tafeltennis
- Triathlon
- Turnen/gymnastiek
- Volleybal
- Wielrennen
- Zwemmen
- Paardensport (later toegevoegd)

Onderstaande hoofddoelstellingen zijn geformuleerd voor het integraal provinciaal sport- en beweegbeleid:

- Het **verbeteren van de gezondheid** van alle burgers, specifiek kwetsbare groepen en jongeren door het verhogen van de sportparticipatie naar 60%, c.q. naar het landelijk gemiddelde
- Het creëren/versterken van een **sportinfrastructuur waardoor een leven lang sporten en bewegen voor iedereen** tot de mogelijkheden behoort
- Het versterken van de topsportinfrastructuur waardoor er **meer sporttalenten** in Limburg tot ontplooiing komen
- (Top)sport inzetten om het **imago van Limburg te versterken** (regiobranding)

- Bijdragen aan de organisatie van **(top)sportevenementen die een impuls geven aan de economie**, aan **sportstimulering** en aan ontplooiing van jong talent

Naast deze hoofddoelstellingen zijn de volgende nevendoelestellingen eveneens benoemd:

- Bijdragen aan een **vernieuwend onderwijsaanbod** in relatie tot sport en bewegen
- Bijdragen aan een **aantrekkelijk woon- en leefklimaat** in steden en dorpen
- Het **verbeteren van de afstemming** tussen sportvoorzieningen- en sportaanbod **op de veranderende vraag**

De tabel op de volgende pagina geeft de mate waarin de speerpuntporten van toegevoegde waarde zijn geweest en effecten hebben opgeleverd voor de doelstellingen overzichtelijk en samenvattend weer (zie voor de gedetailleerde omschrijving en toelichting hoofdstuk 4).

	atletiek	handbal	paardensport	tafeltennis	triathlon	turnen	volleybal	wielersport	zwemmen
organisatie	-	+/-	+	+	+	-	-	+	-
versterken topsport infrastructuur	+/-	+	+/-	+	+	+/-	+	+	=
- topsporters	-	=	=	=	+	-	=	+/-	+
- talenten	+	+	=	+	+	-	+	+	-
verbeteren gezondheid	+	+/-	+	+	+	=	=	+	=
- leden	-	+/-	=	=	+/-	+/-	=	+	+/-
- beoefening	+	=	=	-	-	=	+	=	+
evenementen	+	+	+	+/-	+	=	=	+	=
- talent	+	+	+	=	+			+	
- sportstimulering	+	+/-	+/-	=	+			+	
- economie	+	+	+	=	+			+	
imago van Limburg	?/+	?/+	?/+	?/=	?/+	?/=	?/=	?/+	?/=
infrastructuur leven lang sporten	?/=	?/=	?/+	?/+	?/+	?/=	?/=	?/+	?/=

Wat heeft de speerpuntsporten aanpak opgeleverd? In de tabel hierboven zijn de resultaten, zoals in hoofdstuk 4 besproken, per speerpuntsport inzichtelijk gemaakt. In de lichtblauwe vakken, bovenaan de totstandkoming van een uitvoeringsorganisatie of -coördinator en daaronder uitvoering gericht op de hoofddoelstellingen. In de tussenliggende witte vakken wordt de impact in kaart gebracht.

- = : gelijk gebleven of niks veranderd
 - +
 -
 - +/-
 - ?/...
 - : n.v.t.
- : toegenomen of verbeterd
- : afgenomen of verslechterd
- : effect (nog) onbekend of wisselend
- : niet meetbaar, wel verwacht +, - of =

Het sinds 2006 gevoerde sportbeleid van de Provincie Limburg, gericht op speerpuntsporten, is onderscheidend geweest in Nederland. Kenmerkend hiervoor is de nauwe samenhang tussen topsport en breedtesport: zonder breedtesport is geen topsport mogelijk en topsport inspireert anderzijds om te gaan sporten. Onderscheidend is met name ook de aanpak met andere stakeholders waarmee projecten in samenhang zijn opgepakt en uitgevoerd (netwerk rondom Limburgse Olympische Ambitie). Deze aanpak heeft zeer goede resultaten en effecten opgeleverd en een positieve impact gehad op de Limburgse samenleving. Inmiddels is de aanpak dan ook door enkele andere provincies overgenomen.

- M.b.t. de **talentontwikkeling/topsport** zijn vele RTC's en ook NTC's gerealiseerd, welke met name een grote toename van Limburgse talenten in deze speerpuntsporten tot gevolg heeft gehad. Ook heeft dit zijn positieve effect gehad op de relatie met onderwijs (o.a. LOOT-scholen) en op innovatie- en productontwikkeling in de sport.
- Wat betreft de **breedtesport** zijn vele vaak provinciebrede sportstimuleringsprogramma's en clinics gestart en in uitvoering op basis van provinciale sporttakplannen. Tevens zijn (multifunctionele) accommodaties en sportieve omgevingen gerealiseerd. Sportparticipatie is hiermee structureel versterkt. Dit heeft (nog) niet altijd geleid tot een toename in de beoefening of lidmaatschap, maar er ligt wel een zeer sterke basis voor kansen en mogelijkheden binnen de speerpuntsporten.
- Ook (top)sportevenementen m.b.t. de speerpuntsporten hebben kunnen floreren, met als gevolg een toename in deelnemende sporters, een hoger topsportniveau, een forse (vaak regionale) economische impuls (o.a. totale uitgaven sporters, toeschouwers

en evenementorganisatie) en profilering/branding van de provincie/regio (regiomarketing). Het WK Wielrennen in Limburg in 2012 is hiervan een mooi voorbeeld.

Door middel van de jaarlijkse financiële ondersteuning via werkplannen zijn de belangrijkste steunfunctieorganisaties van de Provincie Limburg, Huis voor de Sport en Topsport Limburg, in staat gesteld om substantiële bijdragen aan genoemde resultaten te leveren.

Ook de ontwikkelingen en realisatie van de Sportzone Limburg in Sittard-Geleen is een belangrijk resultaat van de Limburgse aanpak. Samen met de gemeenten in de regio Westelijke Mijnstreek en diverse partners (o.a. onderwijs, sportbonden) zijn verschillende programmaonderdelen van de Sportzone Limburg volop in uitvoering en ontwikkeling.

De keuze voor een geheel nieuwe en (toen nog) unieke aanpak heeft veel resultaten/effecten opgeleverd, maar is ook niet altijd even makkelijk geweest. Deze evaluatie geeft inzicht in de mate waarin de aanpak per speerpuntsport van toegevoegde waarde is geweest en effecten hebben opgeleverd voor de doelstellingen. Met behulp van de inzichten uit deze evaluatie kan de aanpak voor de toekomst verder aangescherpt (focus) en gericht worden (keuzes) en kunnen duidelijke afwegingen gemaakt worden wat betreft investeringen, doelstellingen en effecten in relatie tot bestaande, maar ook mogelijke nieuwe speerpuntsporten. Een gefocuste versterking van speerpuntsporten, omdat binnen Limburg de kansen op resultaat hiervan groot zijn en deze de overkoepelende provinciale ambities (zoals in het coalitieakkoord en de Limburg Agenda) versterken, is dan een passende rol voor de Provincie.

ORGANISATIE EN VERANTWOORDELIJKHEID

Per sporttak is initieel een brede groep belanghebbenden binnen de sport bijeengebracht om mee te denken met het vormgeven van de aanpak. Dit biedt een sterke startpositie, waarin initieel veel draagvlak is voor de aanpak.

Echter, het is niet altijd vanzelfsprekend dat verantwoordelijkheden genomen worden door de betrokken partijen. Niet binnen alle speerpuntporten is een uitvoeringsorganisatie of -coördinator voor de realisatie van het sporttakplan gekomen of heeft deze continuïteit kunnen bieden.

In het geval van atletiek, volleybal, turnen en zwemmen zijn de verantwoordelijkheden niet of alleen voor bepaalde elementen opgepakt. Hierdoor heeft de uitvoering ook niet of slechts beperkt plaatsgevonden. Bij turnen is de verantwoordelijkheid in eerste instantie wel opgepakt, maar de afhankelijkheid van voornamelijk één persoon en een topsportorganisatie is binnen deze sport een zwak punt gebleken. Door het verdwijnen van de trekker en de organisatie heeft dit niet volledig tot uitvoering geleid. Voor atletiek en volleybal zijn nog wel topsport activiteiten ondernomen door het ondersteunen of realiseren van een RTC/NTC en bij atletiek zijn hardloopevenementen direct vanuit de Provincie ondersteund.

Voor de overige sporttakken geldt dat de gekozen aanpak actief uitgevoerd is. Enkele verantwoordelijke organisaties en/of sporttakcoördinatoren, handbal en wielersport, geven wel aan dat zij meer hadden kunnen bereiken indien deze verantwoordelijkheid duidelijker en meer expliciet belegd was, juist ook naar de overige belanghebbenden waarmee regelmatig samengewerkt moet worden. Op deze wijze voelen zij zich ook meer verant-

woordelijk voor de gestelde ambities en zijn ook beter in staat deze tot uitvoering te laten komen. Voor de overige verantwoordelijken geldt dat zij deze rol eenvoudiger op zich hebben kunnen nemen of hier anders mee omgegaan zijn (o.a. paardensport, tafeltennis en triathlon). Dit kan te maken hebben met de bestaande positie van de verantwoordelijke binnen de Limburgse sport, de kracht van de organisatie of een mindere complexiteit van de Limburgse sport.

De nieuwe aanpak, zeker qua organisatie en verantwoordelijkheden, is in ieder geval een zoekproces geweest voor alle betrokkenen. Beleidsdoelstellingen moeten goed overgedragen worden en expliciet eigendom gemaakt van degenen die het uitvoeren, zodat deze enthousiast zijn, achter de ambities staan en zich hiervoor ook echt verantwoordelijk voelen. Expliciet naar overige belanghebbenden in de sport (sportverenigingen, evenementenorganisaties, sportbonden, Huis voor de Sport, Topsport Limburg, Provincie, gemeenten, Rijk), om het draagvlak en vertrouwen dat nodig is voor succesvolle uitvoering van iedereen te verkrijgen. Binnen sport is het enthousiasme en de trekkracht van individuen (meestal vrijwilligers) vaak erg belangrijk, ook bij de uitvoering van de sporttakplannen blijkt dit. Dit maakt de uitvoering ook kwetsbaar. Het is lastig om met individuen continuïteit te garanderen, bij het vertrek van deze personen valt de uitvoering vaak stil. De initiële betrokkenheid van een brede groep belanghebbenden zal, om meer continuïteit te kunnen garanderen, dan ook niet weggegooid moeten worden. Door deze in een soort stuurgroep of platform een rol te geven, blijven zij betrokken bij de voortgang en de mogelijkheid mee te sturen op hoofdlijnen. Bij het wegvallen van verantwoordelijken kan de sport zo eenvoudiger en sneller zelf zorgdragen dat verantwoordelijkheden overgenomen worden. Dit zal de continuïteit van en het draagvlak voor de

uitvoering ten goede komen. Uiteraard neemt dit niet weg dat het enthousiasme van individuen belangrijk blijft.

Daarnaast is het belangrijk dat de uitvoeringsorganisaties Huis voor de Sport en Topsport Limburg, ieder vanuit haar eigen visie/doelstelling, effectief en doelgericht worden ingezet m.b.t. het opstellen en uitvoeren van de sporttakplannen. Op basis van de organisatiekracht en ambities van de bonden dient vooraf helderheid te bestaan over de rol, taak en toegevoegde waarde van beide organisaties. Hun werkplannen dienen hier voldoende (focus) en resultaatgericht op te worden ingericht.

VERSTERKEN TOPSPORT INFRASTRUCTUUR

Voor vrijwel alle speerpuntsporten is een RTC, en in sommige gevallen ook een NTC, gerealiseerd. Alleen bij paardensport, turnen en zwemmen is geen RTC of NTC in Limburg gerealiseerd; bij paardensport zijn hiervoor wel plannen. Bij atletiek is het RTC/NTC inmiddels ook weer verdwenen.

De ontwikkeling van topsporters (A-, B- of HP-status bij NOC*NSF) en talenten (IT-, NT- of Belofte-status bij NOC*NSF) van 2009 tot 2013 is voor alle speerpuntsporten weergegeven in onderstaande tabel. Onder talenten zijn dit inwoners van Limburg en voor topsporters geldt dat zij zich bij NOC*NSF aangemeld hebben onder het district Limburg en inwoner van Limburg zijn of geboren in Limburg. In de tabel met relatieve verhoudingen (rechts) is gekeken of Limburg relatief ten opzichte van Nederland veel of weinig topsporters en talenten heeft.

		absoluut Limburg		relatief Limburg / NL	
		2009	2013	2009	2013
Atletiek Unie	A/B/HP	1	1	63,3%	44,5%
	IT/NT/Belofte	5	11	66,4%	112,5%
NHV	A/B/HP	0	0	0,0%	0,0%
	IT/NT/Belofte	29	85	333,9%	437,4%
KNHS	A/B/HP	0	1	0,0%	102,9%
	IT/NT/Belofte	13	25	99,1%	100,2%
NTTB	A/B/HP	2	1	253,3%	182,9%
	IT/NT/Belofte	3	11	137,2%	241,5%
NTB	A/B/HP	0	7	0,0%	1440,7%
	IT/NT/Belofte	13	8	930,6%	439,1%
KNGU	A/B/HP	0	0	0,0%	0,0%
	IT/NT/Belofte	1	3	20,6%	31,9%
NeVoBo	A/B/HP	1	3	51,5%	69,6%
	IT/NT/Belofte	14	34	67,2%	165,1%
KNWU	A/B/HP	0	2	0,0%	47,7%
	IT/NT/Belofte	3	29	36,9%	192,5%
KNZB	A/B/HP	1	4	27,9%	95,4%
	IT/NT/Belofte	17	4	113,3%	23,5%

Met de realisatie van de RTC's - en voor triathlon, wielrennen en handbal ook het NTC - is te zien dat met name talenten, maar ook topsporters in Limburg zichtbaar toenemen. Talenten en topsporters zijn niet meer genoodzaakt om in andere provincies te trainen en hun sport te beoefenen, maar krijgen nu de mogelijkheid dit in Limburg te doen. Daarnaast zijn er ook talenten en topsporters die van elders uit het land naar Limburg komen, omdat de faciliteiten voor topsport daar wel aanwezig zijn of van betere kwaliteit. Tenslotte krijgen Limburgse sporters ook betere mogelijkheden om zich te ontplooien tot talent en topsporter. Indien in de toekomst specifiek op één van bovenstaande groepen gericht wordt vanuit het beleid zal onderscheid gemaakt moeten worden tussen deze invloeden door een diepere analyse van de individuele talenten en topsporters.

VERBETEREN GEZONDHEID

Hierbij gaat het om de vraag of het inzetten op het ontwikkelen/uitvoeren van sportsimuleringsprogramma's via speerpuntsporten geleid heeft tot een hogere sportparticipatie. Het effect van sportbeoefening op de gezondheid staat buiten kijf. Werken aan een goede gezondheid is voor veel mensen bijvoorbeeld een reden om te gaan sporten en bewegen en als een bevolking voldoet aan de beweegnorm, scheelt dat de samenleving veel kosten voor gezondheidszorg³.

Binnen alle speerpuntsporten met een uitvoeringsorganisatie of sporttakcoördinator zijn dan ook breedtesport activiteiten en programma's ontplooid. Vaak zijn deze activiteiten ondernomen in samenwerking met Huis voor de Sport en de verantwoordelijken vanuit de speerpuntsport. Daarbij zijn vanuit de uitvoeringsorganisatie of sporttakcoördinator vaak ook verenigingen ondersteund en versterkt.

De ontwikkeling van ledenaantallen in Limburg bij de diverse bonden is in onderstaande tabel weergegeven. In de tabel met relatieve verhoudingen (rechts) is gekeken of Limburgers in de leeftijd van 6 t/m 18 en 19 t/m 45 (onder de aanname dat vrijwel alle leden in deze leeftijdscategorie vallen) relatief ten opzichte van Nederland veel of weinig lid zijn van een bond. In de daaropvolgende tabel zijn resultaten van onderzoek door het Mulier Instituut naar de sportbeoefening door 6-79 jarigen (minimaal 12 keer per jaar en ook recreatief, dus zonder lidmaatschap) weergegeven.

Ledenaantal	absoluut Limburg			relatief Limburg / NL		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012*
Atletiek Unie	6.356	6.188	6.184	76,6%	73,5%	74,5%
Koninklijke Nederlandse Wielren Unie	1.101	1.022	1.309	69,3%	66,8%	86,8%
Nederlandse Toer Fiets Unie	2.230	2.319	2.392	75,8%	75,0%	78,5%
Koninklijke Nederlandse Gymnastiek Unie	10.151	11.077	11.154	63,9%	73,2%	74,8%
Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie	9.982	9.766	9.373	76,1%	75,3%	73,3%
Koninklijke Nederlandse Zwembond *			6.123			72,4%
Nederlands Handbal Verbond *	6.908	6.675	6.065	202,7%	203,3%	187,3%
Nederlandse Tafeltennis Bond	2.679	2.526	2.374	129,0%	125,4%	119,5%
Nederlandse Triathlon Bond	347	363	379	90,1%	94,9%	100,5%
Nederlandse Volleybal Bond	8.072	7.882	7.689	103,6%	102,7%	101,6%

* Landelijke ledenaantallen van 2012 waren nog niet beschikbaar, het relatieve aantal voor dat jaar is dan ook geschat

³ Publieke waarde van sport, Verwey-Jonker Instituut

sportbeoefening bevolking 6-79 jaar (Mulier)	Limburg		Nederland	
	2007	2012	2007	2012
zwemmen	18%	19%	21%	18%
atletiek	0%	1%	1%	1%
hardlopen	5%	9%	10%	13%
wielrennen/toerfietsen	9%	9%	11%	10%
volleybal	3%	4%	4%	3%
gymnastiek/turnen	3%	3%	3%	3%
paardensport	2%	2%	2%	2%
handbal	1%	1%	1%	1%
tafeltennis	2%	1%	3%	2%
triathlon	onbekend		onbekend	
alle sporten	65%	64%	66%	66%

Aangezien de aanpak vanuit de speerpuntsporten vaak pas later tot stand is gekomen kunnen resultaten (nog) niet altijd zichtbaar gemaakt worden. Een toekomstige evaluatie van de resultaten zal hier pas duidelijke inzichten opleveren. Relaties zijn echter niet altijd eenduidig te leggen en de aanpak lijkt niet altijd een positieve impact te hebben. Zo heeft in Limburg geen uitvoering m.b.t. volleybal plaatsgevonden en toch toont onderzoek van het Mulier Instituut aan dat de beoefening licht is toegenomen, in tegenstelling tot de rest van Nederland. Daarnaast geldt voor tafeltennis dat juist wel uitvoering heeft plaatsgevonden, maar de ontwikkeling van beoefening en ledenaantallen zich niet onderscheidt. Over het geheel genomen is, volgens onderzoek van het Mulier Instituut, de beoefening van sport (alles) door 6-79 jarigen (minimaal 12 keer per jaar en ook recreatief, dus zonder lidmaatschap) in Limburg licht afgenomen van 65% in 2007 naar 64% in 2012. Dit in tegenstelling tot Nederland waar geen significante verandering zichtbaar is. De speerpuntsporten aanpak heeft op dit gebied dan ook geen aantoonbare significante impact. Uiteraard wordt de sportbeoefening altijd door diverse factoren beïnvloed en is het dan ook lastig om deze relatie direct met het sportbeleid te leggen. Feit is wel dat er sprake is van een

bijzondere situatie in Limburg vanwege de demografische ontwikkelingen (krimp). Door te investeren in sportstimuleringsprogramma's heeft dat mogelijk een 'compenserende' werking gehad op de sportparticipatie.

(TOP)SPORTEVENEMENTEN

Grote (top)sportevenementen uit de speerpuntsporten, atletiek (hardlopen), handbal, paardensport, triathlon en wielersport worden financieel ondersteund door de Provincie. In tafeltennis wordt wel ondersteund vanuit de sporttakcoördinator, met name de Limburgse Jeugdmasters, maar niet vanuit de Provincie. Dit evenement is ook niet te vergelijken met die bij de andere speerpuntsporten. Vrijwel al deze evenementen bevatten topsport en bieden dus - ook Limburgse - talenten de kans om zich internationaal te kunnen meten en profileren.

De ondersteunde handbal- en paardensportevenementen zijn evenementen die zich expliciet op topsport richten. Op de breedtesport wordt ook ingezet door aanvullend clinics te geven en scholen erbij te betrekken. De overige evenementen zetten naast de topsporters ook omvangrijk in op de breedtesport. Hierbij weten de hardloop-, triathlon- en wielerevenementen de grootste groep te bereiken, van enkele duizenden tot zelfs tienduizenden. De impact hiervan op sportparticipatie is echter niet goed zichtbaar te maken, het is vaak onduidelijk of deze sporters vervolgens structureel voor de sport kiezen door dit evenement of de sport meer gaan beoefenen. Resultaat op sportparticipatie past ook meer in een bredere aanpak van sportstimulering, waarvan de deelname aan evenementen en activiteiten rondom evenementen uiteraard een onderdeel vormen. Voor breedtesportstimulering is het in ieder geval belangrijk dat mensen aangezet worden actief de sport te beoefenen, zoals door deelname evenementen (niet 'slechts' als toeschouwer!), om effect te hebben.

De economische impact van de evenementen loopt ook erg uiteen. Grote internationale topsportevenementen, zoals Jumping Indoor Maastricht (JIM), trekken al snel enkele tienduizenden toeschouwers. Deze toeschouwers en de sporters doen uitgaven in horeca en detailhandel. Daarnaast hebben de evenementorganisaties vaak ook een niet te verwaarlozen budget met dank aan sponsoring, subsidies en deelnamegelden. Dit kan van enkele tonnen oplopen tot enkele miljoenen aan uitgaven, hiermee wordt een significante (met name regionale) impuls gegeven aan de economie.

IMAGO VAN LIMBURG

Het imago is in dit onderzoek niet inzichtelijk gemaakt. Een begrip als imago is ook slecht concreet te maken; Wat is imago? Welke invloed heeft sport op imago? Voor welke doelgroep wordt het (gepercipieerde) imago beoogd? Daarnaast is het geformuleerd als hoofddoelstelling, terwijl de aanpak hiertoe nooit concreet is gemaakt. Het wordt meer gezien als een soort spin-off effect waarbij het 'merk' Limburg landelijk en internationaal op de kaart wordt gezet als gevolg van topsportprestaties door Limburgse sporters en teams en topsportevenementen en -wedstrijden in Limburg. Daarmee is het ook meer een nevendoelelstelling geworden. Met name de topsportprestaties en -evenementen in handbal, paardensport, triathlon en wielersport zijn zeker niet onopgemerkt gebleven (en uiteraard ook internationaal in het geval van grote internationale evenementen zoals het WK-wielrennen/Tour de France). En daarmee heeft het zeer waarschijnlijk ook een positief effect op het imago van Limburg bij de bereikte doelgroep ('Limburg-branding'). In de evaluatie van het WK-wielrennen wordt dit bijvoorbeeld tastbaar gemaakt met een berekende mediawaarde van € 22,5 miljoen⁴. Een van de resultaten is dan ook dat Limburg door velen gezien

wordt als Handbal- of Wielersprovincie, dit streven kan in de toekomst in kaart gebracht worden door te enquêteren onder de beoogde doelgroep.

INFRASTRUCTUUR LEVEN LANG SPORTEN

Met de aanpak rondom sportfaciliteiten (diverse trainingscentra, veilige wielersprovingen en routestructuren voor de paardensport) wordt een verbetering van de sportinfrastructuur zichtbaar. Daarnaast wordt bij de speerpuntporten participatie van specifieke doelgroepen nagestreefd (mede dankzij de inzet van Huis voor de Sport), ook in het kader van een leven lang sporten en bewegen. Een expliciete aanpak in dit kader vanuit de speerpuntporten zelf is er echter vaak niet geweest. De exacte mate waarin het bijdraagt aan de mogelijkheden van een leven lang sporten is ook lastig in te schatten. De verbeterde infrastructuur en participatieprogramma's zullen bijdragen aan de mogelijkheden een leven lang te sporten. De kwaliteit van het sportaanbod, de faciliteiten en de bereikbaarheid voor verschillende doelgroepen nemen tenslotte toe.

De jarenlange financiële ondersteuning van de Provincie (via subsidie) aan zowel Huis voor de Sport als Topsport Limburg en de resultaten en effecten daarvan voor Limburg hebben er wel mede voor gezorgd dat de (top)sportinfrastructuur in Limburg in algemene zin sterk verbeterd is de afgelopen jaren. Door een focus aan te brengen via enkele speerpuntporten heeft dat geleid tot een gerichtere inzet van kennis en middelen.

⁴ Economische impact WK wielrennen 2012, WESP

INTEGRALE AANPAK

Voor de drie sportelementen binnen de speerpuntsporten, topsport (topsport en talentontwikkeling), breedtesport (sportvereniging, sport- en beweegstimulering) en (top)sportevenementen, blijken de kansen op resultaat ook te verschillen. Zo blijkt bijvoorbeeld het nastreven van resultaten in (top)sportevenementen voor turnen niet echt kansen te bevatten en vallen de resultaten in breedtesport (gemeten in beoefening en lidmaatschap) voor paardensport en tafeltennis (nog) tegen. Dit neemt niet weg dat een integrale aanpak van de speerpuntsporten van belang blijft, zonder een goed georganiseerde breedtesport geen talenten en zonder talenten uiteindelijk geen topsporters. Binnen deze integrale aanpak is een focus van (groepen) doelstellingen per speerpuntsport(categorie) dan ook passender. Bijvoorbeeld een integrale aanpak van Triathlon met het zwaartepunt op topsport en evenementen of een integrale aanpak van atletiek met het zwaartepunt op evenementen en breedtesport. De evaluatie van de verschillende elementen per speerpuntsport vormt voor deze keuzes een eerste uitgangspunt.

MEETBARE DOELSTELLINGEN

Op basis van het sinds 2006 gevoerde sportbeleid zijn in de Sportnota 2008-2012 vijf hoofddoelstellingen en drie nevendoelestellingen geformuleerd waarin de beoogde resultaten en effecten van het integraal provinciaal sport- en beweegbeleid weergegeven worden.

Bij het stellen van doelen is het altijd belangrijk om deze specifiek, meetbaar, aanwijsbaar, realistisch en tijdgebonden te maken (SMART). Op deze wijze zijn de doelen voor iedereen begrijpelijk, eenduidig en te controleren. De doelstellingen van het sportbeleid zijn niet in alle gevallen SMART, dit

neemt uiteraard niet weg dat deze heel goed gevormd kunnen worden naar doelstellingen die dit wel zijn.

In enkele gevallen zijn de gestelde doelen niet of onvoldoende specifiek gericht op en meetbaar gemaakt voor sport, bijvoorbeeld 'imago van Limburg' of 'aantrekkelijk woon- en leefklimaat'.

Daarnaast zijn niet alle doelstellingen overgenomen door de speerpuntsporten. Zo is bijvoorbeeld door niet iedere sporttak (bewust) ingezet op het bijdragen aan een vernieuwend onderwijsaanbod. Het onderwijs is echter wel degelijk versterkt door breedtesportmogelijkheden aan te bieden bij scholen en topsport/talentprogramma's te combineren met scholen. Een zeer belangrijk onderdeel hiervan is de versterking van de zogenoemde LOOT-scholen, scholen voor voortgezet onderwijs waar het door middel van een aangepast lesprogramma voor jonge sporttalenten gemakkelijker wordt gemaakt om het volgen van onderwijs met sport te combineren. Deze aanpak is echter meer uit een provinciale aanpak van breedtesport (Huis voor de Sport) en topsport (Topsport Limburg) voortgekomen dan vanuit de speerpuntsporten zelf. Uiteraard is deze provinciale aanpak wel meer gefocust geweest op de speerpuntsporten.

Tenslotte wordt opgemerkt dat de focus op enkele speerpuntsporten en de breedte van de doelstellingen ook in een enkel geval botsen. Zo is de doelstelling het verbeteren van de gezondheid gericht op de sportparticipatie in de volle breedte, over alle sporten, in Limburg. Specifieke doelgroepen worden binnen enkele speerpuntsporten ook bediend met als doel de participatie te verhogen. Echter een speerpuntaanpak is gericht op het verhogen van participatie binnen die sport en niet op het verhogen van sportparticipatie voor alle sporten in heel Limburg. Substitutie van de ene naar de

andere sport kan in dit geval regelmatig optreden. Limburgers kiezen bijvoorbeeld voor paardensport omdat Limburg hierin veel te bieden heeft en dit meer onder de aandacht brengt, in plaats van dat zij voor korfbal zouden kiezen. Indien Limburg laag scoort op sportparticipatie is het wel voor de hand liggend dat dit vraagstuk provinciaal opgepakt wordt, echter meer vanuit een provinciale aanpak van breedtesport (Huis voor de Sport) dan vanuit de speerpuntsporten. Uiteraard is een samenwerking met de speerpuntsporten vervolgens van belang.

De provinciale doelstellingen moeten dus verder verscherpt worden door:

- De doelstellingen specifiek, meetbaar, aanwijsbaar, realistisch en tijdgebonden te maken (SMART). Daarnaast duidelijk onderscheid maken wat hoofddoelstellingen zijn en wat afgeleide nevendoelestellingen.
- Met deze SMART doelstellingen vooraf onderbouwd keuzes maken voor speerpuntsporten aan de hand van toetsingscriteria door een nulmeting (specifiek, meetbaar en aanwijsbaar) en vooruitzicht te schetsen in de beoogde ontwikkeling (realistisch en tijdgebonden). Daarnaast kunnen de toetsingscriteria ook minimale vereisten bevatten die een randvoorwaarde zijn voor het kunnen bereiken van resultaat, zoals een bond die betrokken is.
- Onderscheid maken in (groepen) doelstellingen per speerpuntsport(categorie) door deze af te stemmen op de karakteristieken en kenmerken van de sport. Uit deze kenmerken zal moeten blijken of deze kans vergrotend zijn voor de realisatie van de doelstellingen.

De voortgang op deze doelstellingen zal vervolgens ook op gezette tijden gemonitord behoren te worden, zodat waar nodig tijdig bijgestuurd kan worden.

Bijlage I. Bronnen

BRONNEN

Voor het opstellen van deze profielscan is gebruik gemaakt van de volgende bronnen:

- Toerisme en recreatie in cijfers 2012, CBS
- Statline, CBS
- MKBA-kengetallen voor omgevingskwaliteiten, DVS/SEE
- Sportuitgaven onderzoek, NIBUD
- Sport: een leven lang, Rapportage sport 2010, Sociaal en Cultureel Planbureau/ W.J.H. Mulier Instituut
- Accommodatie viewer Limburg, Sportdatabank.nl
- Limburg Agenda 2013
- Kennis- en informatiesysteem Sport (KISS)
- Evaluatie Trainingscentra Sportzone Limburg
- Limburgse Olympische Alliantie: Heel Limburg op Olympisch niveau
- Beleidskader Sport Provincie Limburg 2013 – 2016
- Sportnota 2008 – 2012: Sport en bewegen haalt het beste uit Limburg
- Limburgs Topsportplan 2005, Huis voor de Sport en Olympisch Steunpunt
- Speerpuntsportenmatrix, Provincie Limburg
- Sportdeelname en accommodatie in Limburg december 2013, Het Mulier Instituut
- Economische impact WK wielrennen 2012, WESP
- Zorgatlas.nl

- Data Topsport (medailles/talenten/topsporters), NOC*NSF en Topsport Limburg
- Uitvoering Limburgs Paardensport Plan fase 1 en fase 2, stichting Limburg Paardensport
- Plan van aanpak Triathlonzuil Limburg 2008 en verder, NTB
- Uitvoeringsnota Limburgs Wielplan 2010-2013, WFL e.a.

SPORTNOTA'S

- Samenwerking Limburgs Atletiekplan 3-2007
- Limburgs Handbal Plan 11-2007
- Limburgs Handbalplan 15-12-2010
- Limburgs Paardensport Plan
- Limburgs Tafeltennisplan 2009 – 2012
- Limburgs Triathlon Plan 10-2013
- Concept Limburgs Volleybalplan 19-10-2007
- Concept Limburgs wielplan november 2007
- Limburgs Zwemplan 20 november 2007

INTERVIEWS:

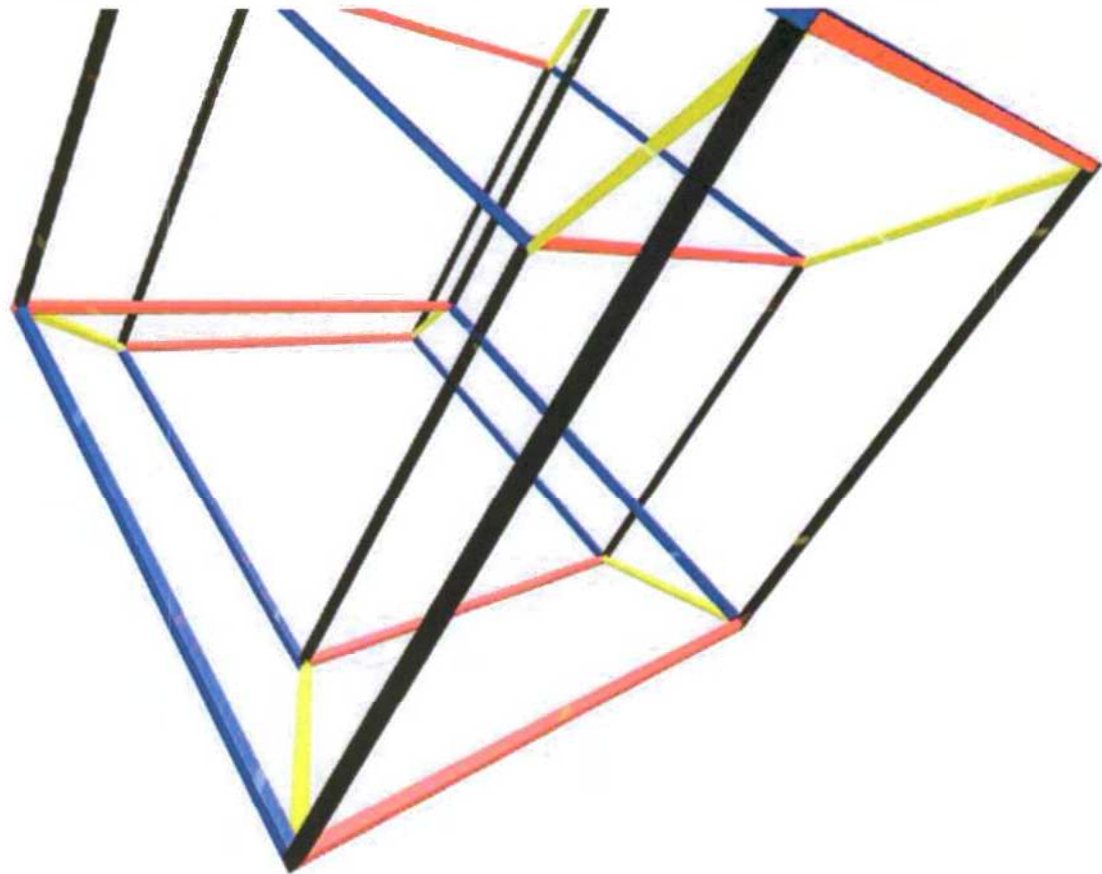
- Jack Opgenoord, Huis voor de Sport
- Paul Orbons, Provincie Limburg
- Geert Ruigrok, Topsport Limburg
- Rene Daniels, sporttakcoördinator Tafeltennis Limburg
- Michel Everaets, Nederlandse Volleybal Bond
- Rembert Groenman, Nederlandse Triathlon Bond
- Sjors Peeters, stichting Limburg Handbal
- Cissy Schuring, stichting Limburg Paardensport

- Sietse van der Sluis, Hellas Glana (zwemmen)
- Chris Tiekstra, Wielervederatie Limburg
- Willem van de Worp, Atletiekunie
- Nico Zijp, voormalig stichting Patrick Topturnen

OVERLEG:

- Patrick Cortenraede, Provincie Limburg
- Jorg Eijssen, Huis voor de Sport
- Hennie ter Haar, Huis voor de Sport
- Paul Orbons, Provincie Limburg
- Geert Ruigrok, Topsport Limburg

Colofon

Dit is een publicatie van:
Hypercube Business Innovation
Postbus 692
3500 AR Utrecht

Telefoon: 030 - 233 80 80
E-mail: info@hypercube.nl
KvK-nummer: 30160715

www.hypercube.nl

Hypercube is een onafhankelijk adviesbureau voor de publieke en private sector. Op economisch en maatschappelijk verantwoorde wijze werkt Hypercube aan vooruitgang van de samenleving. Sinds 1 januari 2000 geeft het bureau strategische adviezen in vier sectoren: openbaar vervoer, sport, en duurzaamheid.